

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

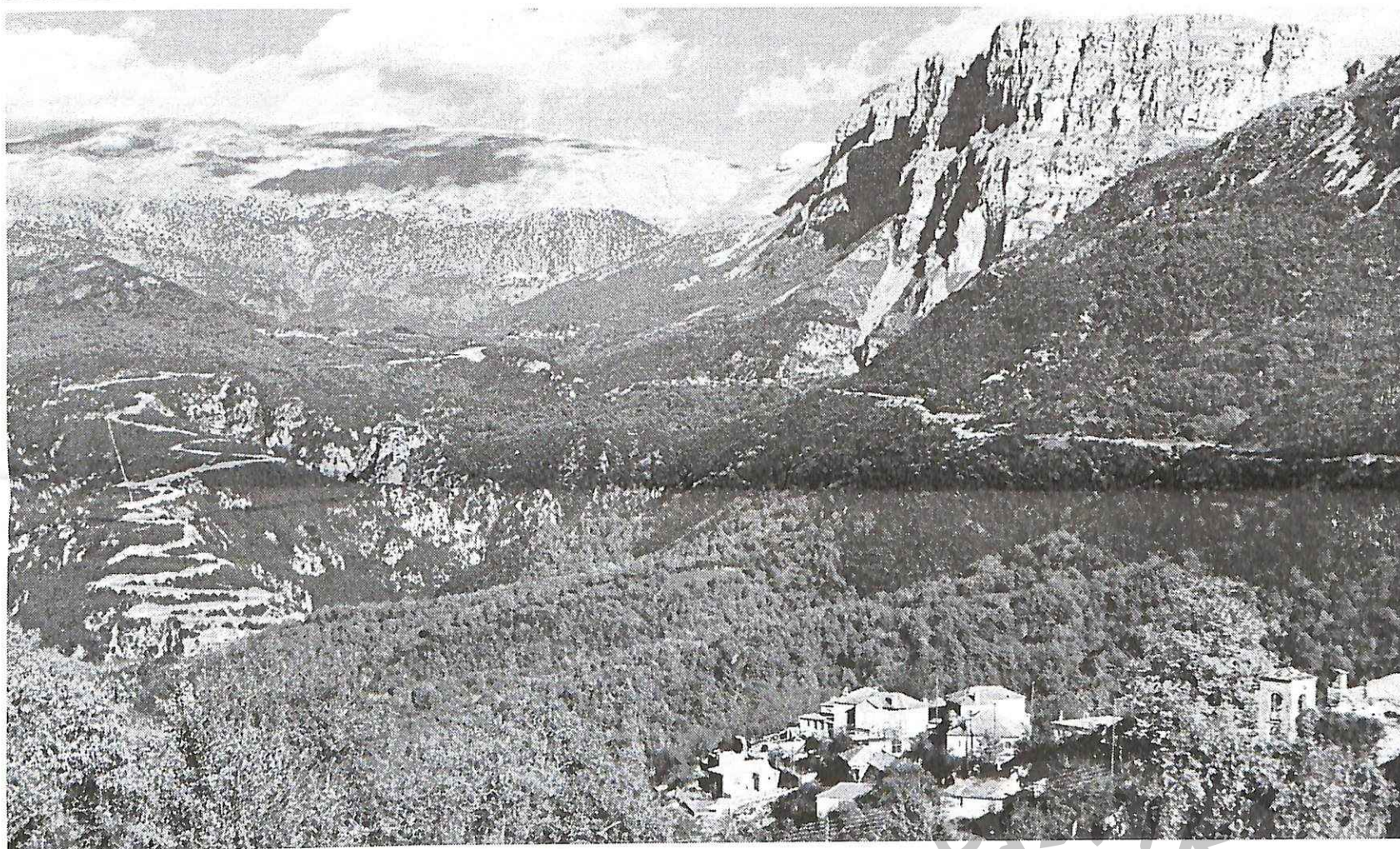
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ & ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 26510 -74000 ΦΑΞ: 26510 -79286

ΚΩΔΙΚΟΣ 2571

ΕΤΟΣ ΚΗ' (28)
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 336
ΙΟΥΝΙΟΣ
2006

ΕΝΑ, ΔΥΟ, ΤΡΙΑ.... ΠΟΛΛΑ ΕΘΝΙΚΑ ΠΑΡΚΑ

Θα το ξαναπούμε... μια μέρα του χρόνου, στις 5 Ιουνίου θυμόμαστε και τιμούμε για να ... «μπουρδολογήσουμε» ακατάσχετα για το έργο το περιβάλλον και να το κατακρεουργήσουμε ολόκληρο τον άλλο χρόνο, με χίλιους τρόπους.

Πεπεισμένοι ότι αν υπάρχει ένας αποτελεσματικός τρόπος προστασίας και διαχείρισης του περιβάλλοντος, αυτός περνάει μέσα από τη θεσμοθέτηση και δημιουργία των Εθνικών Πάρκων. Γι' αυτό και το περιοδικό μας στάθηκε εξ αρχής θερμός υποστηρικτής του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου.

Τελευταία με ικανοποίηση πληροφορηθήκαμε την απόφαση να θεσμοθετηθεί και το δεύτερο Εθνικό Πάρκο στην Ήπειρο αυτό της περιοχής των Τζουμέρκων. Ευχή μας η πορεία και η

διαδικασία ίδρυσής του να είναι λιγότερο προβληματική και δύσκολη όπως ήταν αυτή του δικού μας Πάρκου.

Ακόμη θετική και στη σωστή κατεύθυνση είναι η σκέψη να ενταχθεί σε ένα μεγάλο Εθνικό Πάρκο ολόκληρη η ραχοκοκαλιά της Πίνδου από το Γράμμο μέχρι τα Άγραφα, όπως περιγράφεται σε σχετικό ρεπορτάζ της Κυριακάτικης «Καθημερινής» της 18/06/06 που αναδημοσιεύουμε στη σελίδα 16 αυτού του τεύχους του Περιοδικού μας.

Εξ' αυτού και ο τίτλος του πρωτοσέλιδου 'Ένα, δύο, τρία, πολλά Εθνικά Πάρκα. Για να εκφράσουμε την άποψη πως η προστασία του περιβάλλοντος, κυρίαρχο πρόβλημά στη σημερινή εποχή της αλόγιστης εκμετάλλευσης, είναι

στενά συνδεδεμένη με μια σωστή ανάπτυξη αυτή της αειφόρου. Για να μην κληρονομήσουμε στις επερχόμενες γενεές καμένη γη.

Με την ευκαιρία θέλουμε να εκφράσουμε την ανησυχία μας, γιατί καθυστερεί η λειτουργία του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου, όπως αυτό φάνηκε στη τελευταία συνεδρίαση του φορέα διαχείρισης του Πάρκου, από έλλειψη χρηματοδότησης. Ενθαρρυντική η διαβεβαίωση του Υφυπουργού κ. Σταύρου Καλογιάννη σε πρόσφατη επίσκεψη στη Μηλιά Μετσόδου, πως το ΥΠΕΧΩΔΕ έχει ολοκληρώσει όλες τις ενέργειες για το Πάρκο το ευχόμαστε γιατί θα είναι κρίμα να μείνει κι αυτό στα χαρτιά, όπως τόσα άλλα μέχρι τώρα.

«Ζ»

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Λόγω των διακοπών το τεύχος του Ιουλίου θα κυκλοφορήσει στο πρώτο 15νήμερο του μηνός Αυγούστου και το διπλό τεύχος Αυγούστου - Σεπτεμβρίου στο τέλος Σεπτεμβρίου. Η. Σ.Ε.

Χρηνεογράφημα**«Εκτός των τειχών...»****Σταύρου Συκιώτη**

Σίγουρα ο τίτλος μου θα προβληματίσει, αρχικά, τους αναγνώστες του «Ζ» μας. Γιατί «Τείχη και Τείχη» υπήρχαν από παλιά και υπάρχουν μέχρι και σήμερα, εκσυγχρονισμένα, φυσικά. Τείχη, στην κυριολεξία τους αλλά και στις μεταφορικές τους παραλλαγές. Η πληθώρα τους μεγάλη! «ων ουκ έστι αριθμός». Κάθε αρχαία πόλη ή περιοχή για να διασφαλίζεται από δηώσεις, επιδρομές ή κατακτήσεις, περιχαρικώνόταν με υψηλά πέτρινα τείχη προσαρμοσμένα, σε δυνατότητες πολεμικής άμυνας και ειδικές εισόδους-κερκόπορτες για επικοινωνία.

Ενδεικτικά αναφέρω τα πιο παλαιά (2η π.χ. χιλιετία) όπως της Τίρυνθας (περιοχή Ναυπλίου), των Μυκηνών, με την περίφημη Πύλη των Λεόντων, που υποδέχονται και σήμερα τους σύγχρονους Έλληνες και ξένους επισκέπτες και τα τείχη της ομηρικής Τροίας στη Μικρά Ασία, που οι Έλληνες κατάφεραν να καταλάβουν ύστερα από 10ετή πολιορκία και με δόλο το «Δούρειο Ίππο». Σημειώνω πως λόγω των ογκόλιθων που χρησιμοποιούνταν στα τείχη αυτά ονομάστηκαν «Κυκλώπεια».

(Παρένθεση: Ευκαιριακά να αναφέρω πως τέτοιοι κυκλώπιοι ογκόλιθοι ευρίσκονται και στο «Καστράκι» της περιοχής Αγίου Μηνά στο Δυτικό Ζαγόρι, που αποτέλεσε τη ρωμαϊκή περίοδο οργανωμένο φρούριο για τον έλεγχο της κυκλοφορίας της «Εγνατίας» Οδού της εποχής εκείνης. Μαθητής, ακόμα, του δημοτικού σχολείου, είχα συνοδεύσει τον Αριστηνό Λόγιο –και θείο μου– Άγγελο Παπακώστα, που έχει γράψει σχετική μονογραφία γι αυτό και μετρούσαμε τις διαστάσεις των λίθων).

Σήμερα, που τα πολεμικά όπλα υπερπηδούν αλλεπάλληλες οροσειρές και ηπειρούς δεν μιλάμε για αμυντικά τείχη της παλιάς εποχής ωστόσο τα συγχρονισμένα υπάρχουν για να διαχωρίζουν κάποιες περιοχές και τις κοινωνίες τους όπως ήταν το Τείχος του Βερολίνου, η διαχωριστική γραμμή της Λευκωσίας, της Παλαιστίνης και Ισραήλ κλπ.

Ακόμα μεταφορικά –για να τελειώνουμε– υπάρχουν «τείχη» ή διαχωριστικές γραμμές ανάμεσα σε μικρές ή μεγαλύτερες κοινωνικές ομάδες με ιδεολογικές, θρησκευτικές ή ταξικές διαφορές, χωρίς κυκλώπεια τείχη, αλλά με λειτουργικές πνευματικές ιδιαιτερότητες.

Βρίσκομαι και γράφω –αρχές Ιουνίου– «εκτός των τειχών» μου. Σας μπερδεύω, σίγουρα. Κι όμως! Εκτός των γνωστών κυκλώπειων τειχών ή άλλων μικρών ή μεγάλων (Σινικό Τείχος) όποιες κατασκευές, υπάρχουν κι εκείνα της φύσης, σμι-

λεμένα από την ίδια στην αέναη ροή του χρόνου. Η Κοιλιάδα του Βοιδομάτη, οριοθετημένη από τις ορθοπλαγίες της Τύμφης, του Στούρου, της δικής μας Κουδουνάτας και του Ροινίκου (Γκραμπάλας) σχηματίζουν μια βαθιά λεκάνη, αυτή του Βοιδομάτη. Χωρίς τη συμβολή ανθρώπων-κτιστάδων, αλλά με την απορροή των νερών και τη διάβρωση του εδάφους. Όποιοι ζήσει το χώρο αυτό για κάποιο χρόνο συνειδητοποιεί ότι βρίσκεται σε ένα «φυσικό τείχος» με αυτόνομο χώρο και κόσμο.

Γράφω «υπό την σκέπην» του αττικού ουρανού. Ευτυχώς διατηρεί, ακόμα, κάτι από το γαλάζιο του χρώμα και την αιθρία του. Κάποια διαλείμματα στην καθημερινότητά μας δίνουν άλλη διάσταση σ' αυτή. Είναι αναγκαία και χρήσιμα. Έτσι, όσο το άνετο λεωφορείο του ΚΤΕΛ Ιωαννίνων ρολάριζε προς το Νότο, τόσο οι παραστάσεις στα μάτια μου εναλλάσσονταν δεξόδεξερβα με ταχύτητα και έσμιξαν το βουνίσιο πράσινο με το γαλάζιο της θάλασσας κοντά στην Αμφιλοχία. Η γέφυρα του Ρίου αποτελεί εντυπωσιασμό στη διαδρομή, τόσο για τη θεωρία της όσο και σαν τεχνική κατασκευή.

Μετά το Ρίο το σκηνικό διαφοροποιείται. Οι συγκλίνοντες δρόμοι από Γιάννενα-Ρίο και από και στην Αθήνα οδηγούν... στη Ρώμη, δηλ.

στο λεκανοπέδιο της Αττικής. Γυρίζουμε σελίδα και αντικρίζουμε μια άλλη πραγματικότητα. Ένα συνεχές κομβίο αυτοκινήτων και προς τις δύο κατευθύνσεις. Μια ατέλειωτη αλυσίδα, ένα υπερφυσικό σερνόμενο ερπετό κινείται μέχρι την καρδιά της Αθήνας. Κι αυτό, θα 'λεγε κανείς, είναι το πρωταρχικό στοιχείο που γίνεται αναφορά στον κάθε ταξιδιώτη. Το αυτοκίνητο κατέκτησε τον άνθρωπο και κυριαρχεί στη ζωή του, με τάση το κάθε άτομο και ένα αυτοκίνητο. Δεδομένο ότι ο μισός πληθυσμός της χώρας μας –περίπου πέντε εκατομ. ζει και κινείται στο λεκανοπέδιο, την ευρύτερη Αθήνα, άμεσα ανακύπτουν όλα εκείνα τα προβλήματα κίνησης, υγείας, περιβάλλοντος και –και που ανακύπτουν από τη χρήση του. «**Αγοράσαμε από το 2000 μέχρι σήμερα 1.750.000 νέα αυτοκίνητα. Μολύνουμε έτσι ακόμα πιο πολύ την ατμόσφαιρα**» (Κυρ. Ελ. 4.6.06). Είναι να μη μακαρίζεις τότε, στην τύχη να είσαι «σκλάβος» στο φυσικό τείχος της κοιλιάδας του Βοιδομάτη, όταν το πλούσιο πράσινο γαληνεύει το μάτι, το πνεύμα και την ψυχή σου και φρεσκάει τα πνευμόνια σου με φυσικό, αμόλυτο οξυγόνο;

(Διακοπή: Αυτή τη στιγμή, η περιοχή στην οποία βρίσκομαι, αναστατώνεται από το θόρυβο των εκνευριστικών σειρήνων των τρο-

χοφόρων «Άμεσης Δράσης». Κάτι συμβαίνει. Το φαινόμενο επαναλαμβάνεται τακτικά και αποτελεί στοιχείο στην καθημερινότητα της Αθήνας).

Μέχρι τον τελευταίο πόλεμο η Αθήνα είχε γνωρίσματα και ατμόσφαιρα επαρχίας. Τη γνώρισα τη δεκαετία του '30. Τα περισσότερα προάστια της ήταν αδιαμόρφωτα και αραιοκατοικημένα. Τα τροχοφόρα ήταν περιορισμένα και τα ηλεκτροκινούμενα τραμ κινούνταν σε σιδηροτροχιές στο κέντρο των λεωφόρων. Μπορούσες άνετα να κινηθείς και να παραμείνεις στα κεντρικά σημεία της Αθήνας (Ομόνοια, Σύνταγμα κτλ.). Διατηρώ μια χαρακτηριστική εικόνα στην οδό Βασ. Σοφίας, περιοχή Ευαγγελισμού, που γυναίκες από τα Μεσόγαια, προκειμένου να ανεβούν στο τραμ έβγαζαν και έπαιρναν τα πλουμιστά πασουμάκια τους (παντόφλες) στα χέρια τους, μια συνήθεια συμπεριφοράς που συναντάται και σήμερα, σποραδικά βέβαια, και στο Ζαγόρι, όταν γυναίκες, προκειμένου να επισκεφθούν ένα σπίτι, αφήνουν τα υποδήματά τους στο κατώφλι.

Με την αστικοποίηση των ανθρώπων της υπαίθρου στην Αθήνα και στις πρωτεύουσες των άλλων νομών, ερημώθηκε η επαρχία, φυσικά και το Ζαγόρι μας, και δημιουργήθηκαν πλείστα όσα προβλήματα διαβίωσης, υγείας, ποιότητας περιβάλλοντος, εύρυθμης λειτουργίας του κράτους κ.τ.λ. **Φυσικά, ενδεικτική αναφορά γίνεται, γιατί διαφορετικά το χρονογράφημα θα γινόταν... πραγματεία. Ο καθημερινός τύπος και η τηλεόραση μας ενημερώνουν συνεχώς γι' αυτά.**

Έχουν δημιουργηθεί πολλά σοβαρά προβλήματα στον πλανήτη μας από τον εν γένει τρόπο ζωής που διαμόρφωσαν οι κοινωνίες. Το πιο σοβαρό είναι η τρύπα του όζοντος που απειλεί να ανατρέψει την ισορροπία της φύσεως, του καιρού, των συνθηκών ζωής. Στη συνέχεια έρχονται οι ρύποι που υπάρχουν στην ατμόσφαιρα, ιδιαίτερα μεγάλων αστικών και βιομηχανικών περιοχών που επιβαρύνουν την ατμόσφαιρα, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται πολλά προβλήματα υγείας στους ανθρώπους τους. Επιπροσθέτως, αυτή η μεγιστοποίηση των αστικών πόλεων και ο τρόπος εργασίας και ζωής που διαμορφώνονται σε αυτές δημιουργούν ένα συνεχές άγχος, κίνηση και αγωνία, με αποτέλεσμα πάλι πλείστα όσα νευρο-ψυχικά προβλήματα υγείας.

Ένας φεγγίτης, μια ματιά, στον κόσμο που υπάρχει έξω από τα σύνορα του πατρογονικού μου «φυσικού τείχους» του Βοιδομάτη, στο Δυτ. Ζαγόρι.

Καλό καλοκαίρι.

Μια φωτογραφία - πολλές ιστορίες

Η εκδρομή. Όχι βέβαια η ταιρία του Τάκη Κανελλόπουλου. Η εκδρομή η δική μου και όχι οποιαδήποτε δική μου όπως ας πούμε μία απ' αυτές των τουριστικών γραφείων με ημιδιατροφή, ξεναγό κλπ. που έχω βιώσει όπως πολλές κόσμος. Η εκδρομή η σχολική, η πρώτη των μαθητικών μου χρόνων. Με τους δασκάλους συνοδούς, κάποιους αξιολέβαστους συγχωριανούς, με το λεωφορείο το πράσινο που σήμερα είναι έκθεμα σε μουσείο συγκοινωνιών!

Το γεφύρι Καβαλλαρίου

Ευοίωνη εξέλιξη για την ανασύλωση του ιστορικού γεφυριού Καβαλλαρίου στον Ζαγορίτικο ποταμό, είναι το γεγονός, ότι η σύνταξη της σχετικής μελέτης ανασύλωσής του ανέλαβε η «Εγνατία» Α.Ε. με την εποπτεία του Υπουργείου Πολιτισμού.

Απαραίτητη προϋπόθεση για να γίνει μια σωστή επέμβαση χωρίς να αλλοιωθεί η αρχική του μορφή και να διατηρηθεί ανασυλωμένο σαν ένα εξαιρετικό μνημείο, που θα μας θυμίζει εις το διηνεκές το μόχθο, την επιμονή, την τέχνη και την ομορφιά των ανθρώπων εκείνων, που έζησαν σε παλιότερες εποχές. Τέτοια μνημεία, μαζί με το μοναδικό σε ομορφιά φυσικό περιβάλλον αποτελούν ένα ακόμα κόσμημα για την περιοχή μας. Τα γεφύρια για το Ζαγόρι είναι το σήμα κατατεθέν για την τουριστική προβολή του.

Σ.Θ.

Και ο προορισμός κοντινός, αλλά φάνταζε τόσο μακρινός: Τα Γιάννενα. Πάπιγκο - Γιάννενα.

Μπορεί να μη θυμάμαι λεπτομέρειες, πάνε και τόσα χρόνια! Κάπου εκεί στα τέλη της δεκαετίας του '50.

Σα γεγονός όμως δεν ξεχνιέται. Γιατί δεν είναι δυνατόν, δεν μπορείς να ξεχάσεις τη νιότη σου. Το πρώτο σου σχολείο, τους δασκάλους σου, τους συμμαθητές, τις συμμαθήτριες, τους φίλους σου τους παιδικούς!

Και μια φωτογραφία –όπως αυτή– θα θυμίζει πάντοτε την πρώτη εκδρομή.

Αυτό παθαίνα κι εγώ. Γυρνώντας –πολύ συχνά– πίσω στο γενέθλιο τόπο τους ανταμώνω όλους αυτούς που μικρά παιδιά «απεικονίζονται» στην ασπρόμαυρη φωτογραφία «Ενθύμιον εκδρομής Σπήλαιον Περάματος Ιωαννίνων». Με την παιδική αθωότητα στο πρόσωπό τους, τα έκπληκτα μάτια τους και το μάλλον θλιμμένο ύφος τους.

Τους ανταμώνω στο χωριό –όχι όλους– κάποιοι έφυγαν για πάντα– με τις οικογένειές τους, τα παιδιά τους, τα γκρίζα μαλλιά τους, τα παραπάνω κιλά, τις ρυτίδες το χρόνο τέλος πάντων να έχει αφήσει βαθειά τα σημάδια του.

Κι όσους δεν συναντώ τους θυμάμαι πολύ καλά. Και να ήθελα δεν θα μπορούσα να τους ξεχάσω. Γιατί δεν μπορώ, κανένας δεν μπορεί να ξεχάσει τη νιότη του, την πρώτη του νιότη την ανέμελη, την ωραία. Γιατί κανένας δεν μπορεί να ξεχάσει τη ζωή του. Τους ανθρώπους του, τους δασκάλους

του, τον τόπο του. Τι κι αν αυτοί –η Θάλεια και ο Αγησίλαος– έφυγαν για πάντα όπως κι ο Μεγακλής κι ο Κώστας ο Λαγός;

Ασφαλώς και μένει ο Χριστούδουλακης, ακμαίος ακόμα. Κοιτάζω τη φωτογραφία κι ακολουθώ νοερά την πορεία του καθενός μας: Η Ρίτα που διάλεξε την άλλη άκρη της γης να ζήσει την Αυστραλία όπως και η Κική. Κι ο Σπύρος στο μακρινό Κογκό μαζί κι η αδελφή του η Φρειδερίκη, ο Γιώργος στην Αμερική κι ο Λευτέρης επίσης. Η Μαρία στη Θεσσαλονίκη όπως και η Βασιλικούλα, ο Γρηγόρης, η Αγγέλα, ο Θωμάς, η

Ελένη Σκούρτη

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ ΔΟΥΚΑ - ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ 2006

Το Καπέσοβο έχει πρωτεύουσα θέση στον κατάλογο των λειτουργών δημοτικής και μέσης εκπαίδευσης. Τα Εκπαιδευτήρια Δούκα στο Μαρούσι συμπλήρωσαν 88 χρόνια «πορείας στην Ελληνική Εκπαίδευση». Ίδρυτής το 1917 ο καπεσοβίτης Φίλιππος Δούκας κι άδειος συνεχιστής ο Ιωάννης Φ. Δούκας. «Οι γονείς μας εμπιστεύονται τα παιδιά τους και τα παιδιά μας εμπιστεύονται τα όνειρά τους», γράφει στον πρόλογό του ο Ι. Δούκας. Αλλά, πέρα απ' τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες και πολλές άλλες συναφείς, που δεν είναι του παρόντος, τα Εκπαιδευτήρια Δούκα έδωσαν και τριάντα ημερολόγια, ποικίλου περιεχομένου και άρτιας επιστημονικής παρουσίασης. Ενδεικτικά αναφέρω:

Μακάριος, Ελύτης, Μουσεία, Βόρεια Ηπειρος, Εθνικοί Ευεργέτες, Παγκοσμιοποίηση κλπ. Το 30ο ημερολόγιο για το 2006 έχει θέμα την Αθήνα, «την Πόλη των μαρμάρων». Το φωτογραφικό υλικό προέρχεται από ξένους κι έλληνες φωτογράφους του 19ου και 20ού αιώνα και ανήκει στο Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο. Βλέπουμε την Ακρόπολη στα 1860, τον Κεραμεικό στα 1885, το Παναθηναϊκό Στάδιο στα 1916 κλπ. Οι φωτογραφίες συνοδεύονται από ιστορικά σχόλια και αποσπάσματα λογοτεχνικών κειμένων της εποχής. Τελειώνοντας τον πρόλογο του ο Ιωάννης Δούκας γράφει: «Φυλλομετρώντας το φετινό ημερολόγιο, ας σκεφτούμε ότι η αισθητική και η ομορφιά δεν πέθαναν. Απλώς αλλαζούν όψη, με το πέρασμα του χρόνου». κ. Γιάννη Δούκα σ' ευχαριστούμε για το πολύτιμο και καλαίσθητο ημερολόγιο.

Απόστολος Ντιναλέξης

Η ΓΙΟΡΤΗ ΤΟΥ ΠΑΤΕΡΑ

Η 16η Ιουνίου καθιερώθηκε ως ημέρα γιορτής αφιερωμένη στον πατέρα.

Ήταν καιρός –ανάμεσα στις τόσες άλλες γιορτές στη διάρκεια του χρόνου, αφιερωμένες σε πρόσωπα και γεγονότα, να καθοριστεί και μια γιορτή για τον πατέρα αναγνωρίζοντας έτσι τη συνεισφορά του πατέρα σε διεθνή κλίμακα, στην οικογένεια και κατ'επέκταση σ' ολόκληρη την κοινωνία.

Η μητέρα είναι το σύμβολο της αγάπης και της στοργής ενώ ο πατέρας συμβολίζει τη σιγουριά μέσα στην οικογένεια. Η σημασία και η αναγκαιότητα του ρόλου του πατέρα είναι αναμφισβήτητα τεράστια.

Θα ήταν μεγάλη ατυχία για την ανθρωπότητα αν κάποτε διαλύονταν η οικογένεια και γίνονταν μια κοινωνία χωρίς πατεράδες.

Ο πατέρας έχει μια υψηλή αποστολή τη διαιώνιση του ανθρωπίνου είδους πάνω στη γη, όπως ο ίδιος ο Δημιουργός του την εμπιστεύτηκε. Είναι ο **γεννήτωρ** αυτός που δημιουργεί νέα ζωή. Η μεγαλύτερη μορφή δυστυχίας στην κοινωνία είναι ο **απάτωρ**, ο ορφανός από πατέρα. Από τα πρώτα στοιχεία για την απόδειξη της ταυτότητας του κάθε ατόμου είναι το πατρώνυμο (όνομα πατρός). Εκείνος που θ' αποφασίσει να φέρει παιδί στον κόσμο είναι μόνο ο πατέρας. Για το λόγο αυτό για να γίνει κανείς πατέρας είναι μια πολλή μεγάλη απόφαση και δημιουργεί αμέσως τεράστιες ευθύνες και υποχρεώσεις για τα τέκνα του.

«Είναι εύκολο να γίνεις πατέρας αλλά δύσκολο να είσαι πατέρας».

Μέσα στην οικογένεια ο πατέρας είναι ο προστάτης, ο εγγυητής της όλης γενικά προκοπής της.

Είναι παγκοίμως γνωστόν, ότι η επιτυχία των τέκνων στο στίβο της ζωής εξαρτάται κατά κύριο λόγο από τη συμπεριφορά και την ικανότητα του πατέρα. «Είχε καλό πατέρα» ακούγεται να λένε για όποιο παιδί πρόκοψε.

Η ανικανότητα του πατέρα και η άγνοια του ρόλου του, σαν οικογενειάρχης, προκαλούν σοβαρά προβλήματα μέσα στην οικογένεια και εμποδίζουν την ομαλή εξέλιξή της. Ο καλός πατέρας με την ολοκληρωμένη προσωπικότητά με το κύρος και την αυθεντία του με το ήθος του αποτελεί για τα παιδιά του πρότυπο προς μίμη-

ση. Είναι γι' αυτά ο «άντρας» ο ισχυρός, ο σοβαρός, που γνωρίζει τα πάντα αλλά και ο δίκαιος. Αυτός είναι η εγγύηση και προκοπή της οικογένειας μέσα σ' ένα υγιές ψυχικό περιβάλλον, που μαζί με της μητέρας τη στοργή και την απέραντη αγάπη της δημιουργείται το ιδανικό μοντέλο της ευτυχισμένης οικογένειας. Για να σταθεί κανείς καλός πατέρας πρέπει, παράλληλα με τη μητέρα, να ασχολείται από την αρχή με τη φροντίδα των παιδιών.

Και όταν τα παιδιά ενηλικιωθούν κοντά στον πατέρα αισθάνονται περισσότερη σιγουριά και σ' αυτόν αποζητούν στις δύσκολες στιγμές της ζωής τους την προστασία και βοήθεια του.

Η απουσία του πατέρα θεωρείται δυσαναπλήρωτο κενό στο τρίγωνο της οικογένειας (πατέρας-μητέρα-τέκνα).

Οι στενές φιλικές σχέσεις των πατεράδων και των παιδιών τους έχουν ζωτική σημασία για την πνευματική τους ανέλιξη και τη ζωή τους.

Ιδιαίτερα κοντά στο στάδιο της εφηβείας τους η συναντίληψη του πατέρα στα προβλήματά τους είναι απαραίτητη και τα ξεπερνούν αυτά χωρίς επιπλοκές. Η αγάπη και στοργή της μάνας, και η αυστηρή ματιά του πατέρα με έκαναν ένα σωστό άνθρωπο, εξομολογείται ένας έφηβος. Ο πατέρας είναι σε θέση να καταλαβαίνει τα παιδιά του, να μελετά τα αίτια, που προξενούν συνήθως ριζική αλλαγή στη συμπεριφορά τους και με τρόπο να παρεμβαίνει για τη σωστή θεραπεία.

«Ο πατέρας με βγάζει απ' τις αμφιβολίες και τους φόβους μου» μας δηλώνει ένας υποψήφιος φοιτητής.

Περισσότερο σήμερα στην εποχή μας, που πολλές αιτίες απειλούν να διαλύσουν την οικογένεια και ν' αλλάξουν τους ρόλους των γονέων, η παρουσία του πατέρα είναι απαραίτητη και η συνεισφορά στην κοινωνία τεράστια γι' αυτό πέρα από τον προσωπικό σεβασμό σαν στυλοβάτη του σπιτιού μας ως του χαρίσουμε, όλη την αγάπη μας, με λίγα λουλούδια.

Γιατί πραγματικά για όλους μας όπως έλεγε ο διάσημος μουσικοσυνθέτης Μότσαρτ «Αμέσως ύστερα από τον Πανάγαθο Θεό έρχεται ο πατέρας μου».

Σ' όλους τους πατεράδες χρόνια πολλά.

ΣΑΒΒΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Κάποτε στα χωριά μας

Ο μπάρμπα Λιάμος ο μυλωνάς

Προσπερνώντας τον Πλατανιά του Μοναστηριού ανηφορίζαμε τον καγκελωτό δρόμο μπροστά απ' τη Σπηλιώτισσα και φτάνοντας στην κορυφή του λόφου κατηφορίζαμε και σιγά-σιγά τα βαρυφορτωμένα άλογα, σταματώντας κάπου-κάπου, για να διαλέξουν στέριο δρόμο, βρισκόμαστε δίπλα στο ποτάμι. Έχοντας δίπλα μας το πέτρινο μυλαύλακο, περνώντας τ' Αγιο-Μηνιώτικα χωράφια, φτάναμε στο μύλο.

Ο Μπάρμπα-Λιάμος, με το τσιγάρο κολλημένο στα χείλια και λίγο στραβά την τραγιάσκα, μας βοηθούσε να ξεφορτώσουμε τ' αλέσματα. Αν δεν υπήρχε μεγάλη κίνηση, έβαζε το μικρό χάλκινο τηγανάκι στη φωτιά και μας πρόσφερε καφέ. Ζυγίσαμε τα κατάσπρα καποτένια τσουβάλια. Άρπαξα το ένα, το σήκωσα και ήμουν έτοιμος να το ρίξω στη σκάφη. «Άστο κάτω βρε» φώναξε ο μπάρμπα Λιάμος. «Ο μύλος είναι από χαραή και θα κριτσανάει το ψωμί». Πήρε ένα μικρό τενεκέ, τον γέμισε με καλαμπόκι, το έριξε στη σκάφη, σήκωσε το μοχλό κι η μυλόπετρα άρχισε να γυρίζει με το μονότονο εκείνο ήχο της.

Όταν έπεσε το καλαμπόκι, κατέβασε το μοχλό, σταμάτησε η μυλόπετρα, με το σκουπάκι μάζεψε σε μια άκρη το καλαμποκάλευρο και με το φτυαράκι γέμισε τον τενεκέ. Μου έκανε νόημα και έρριξα το τσουβάλι στη σκάφη. Άρπαξε το σακκίδιο και την πόχα, πέρασα το ποτάμι και έφτασα στην οβύρα λίγο πιο κάτω απ' το μύλο. Ο ήλιος βασιλευσε την ώρα εκείνη. Κρατώντας τη μικρή «φωτιά» στο ένα χέρι, έρριξα μερικές πέτρες γύρω από την οβύρα. Με το τσιγάρο άναψα το φυτίλι και την πέταξα στην οβύρα. Τα νερά υψώθηκαν απότομα και ακολούθησε μικρός κρότος. Η επιτυχία μεγάλη. Όλο «ματσκόνες» μεγάλες πέστροφες γέμιζαν την πόχα. Μου έφυγαν και πολλές. Γέμισε το σακκίδιο 3,5-4 οκάδες. Όταν τα άδειασα στο μύλο, γελούσαν και τα μουστάκια του μπάρμπα-Λιάμου και του θείου Νίκου. Όταν τέλειωσαν τα αλέσματα στρώθηκε το τραπέζι. Σε μια μεγάλη λίμπα, ντομάτες, πιπεριές, κρεμμύδια, μαιδανός όλα από τον κήπο του, αλάτι και μπόλικο ξύδι. Το τηγάνι με το λάδι στη φωτιά τοιτοίριζε, αλλά οι πέστροφες ήταν μεγάλες και δεν τις χωρούσε το τηγάνι. «Το ταψί, το ταψί» είπε ο θείο-Νίκος. Πράγματι αλευρωμένες μπόκαν στο ταψί, μοσκομύρισε ο μύλος. Τα φυλτζάνια γέμιζαν με τσίπουρο και άδειαζαν γρήγορα. Ο μπαρμπα-Λιάμος άρχισε τις ιστορίες. Προξενιές, τσαμπασλίκια,

παρδαλές αλλά και καλές γυναικες. Τα προβλήματα του μύλου και των μυλωνάδων. Και κείνη η έρμη, η δέση, που την έπαιρνε το ποτάμι όταν κατέβαζε και ο κόσμος περίμενε ν' αλέσει. Είχε όμως και τα καλά της και τα τυχερά της, του έλεγα εγώ και του σιγοτραγουδούσα το τραγούδι «δεν έχουμε νερό» χαμογελούσε και συνέχιζε. «Εκείνο που δεν ξεχνάω είναι το κλέψιμο του γουρουνιού. Είχα ένα γουρούνι, χέλι βρε παιδιά. Θα ήταν 60-70 οκάδες. Πλησίαζαν τα Χριστούγεννα και περίμενα να το σφάξω, να κρατήσω για τον εαυτό μου και το άλλο να το πουλήσω. Σηκώνομαι ένα πρωί και πηγαίνοντας να το ταισω δεν το βρήκα, αν και η πόρτα απ' το κατοικίδιο του ήταν κλειστή. Κατάλαβα ότι μου το έκλεψαν, αλλά απορούσα πως δεν άκουσα σκούξιμο, απ' το γουρούνι».

Εγώ γύρισα αλλού το κεφάλι, να μην με δει, γιατί μ' έπιασαν τα γέλια. Γνώριζα τους κλέφτες, ήταν χωριανοί μου, τζομπάνηδες κι οι δυο. Θεριά ανήμερα. Είχαν τις γιδούρες του χωριού. Είχαν βάλε στο μάτι το γουρούνι. Κάποια μέρα ο λύκος μπήκε στη γιδούρα και έκοψε μερικά γίδια. Από μια γίδα πήραν το πλεμόνι το έδεσαν καλά μ' ένα λιτάρι (χοντρό σχοινί) και νύχτα φτάσανε στο μύλο. Ερρίξαν το πλεμόνι στο γουρούνι, κι εκείνο με μιας το κατάπιε. Τραβώντας το απ' την άλλη άκρη, το γουρούνι άφωνο ακολούθησε. Φτάσανε στο Πανέτσι. Εκεί το σφάξανε και κάνανε ωραία Χριστούγεννα. Κι ο μπάρμπα Λιάμος έμεινε με το δάχτυλο στο στόμα.

Το φαγοπότι συνεχίστηκε, τα μισοκάκρια μουκάλια άδειασαν όμως. Για καλή μας τύχη, άλλος νυχτόβιος, μακαρίτης τώρα, Αγιο-Μηνιώτης μπήκε σα γάτα στο μύλο. Εφαγε αρκετές πέστροφες, και με ένα δεκάρικο μέσα σε μια ώρα πήγε και ήρθε στον Άγιο-Μηνά, με άλλο μουκάλι τσίπουρο. Ο νυχτόβιος, απ' το σακκούλι, που είχε κρεμασμένο κάτω απ' το σακάκι έβγαλε κλεμμένα μικρά μοσχομυριστά κίτρινα ροδάκινα και καστραβέτσια (αγγουράκια) και αυτό ήταν το επιδόρπιο. Φορτώσαμε τον Κάκη και το Γρίβα, αφήσαμε και λίγες πέστροφες στο Μπάρμπα Λιάμο και μισοζαλισμένοι και άπντοι γυρίσαμε στο χωριό. Πριν από λίγα χρόνια, ύστερα από παράκληση ενός συλλόγου οδηγώντας τους από την πέτρινη γέφυρα και ανηφορίζοντας την αριστερή όχθη του Βοιδομάτη δακρυσά βλέποντας μόνο λίγες πέτρες να μαρτυρούν την ύπαρξη του μύλου.

Γ. Κ. Χαχάρης

ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΒΙΟΥ

«...των Ελλήνων οι Κοινότητες...»

Αμπελάκια Θεσσαλίας
Μακρινίτσα Πηλίου
Νυμφαίον Φλωρίνης
Οία Σαντορίνης
Πάνορμος Τήνου
Πάπιγκο Ζαγορίου

ΤΡΙΗΜΕΡΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟ ΠΑΠΙΓΚΟ
26-27,και 28 Μαΐου 2006

τευσε μεγάλο αριθμό Επιστημόνων, από διάφορους κλάδους, συγκροτώντας μια μεγάλη επιστημονική συμμαχία.

Αλλά και ορισμένες δυσλειτουργίες των δημοσίων υπηρεσιών, που στάθηκαν αφορμή για την μη πραγματοποίηση σειράς ουσιαστικών ενεργειών. Οι δυσκολίες αυτές και τα προβλήματα ενισχύουν την αναγκαιότητα του Δικτύου.

Ο Υφυπουργός Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε. κ. Καλογιάννης ζήτησε την ανάληψη πρωτοβουλιών από τους προέδρους προκειμένου να συνεχιστεί η δραστηριότητα του Δικτύου. Τοποθετήθηκε σε όλα τα ζητήματα που τέθηκαν καταθέτοντας μια σειρά προτάσεων για την διευκόλυνση των Κοινοτήτων, την περαιτέρω ενεργοποίηση του Δικτύου και την διευκόλυνση των μονίμων κατοίκων.

Συγκεκριμένα δεσμεύτηκε ότι:

Α. Θα γίνει μια λεπτομερής καταγραφή όλων των μνημείων των οικισμών.

Β. Οι Κοινότητες θα απευθυνθούν στο Υ.Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε. προκειμένου να αποσταλούν τεχνικοί για την σύνταξη μελετών.

Γ. Θα δημιουργηθεί βάση δεδομένων από το Υπουργείο για τους Παραδοσιακούς Οικισμούς και τα Μνημεία.

Δ. Θα θεσπιστούν κίνητρα στους κατοίκους για την ορθή εφαρμογή των κείμενων διατάξεων.

Ε. Ειδική μέριμνα να ληφθεί για την προβολή των τοπικών προϊόντων.

Κοινότητα Παπίγκου

Εκδρομή στη Σαντορίνη

Η Κοινότητα Παπίγκου στα πλαίσια των πολιτιστικών της εκδηλώσεων οργανώνει πενήμερη εκδρομή στη **Σαντορίνη** από **22/6/2006 έως 26/6/2006**.

Τιμή ανά άτομο 302Ε σε δίκλινο και 280Ε σε τρίκλινο συν την τιμή του λεωφορείου. Στην τιμή περιλαμβάνεται διαμονή με πρωινό, μετακινήσεις και εκδρομές.

Δηλώσεις συμμετοχής το αργότερο μέχρι **4/6/2006 ημέρα Κυριακή**.

Πληροφορίες: Άντα Χριστοδούλου τηλ. 6979442471

ντων.

Τέλος ο κ. Υφυπουργός ζήτησε από τους Προέδρους να παρατηρήσουν τα «καλά» και να τα αναδείξουν.

Σε σύντομο χρόνο να πραγματοποιηθεί συνάντηση με το Δικτύου στο Υ.Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε. όπου θα αποφασιστεί η έκδοση Φωτογραφικού Λευκώματος με θέματα από όλες τις Κοινότητες, καταγράφοντας παράλληλα τις δράσεις και τα επιτεύγματα του Δικτύου από την ίδρυσή του ως σήμερα.

Στην ίδια συνάντηση, παρουσία και του καθηγητού του Ε.Μ.Π. κ. Κων. Συρμακέζη θα αναζητηθεί τρόπος και μέσον χρηματοδότησης για την συνέχιση της μελέτης με τίτλο:

«Επιρροή του περιβάλλοντος στην υποβάθμιση των δομικών υλικών και δομητικών συστημάτων των Ελληνικών ιστορικών κατασκευών», του οποίου η πρώτη φάση ολοκληρώθηκε το έτος 2002.

Την επόμενη ημέρα Σάββατο 27 Μαΐου ολοκληρώ η αποστολή του Δικτύου μετέβη στο Ιστορικό Συρράκο, όπου συμμετείχε στην διοργάνωση ημερίδας με θέμα:

«Οικιστική Διαχείριση Παραδοσιακών Οικισμών» με την Κοινότητα Συρράκου και το Τ.Ε.Ε. – Τμήμα Ηπείρου.

Η διάσωση, ανάδειξη, προστασία και η διατήρηση της Αρχιτεκτονικής κληρονομιάς είναι θέματα πάνω στα οποία δοκιμάστηκε στην πράξη το Δίκτυο και με το βάρος της εμπειρίας αυτής κλήθηκε στην παραπάνω ημερίδα να καταθέσει τις γνώσεις και τις απόψεις του. Την σχετική εισήγηση ετοίμασε και

ΕΙΔΗ ΔΩΡΩΝ
ΠΟΥΚΑΜΙΣΑ - ΜΠΛΟΥΖΕΣ -
ΕΣΩΡΟΥΧΑ - ΓΡΑΒΑΤΕΣ -
ΚΑΠΕΛΛΑ - ΟΜΠΡΕΛΕΣ -
ΚΑΛΤΕΣΣ - ΕΙΔΗ ΚΑΡΝΙΣΤΟΥ
TONY'S
ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΚΩΝ. ΠΕΤΣΙΟΣ
Εμπορικό Κέντρο
Αραβαντινού 16 & Τσιριγώτη 4
Τηλ. 26510 26408

παρουσίασε, με τον τρόπο που μόνον αυτός γνωρίζει, ο Πρόεδρος της Κοινότητας Νυμφαίου και πρόσφατα Πρόεδρος της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών κ. Νίκος Μέρτζος.

Παράλληλα δόθηκε η δυνατότητα ακόμη καλύτερης γνωριμίας των μελών του Δικτύου με τον παραδοσιακό οικισμό του Συρράκου και του προέδρου του κ. Γιάννη Αργύρη.

Η συνάντηση συνεχίστηκε κατά την επιστροφή στο Πάπιγκο με νέα συνάντηση των προέδρων, παρουσίαση προβολών, μουσικά και χορευτικά συγκροτήματα.

Την Κυριακή οι επισκέπτες είχαν αναλυτική ενημέρωση για διάφορα ζητήματα της Κοινότητας Παπίγκου από τον Πρόεδρο κ. Λεωνίδα Τσουμάνη, επισκέψεις σε έργα της Κοινότητας και στο Κέντρο Ενημέρωσης δραστηριοτήτων της WWF.

Ήταν μια πολύ ουσιαστική συνάντηση του Εθνικού Δικτύου Παράδοσης, Πολιτισμού και Κοινοτικού Βίου «...των Ελλήνων οι Κοινότητες...» με ανταλλαγή εμπειριών, αναζήτηση νέων δράσεων, μα προ πάντων προσφέροντας την ουσιαστική συμβολή του στην Ημερίδα του Συρράκου.

PIZAPEIO
ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΚΟ
KENTPO

παραδοσιακά υφαντά

και κεντήματα

Μονοδένδρι Ζαγορίου

Τηλ. 26530 71382, 71119

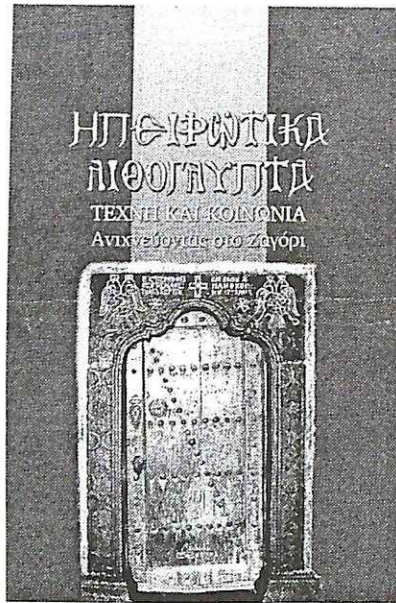
Fax: 26530 71382

Η ΧΡΥΣΑΝΘΗ ΕΥΘΥΜΙΟΥ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΛΑΦΟΤΟΠΙΟ ΖΑΓΟΡΙΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ ΠΑΡΑΔΙΔΕΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΣΕ ΜΑΘΗΤΕΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ – ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ – ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΙ Τ.Ε.Ε. ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ (ΕΚΘΕΣΗ, ΓΝΩΣΤΟ ΚΑΙ ΑΓΝΩΣΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ, ΛΑΤΙΝΙΚΑ)
ΤΗΛΕΦΩΝΟ 2651039394 - ΚΙΝΗΤΟ 6948873593

Μαρίας Τσούπη

«ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΛΙΘΟΓΛΥΠΤΑ
ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ -
Ανιχνεύοντας στο Ζαγόρι»

Εκδόσεις ΕΦΥΡΑ, Ιωάννινα 2006

Επί πολλά έτη με κόπο και υπομονή η Μαρία Τσούπη έτρεχε από χωριό σε χωριό και όχι μόνο και ερευνητικά έψαχνε και φωτογράφιζε σε όρθια και γκρεμισμένα κτίσματα (Εκκλησίες, Σχολεία, σπίτια, βρύσες, γεφύρια και άλλα), χρονολογία και άλλα σύμβολα, ανάγλυφα ή σκαλισμένα σε πέτρες τοποθετημένες σε εμφανές σημείο του κτίσματος.

Όσα ανεκάλυψε, κι' είναι πάμ-πολλα αυτά, τα φωτογράφησε, τα επεξεργάστηκε και ταξινομώντας τα μετά μεγάλης προσοχής, έπλασε ένα τέλειο δημιούργημα, δίδοντάς του το παραπάνω όνομα, το προσφέρει στον ευαίσθητο αναγνώστη που ξέρει να διαβάσει την ιστορία και τον πολιτισμό του Ζαγορίου.

Και το πιο σπουδαίο είναι ότι η συγγραφέας με το βιβλίο της αυτό «ανιχνεύοντας το Ζαγόρι» ταυτόχρονα και χωρίς ιδιαίτερη προσπάθεια ανιχνεύει και τα Μαστοροχώρια της Κονίτσης απ' όπου κατάγονταν οι περισσότεροι δημιουργοί των μικρών μεν σε έκταση, μεγάλων δε σε ιστορική σημασία καλλιτεχνικών έργων, τοποθετημένων στα μεγάλα και ανεπανάληπτα αρχιτεκτονικά επιτεύγματά των.

«...Στην πρώτη θεματική ενότητα της παρούσας εργασίας διαρευνάται ο συσχετισμός των παραγόντων της τοπικής οικονομίας, της κοινωνίας και του πολιτισμού, πτυχή του οποίου αποτελεί και η λιθογλυπτική. Γίνεται αναφορά, επίσης, στους δημιουργούς και στην τέχνη τους με την οποία αποδεικνύουν ότι είναι τεχνίτες πρωτίτως, αλλά και καλλιτέχνες. Παράλληλα, το έργο τους έχει ένα κοινωνικό υπόβαθρο και οι παραστάσεις αποτελούν έναν κώδικα που συνοψίζει αισθητικές επιλογές, τρόπους σκέψης, τη βιοθεωρία της εποχής και της περιοχής τους...», σελ. 12.

«...Οι λιθόγλυπτες, πολυσήμαντες αυτές απεικονίσεις αποτελούν, επομένως, έναν κώδικα επικοινωνίας πολιτισμικά καθορισμένο. Οι εικόνες παριστάνουν, αλλά και σημαίνουν, υποδηλώνουν, υπαινίσσονται, προβάλλουν, αλλά και αναπαράγουν οπτικά πρότυπα. Αναδεικνύουν, τελικά, τη συμπεριφορά κάθε κοινότητας και αισθητοποιούν το αξιολογικό σύστημά της. Η γλυπτική της πέτρας έχει το

προνόμιο και καταγράφει, μόνιμα και σίγουρα, πάνω στην επιφάνειά της τα σύμβολα της σκέψης ή των αισθημάτων του ανθρώπου μέσα στην πορεία του χρόνου. Σύμβολα που μας αποκαλύπτουν ένα συγκεκριμένο ετεροκλήτων θεμάτων, καθώς κινούνται ανάμεσα στην πρόληψη ή δεισιδαιμονία και στη χριστιανική πίστη...», σελ. 13.

Η κάθε παρουσιαζόμενη επιγραφή με τη φωτογραφία και την επεξήγησή της, μας λέει πάρα πολλά και μπορεί ν' αποτελέσει χωριστό ιστορικό κεφάλαιο, πολύ χρήσιμο στην ιστορία του τόπου μας. Δεν τις παραθέτει απλώς, αλλά τις μελετά.

Σκάβει ακούραστο το παρελθόν και μία-μία, σαν τον αρχαιολόγο που παρουσιάζει τα ευρήματά του, τις παρουσιάζει με χαρά στο φως του σήμερα και του αύριο...

Η Μαρία Τσούπη μας παρουσιάζει μια υπέροχη έκθεση αρχαίων καλλιτεχνικών ευρημάτων ανεκτιμήτου ιστορικής και πολιτιστικής αξίας.

Ο κάθε Ζαγορίσιος, Κονιτιώτης, Μαστοροχωρίτης και όχι μόνο, πρέπει να το διαβάσει και να είναι βέβαιος ότι θ' ανακαλύψει και κάποιο ιστορικό στοιχείο που τον ενδιαφέρει.

Θερμά συγχαρητήρια στην, εκ μητρός συγχωριανή μου, Μαρία Τσούπη για την σπουδαία αυτή εργασία της, ευχόμενος γρήγορα να μας φέρει στο φως και άλλα από τα πολλά της ευρήματα.

Ιωάννης Γ. Παπαϊωάννου

Ιωάννινα, Μάρτιος 2006

«ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ μας»
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΥΛΗΣ
(των ετών 1993-2005)

Επιμέλεια: Απόστολου Ντιναλέξη

Πρόσφατα εκδόθηκε ο Β' τόμος από την ΙΛΕΖ με το ευρετήριο της ύλης του περιοδικού μας για τα έτη 1993 μέχρι και το έτος 2005. Πρόκειται για μια επιμελημένη έκδοση, που όλο το βάρος και την ευθύνη επωμίστηκε ο κ. Απόστολος Ντιναλέξης ένα από τα δραστήρια μέλη της Συντακτικής Επιτροπής του περιοδικού «το ΖΑΓΟΡΙ μας» και για πολλά χρόνια πρόεδρος της Ι.Λ.Ε.Ζ.

Σαν μέλος της Συντακτικής Επιτροπής και ο υποφαινόμενος, γνωρίζοντας εκ του σύνεγγυς την όλη προσπάθεια και τις δυσκολίες για την επίτευξη αυτής της εργασίας της σύνταξης του ευρετηρίου της ύλης –αισθάνομαι την ανάγκη να συγχαρώ τον κ. Ντιναλέξη, υπενθυμίζοντας, πως και ο πρώτος τόμος του ευρετηρίου, που εκδόθηκε το 1993 για την ύλη του περιοδικού μας – από το πρώτο του ξεκίνημα ως το 1993– ήταν έργο του κ. Ντιναλέξη. Ήταν από τους πρώτους που συνέλαβε την ιδέα για την αποδελτίωση της ύλης του περιοδικού για να είναι ευκολότερη η πρόσβαση των αναγνωστών στους τόμους του. Και έγραφε τότε στο εισαγωγικό σημείωμα του Α' τόμου του ευρετηρίου «**Ελπίζω το ευρετήριο να αποτελέσει χρήσιμο βοήθημα στους συνδρομητές, που έχουν αρχειοθετήσει το περιοδικό**».

Και είναι γεγονός πως η προσπάθεια αυτή έφερε πλούσιους καρπούς. Και όπως τότε έτσι και σήμερα έχουμε στα χέρια μας ένα χρήσιμο εργαλείο για την ανεύρεση της οποιαδήποτε πληροφορίας γύρω από θέματα, που αφορούν το Ζαγόρι. Η διαίρεση της ύλης σε θεματικές ενότητες διευκολύνει τα μέγιστα τους αναγνώστες. Μέχρι σήμερα ιστορικοί ερευνητές, σπουδαστές, συγγραφείς που ασχολήθηκαν με το Ζαγόρι, συμπλήρωσαν τις πνευματικές τους εργασίες με στοιχεία, που άντλησαν μέσα από τους τόμους του περιοδικού «Το ΖΑΓΟΡΙ μας». Επί 28 χρόνια, από την πρώτη έκδοσή του μέχρι σήμερα, αποτελεί πηγή πληροφοριών για κάθε ζήτημα που αφορά την περιοχή μας (ιστορία, λαογραφία, κοινωνικές δραστηριότητες, οικολογικά κλπ.) περιλαμβάνονται στα 330 τεύχη του. Και θα κλείσουμε το σημερινό μας σχόλιο για το Β'

τόμο του ευρετηρίου με μια χαρακτηριστική παράγραφο από το εισαγωγικό σημείωμα του συγγραφέα, όπου εκδηλώνεται όλη του η αγάπη για το περιοδικό και το Ζαγόρι μας.

«**Το ευρετήριο που έχετε στα χέρια σας είναι γεμάτο αγάπη για τις ιδιαίτερες πατρίδες μας, τα πανέμορφα χωριά μας, για το Ζαγόρι μας και συνεχίζουμε με αγάπη και κόπο**».

ΣΑΒΒΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Σημείωση: Το ευρετήριο πλαισιωμένο με ωραιότερες φωτογραφίες των χωριών μας διατίθεται από τα Γραφεία του περιοδικού μας κατά τις εργάσιμες μέρες, πρωινές ώρες.

«Το Ζ μας»

ΘΕΟΔΩΡΟΥ
λουλουδία

Ομορφαινουμε κάθε
στιγμή της ζωής σας!
Αποστολές λουλουδιών
σε όλο τον κόσμο

Α' Κατάστημα:

Μιχαήλ Θεοδώρου, Βηλαρά 6-8

Τηλ. 26510 35235

Β' Κατάστημα:

Αριστέα Θεοδώρου,

Βαλαωρίτου 49

Τηλ. 26510 39979

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΜΙΧΑΗΛ ΑΡΑΠΟΓΛΟΥ: «ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ»

Ένα βιβλίο που... μυρίζει πατρίδα

Σε μια πολύ όμορφη εκδήλωση στην αίθουσα του Συνεδριακού Κέντρου του ξενοδοχείου «Du Lac» έγινε η παρουσίαση του διβλίου του Μιχάλη Αράπογλου με τίτλο «Οικιστική Γεωγραφία της Ηπείρου», το οποίο εξέδωσε το Τμήμα Ηπείρου του ΤΕΕ. Ο Νομάρχης Ιωαννίνων Α. Καχριμάνης, ο Πρόεδρος της ΤΕΔΚ Ν. Ιωαννίνων κ. Χατζηγεφραμίδης, Νομαρχιακοί Σύμβουλοι, ο υπ. Δήμαρχος Ιωαννίνων κ. Ι. Μελανίδης, μηχανικοί, άνθρωποι των γραμμάτων και τεχνών, αλλά και απλοί πολίτες παραβρέθηκαν στην ενδιαφέρουσα εκδήλωση πολιτισμού.

Ο πρ. του Τμ. Ηπείρου του ΤΕΕ κ. Γιώργος Παπαδιώτης καλωσόρισε τους παραβρισκομένους και αναφέρθηκε στο σκοπό της έκδοσης του βιβλίου τονίζοντας ότι «η ενθάρρυνση των Μηχανικών για δημιουργία, η ανάδειξη του έργου τους, αλλά και η στήριξη κάθε αξιολογής προσπάθειας στην περιοχή, αποτελούν υποχρέωση και βασική

επιδίωξη του τμήματος». Ευχαρίστησε δε τον Μιχάλη Αράπογλου όπως είπε: «για τον όμορφο δρόμο που άνοιξε στη σκέψη μας και στην ψυχή μας και παραδίδουμε με ιδιαίτερη ικανοποίηση την έκδοση σε όσους νοιάζονται για το γενέθλιο τόπο μας, στις επερχόμενες γενιές, με την ελπίδα δε να αποτελέσει ένα πολύτιμο εργαλείο για την άγνοση και την κατανόηση του χώρου, οδηγό και πυξίδα στο ταξίδι τους προς το μέλλον».

Διακεκριμένοι ομιλητές στη συνέχεια κατέθεσαν τις απόψεις τους μιλώντας για το βιβλίο και τους δρόμους σκέψης που ανοίγει ενώ μίλησαν και για τον συγγραφέα Μιχ. Αράπογλου.

Ο κ. Χρήστος Μασσαλάς καθηγητής, Πρόεδρος Δ.Ε. Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, Πρόεδρος Συμβουλίου Ανώτατης Εκπαίδευσης, τώως Πρύτανης του Πανεπιστημίου μας με εκπαιδευση και ευγλωττία αναφέρθηκε στην ουσία του θέματος του βιβλίου, φωτίζοντας πολλές πτυχές της σκέψης του συγγραφέα.

Ακολούθως ο καθηγητής, Κοινωνικής Λαογραφίας του τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων κ. Βασίλης Νιτσιάκος παρουσίασε με επισημοτικό τρόπο κι έκρινε θέσεις και απόψεις του συγγραφέα αλλά και τον τρόπο παρουσίασης του θέματος, στην έρευνα για το οποίο συνόδευσε και ο ίδιος τον Μιχ. Αράπογλου.

Ο δημοσιογράφος και αρχισυντάκτης του «Ηπειρωτικού Αγώνα» κ. Φιλήμων Καραμήτσος μίλησε αμέσως μετά προσεγγίζοντας το θέμα μ' ένα ξεχωριστό τρόπο κατέχοντας ενδιαφέρουσες προτάσεις και για το βιβλίο αλλά και γι' αυτό καθ' αυτό το θέμα καθώς επίσης και για τον συγγραφέα Μ. Αράπογλου.

Με το δικό της ξεχωριστό τρόπο μίλησε για τον συγγραφέα η Ποιήτρια-Δημοσιογράφος Άννα Δερέκα παρουσιάζοντας τη «γεωγραφία» του όπως είπε βγαλμένη από μια συνέντευξη μαζί του ενώ στο τέλος διάβασε ένα μικρό απόσπασμα από το βιβλίο.

Την παρουσίαση έκλεισε μιλώντας ο ίδιος ο συγγραφέας, ο οποίος θέλοντας όπως είπε να «ελαφρύνει» την ατμόσφαιρα από τη σοβαρότητά της μίλησε όμορφα για διάφορα περιστατικά που του συνέβησαν κατά τη διάρκεια της έρευνας και συλλογής στοιχείων για το βιβλίο.

Ένα βιβλίο στο οποίο ο Μ. Αράπογλου με γνώση κι ευαισθησία δούλεψε ένα σημαντικό θέμα, όπως αυτό της Οικιστικής Γεωγραφίας της Ηπείρου κάνοντάς το εργαλείο για τον επιστήμονα, τον τεχνικό και όχι μόνο, που θα τον βοηθήσει να αντιληφθεί και να προσεγγίσει αυτόν τον χώρο καλύτερα και με ένα διαφορετικό τρόπο.

Το ίδιο βιβλίο φωτίζει άγνωστες πτυχές στον κάθε αναγνώστη βοηθώντας τον να κατανοήσει το χώρο που ζει και να τον δει με εντελώς διαφορετικό μάτι από ότι ως πριν να το διαβάσει.

Την εκδήλωση συντόνισε ο δημοσιογράφος Στέφανος Ντόβας.

Μαρίας Τσούπη

«ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΛΙΘΟΓΛΥΠΤΑ
ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ
- Ανιχνεύοντας στο Ζαγόρι»

Στο Βόλο και στην αίθουσα εκδηλώσεων του Μεταξουργείου στις 31 Μαΐου 2006 έγινε η παρουσίαση του βιβλίου της Ζαγορίσιας κ. Μαρίας Τσούπη ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΛΙΘΟΓΛΥΠΤΑ-ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ-Ανιχνεύοντας στο Ζαγόρι, εκδ. ΕΦΥΡΑ. Για το βιβλίο μίλησαν ο κ. Ευάγγελος Αυδίκος, Ηπειρώτης καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και ο κ. Δημήτριος Ράπτης, Λέκτορας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Την εκδήλωση συντόνισε ο Δημοτικός σύμβουλος και σύμβουλος φιλολόγων Ν. Μαγνησίας κ. Γεώργιος Πατελοδήμος. Συνδιοργανωτές ήταν η Ηπειρωτική Αδελφότητα Ν. Μαγνησίας, ο εκδ. Σύλλογος φιλολόγων και η Εταιρεία Θεσσαλικών Ερευνών. Τη βιβλιοπαρουσίαση παρακολούθησαν η Αντινομάρχης κ. Έλενα Αντωνοπούλου, η πρόεδρος της Ηπειρωτικής Αδελφότητας κ. Κασσιανή Μπαλτατζή, η πρόεδρος των φιλολόγων κ. Ελένη Χατζηδημητρίου, η πρόεδρος της Εταιρείας Θεσσαλικών Ερευνών κ. Μηλίτσα Καραθάνου, οι γνωστοί Βολιώτες συγγραφείς κ.κ. Γεώργιος Θωμάς, Κώστας Λιάπης, Κώστας Ακριβός, Αδάμος Μουζούρης, Ηπειρώτες που ζουν στο Βόλο, εκπαιδευτικοί καθώς και άνθρωποι του καλλιτεχνικού χώρου.

Οι ομιλητές –εκτός των άλλων– τόνισαν την πρωτοτυπία του θέματος και τη μεθοδολογία της έρευνας της κ. Μαρίας Τσούπη. Ο κ. Παντελοδήμος αναφέρθηκε επίσης στο ήδη πλούσιο συγγραφικό της έργο και στο ήθος της. Η όλη εκδήλωση άφησε την εντύπωση μιας μεστής και ολοκληρωμένης παρουσίαισης, ξέμακρης από κάθε υπερβολή και περιττό, όπως άλλωστε ταιριάζει στην ίδια τη συγγραφέα. Και από τη θέση αυτή την συγχαίρω.

Θωμάς Παπαδόπουλος

Εκπαιδευτικός, Προιστάμενος Κ.Δ.Α.Υ. Βόλου

ΖΑΜΠΑΚΙΔΗ ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗ

Νεόφυτος Δούκας

Ο Ηπειρώτης λόγιος ιερομόναχος και το εκπαιδευτικό του έργο

Εκδοτικός οίκος Αδελφών Κυριακίδη

Από τον εκδοτικό οίκο των Αδελφών Κυριακίδη κυκλοφόρησε πρόσφατα η μελέτη του καθηγητή της Ανωτέρας Εκκλησιαστικής Σχολής Θεσσαλονίκης, Αριστοφάνη Ζαμπακίδη, με τίτλο «**Νεόφυτος Δούκας. Ο Ηπειρώτης λόγιος ιερομόναχος και το εκπαιδευτικό του έργο. Συμβολή στην Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαιδεύσεως**». Η συστηματική αυτή μελέτη παρουσιάζεται με καλαισθητή μορφή σε μία περίοδο κατά την οποία συκαφαντείται το έργο πολλών εκκλησιαστικών ανδρών. Ο συγγραφέας με την πολυετή έρευνα του παρουσιάζει με αριστοτεχνικό τρόπο στην εκπαιδευτική κοινότητα, στους γονείς και τους νέους όχι μόνο βιογραφικά στοιχεία του Ηπειρώτη λόγιου Ν. Δούκα (1760-1845), αλλά και τη στάση του έναντι του Διαφωτισμού. Καταγράφει επίσης τους αγώνες του στο χώρο της παιδείας, της ιδεολογίας και του εθνικού προανατολισμού των υποδούλων Ελλήνων. Αναδεικνύει τις φιλόπονες προσπάθειές του για αναβάθμιση πολλών σχολείων της Ελλάδας και του Εξωτερικού, καθώς και τη συμβολή του

στη σύσταση εκκλησιαστικών σχολείων, Θεολογικών Σχολών και του Πανεπιστημίου Αθηνών. Η συγγραφή σχολικών χριστιανικών χειριδίων από τον λόγιο κληρικό και η δωρεάν διανομή τους, σε σχολεία της Ελλάδας αποτελεί το αντικείμενο του τετάρτου κεφαλαίου. Στο πέμπτο κεφάλαιο του συγγράμματος αυτού παρουσιάζονται οι πρωτότυπες παιδαγωγικές προτάσεις του μεγάλου Διδασκάλου του Γένους και Ευεργέτη του Ελληνικού Έθνους Νεοφύτου Δούκα, όπως χαρακτηρίστηκε από τη Βουλή των Ελλήνων, πολλές από τις οποίες γίνονται αποδεκτές από σύγχρονους παιδαγωγούς και μπορούν να συμβάλλουν θετικά στη σύγχρονη εκπαιδευτική πράξη. Ο συγγραφέας προτείνει την αξιοποίηση των διαχρονικών κειμένων του Ν. Δούκα από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και την εκπαιδευτική κοινότητα. Στο Παράρτημα παρουσιάζονται ανέκδοτες επιστολές και κείμενα που αναφέρονται στον επιφανή λόγιο κληρικό και τα οποία επικυρώνουν την επιστημονική έρευνα, που απαρτίζεται από εξακόσιες οκτώ σελίδες.

Τα τελευταία χρόνια η σειρά «Ανοιχτοί Ορίζοντες στη Λαογραφία» των εκδόσεων «ΟΔΥΣΣΕΑΣ», επιλέγοντας με καθορισμένα κριτήρια, φιλοξενεί το συγγραφικό έργο όλων εκείνων που με το θεωρητικό προσανατολισμό τους αλλά και τις νέες ερευνητικές μεθόδους τους προωθούν την έννοια της διεπιστημονικής προσέγγισης των λαογραφικών και συγγενικών ζητημάτων. Η ανανεωτική αυτή προσπάθεια επικυρώνεται και από το νέο πόνημα του Βασίλη Δαλκαβούκη που τόσο με αυτό όσο και με το προηγούμενο έργο του προσφέρει, νομίζω, την πρώτη εμπειριστωμένη μελέτη για το Ζαγόρι με εθνογραφικό χαρακτήρα.

Είναι γεγονός ότι τα ίδια τα ιστορικά και κοινωνικά δεδομένα του τόπου προσφέρονται για μια τέτοια προσέγγιση και ο συγγραφέας επιχειρεί εδώ ένα πολύπλευρο διάλογο μ' αυτά αναλύοντας και προπαντός ερμηνεύοντας όλες τις πτυχές τους. Ο τίτλος του βιβλίου με σαφήνεια και παραστατικότητα προιδεάζει το περιεχόμενο θέμα, ενώ ο υπότιτλος προσδιορίζει την ταυτότητα των μεθοδολογικών εργαλείων που θα επεξεργαστούν και θα τεκμηριώσουν σημαντικά γεγονότα για το Ζαγόρι σε μια καθοριστική εποχή διαμόρφωσής τους. Προσεγγιζόμενη και η επιλογή της φωτογραφίας που περιβάλλει το βιβλίο και που η αντιφατική παρουσία της εξωτερικής εμφάνισης των προσώπων στηρίζει τις δύο βασικές λέξεις του τίτλου και υποδηλώνει μια μελέτη κοινωνικών σχέσεων με ανταγωνιστικό χαρακτήρα.

Το βιβλίο έχει την εγκυρότητα του επιστημονικού εγχειρίδιου καθώς αποτελεί ένα μεστό καταστάλαγμα της βαθύτερης επεξεργασίας όλου του υλικού που ο συγγραφέας συγκέντρωσε στο πλαίσιο της εκπόνησης της έγκριτης πλέον διδακτορικής του διατριβής. Ωστόσο, δεν αρκείται σ' αυτό αλλά ανατοχάζεται όσα αρχικά διαπραγματεύτηκε και, όντας ενήμερος για τη βιβλιογραφία που στη συνέχεια προέκυψε, μας προσφέρει ένα έργο – εκτός των άλλων – και με την πιο πρόσφατη ελληνική και ξενόγλωσση βιβλιογραφική τεκμηρίωση.

Αποτελεί έκφραση της ωριμότητας του νέου-ως προς την ηλικία-επιστήμονα το ότι αφιερώνει το βιβλίο στους πληροφορητές του και κατά κύριο λόγο στους γονείς του, εφ' όσον όλοι τους αγκάλιασαν και στήριξαν τις προσπάθειές του. Οι προφορικές μαρτυρίες, λοιπόν, αποτελούν την αφιέρωσή για την ασφαλέστερη εκτίμηση του αντικει-

Βασίλη Κ. Δαλκαβούκη

Η ΠΕΝΑ ΚΑΙ Η ΓΚΛΙΤΣΑ - ΕΘΝΟΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΘΝΟΤΟΠΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΤΟΝ 20ό ΑΙΩΝΑ

Εκδ. ΟΔΥΣΣΕΑΣ, 2005, σελ. 303

μένου μελέτης, πολύ δε περισσότερο όταν αυτές αποκαλύπτουν την αληθινή διάσταση των γεγονότων. Όμως ο συγγραφέας δε διστάζει να θέσει σε αμφισβήτηση και άλλοτε να ανατρέψει απόψεις πληροφορητών αλλά και προηγούμενων ερευνητών που δεν ευσταθούν επιστημονικά. Ο βιωματικός λόγος παρατίθεται αυτολεξεί δίνοντας στο βιβλίο το πλεονέκτημα της ακριφούς κατάθεσης των δεδομένων και των αδιάφυστων επιχειρημάτων. Παράλληλα αποτελούν αφόρμηση για ένα περαιτέρω διάλογο τον οποίο ο ίδιος θεωρεί ως την πρώτιστη συμβολή του παρόντος έργου του. Πρέπει εδώ να επισημάνει κανείς όλους τους κανόνες της επιστημονικής μεθοδολογίας του, όπως τους καταγράφει στις σελίδες 194-203. Κανόνες που προσφέρουν την αξιοπιστία της προφορικής αφήγησης, την ουσία της συζήτησης και της βιωμένης ιστορίας. Παράλληλα τόσο το δημοσιευμένο όσο και το αδημοσίευτο αρχαιολογικό συμπλήρωσαν καθοριστικά τις προφορικές μαρτυρίες. Ο συγγραφέας δικαιολογεί με τέσσερις αιτίες - παράγοντες τη μη «αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος» και από τα 45 χωριά του Ζαγορίου. Δε μένει παρά να εκφράσουμε την ευχή να υπάρξουν στο μέλλον και άλλες «ντόπιες φωνές» και από τα υπόλοιπα χωριά, ώστε να δώσουν τη δυνατότητα μιας ανάλογης αξιοποίησης τους.

Μελετώντας «την πένα και τη γκλίτσα» ο κάθε αναγνώστης εξοικειώνεται με όρους άγνωστους μέχρι τώρα, για πολλούς από εμάς ποτέ. Πρώτα με τον όρο «εθνοτικές ομάδες» σε σχέση με τους ντόπιους. Έτσι προσδιορίζονται οι Βλάχοι, οι Σαρακατσάνοι και οι Γύφτοι που συγχρωτίστηκαν επί μακρόν με τους Ζαγορίσιους και διαμόρφωσαν με ποικίλους τρόπους «εθνοτοπική ταυτότητα» στο διάστημα του 20ου αιώνα. Ο Βασίλης Δαλκαβούκης αξιοποιώντας τις γνώσεις του στο χώρο των ανθρωπιστικών επιστημών προσδιορίζει και αποσαφηνίζει τους όρους αυτούς και ταυτόχρονα θέτει ως βασικό σκοπό της έρευνάς του να αναζητήσει και να διαπιστώσει τις μεταβολές της πολιτισμικής ταυτότητας όλων αυτών των ομάδων όπως αυτές διαμορφώθηκαν στο πλαίσιο της επαφής, συνύπαρξης και τελικά αλληλοπαραμορφώ-

τους.

Στο Α' μέρος του βιβλίου ξεπερνώντας τα στενά όρια μιας λαογραφικού χαρακτήρα απλής «καταλογόγραφησης» ξανοίγεται στους νέους και ανοιχτούς ορίζοντες μιας εθνογραφικής μελέτης που, μέσα από τη σύνθεση των επί μέρους και μέσα από το ενιαίο σύνολο της ζήσης στο συγκεκριμένο χώρο και χρόνο, καταδεικνύει αυτή την μετεξέλιξη της εθνοτικής σε εθνοτοπική συλλογική ταυτότητα. Έτσι θεματικές ενότητες όπως η γλωσσική ιδιαιτερότητα, η κατοικία, η διατροφή, η ενδυμασία, το πανηγύρι, ο χορός και η μουσική, ο γάμος τα ήθη και έθιμα, η εκπαίδευση, η ληστεία και γενικότερα τα οικονομικά, κοινωνικά, πολιτικά και πολιτισμικά δεδομένα της περιοχής καθώς και οι ιστορικές συγκυρίες κατά τη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα, συνθέτουν το πλαίσιο όπου διαμορφώνεται η «εθνοτική ταυτότητα» στο Ζαγόρι. Αποτελούν δηλαδή τους μηχανισμούς οι οποίοι αναπτύσσουν τη δυναμική εκείνη που οδηγεί στην όξυνση ή την άμβλυνση των διαφορών, στις αποκλίσεις και στις συγκλίσεις στη δημιουργία τελικά μιας νέας ταυτότητας. Σε συνάφεια μ' αυτά το Β' μέρος του βιβλίου ερμηνεύει αυτή τη νέα «εθνοτοπική» πλέον ταυτότητα των Βλάχων, Σαρακατσάνων και Γύφτων ως αποτέλεσμα της προσαρμογής στους περιορισμούς που θέτει η δραστηριοποίηση στο συγκεκριμένο «τόπο», αλλά και της ώσμωσης των πολιτισμικών στοιχείων λόγω της επαφής των διαφορετικών ομάδων.

Στα πλεονεκτήματα του βιβλίου πάνω απ' όλα καταλογίζεται η καταγραφή της πραγματικότητας και η αποκάλυψη της αλήθειας. Αυτά που λέγονταν μόνο και δεν είχαν γραφτεί. Ο κοινωνικός ανταγωνισμός, η περιθωριοποίηση, ο αποκλεισμός και ο ρατσισμός, «καθεστώσ απαρχάντ» σχολιάζει ένας πληροφορητής αναφερόμενος στη συμπεριφορά των Ζαγορίσιων απέναντι στους Γύφτους. Οι στερεότυπες αντιλήψεις και τακτική που αποτελούν βιώματα ακόμα και για όλους εμάς που έτυχε να ζήσουμε και σε άλλα χωριά του Ζαγορίου - πέρα απ' αυτά που αναφέρονται – ιδίως μέχρι τη δεκαετία του 60. Διαβάζοντας το βιβλίο ανακαλούμε τις μνήμες μας, δίνουμε ερμηνεία στα γεγονότα, στην ταξική ιεράρχηση των ανθρών, κατανοούμε την έννοια της

«ταυτότητας» και πόσο ισχυρό αίσθημα την περιβάλλει. Αυτό το «ανήκειν του ατόμου σε μια ομάδα» που έχει τη δύναμη να αντέχει στο χρόνο και να θεωρεί ότι αντιστέκεται στις αλλαγές. Να αντιστέκεται και να αμφιβάλλει ακόμα κι όταν τα νέα δεδομένα είναι γεγονός. Να αμφιβάλλει για το ότι τα βασικά στοιχεία του υλικού και πνευματικού μας βίου υφίστανται ένα σταδιακό μετασχηματισμό από παράγοντες όπως υποχώρηση ή και εξάφνιση, ένταξη, ανάμιξη / συγχώνευση, αλλά και από εξελίξεις τεχνολογικές και οικονομικές.

Εν τέλει, η διαμόρφωση της «εθνοτοπικής ταυτότητας» των ελληνόφωνων και βλαχόφωνων Ζαγορίσιων, των Γύφτων και των Σαρακατσάνων οδήγησε, κατά τον συγγραφέα, «σε ένα ομογενοποιημένο –κατά το μάλλον ή ήττον – πληθυσμιακό στρώμα στο Ζαγόρι» ενώ βασικές διαφοροποιήσεις της «εθνοτικής ταυτότητάς» τους, όπως η «γλώσσα χρήσης» και η επαγγελματική εξειδίκευση δεν υφίστανται σήμερα ως γνωρίσματα μιας σαφούς διάκρισης των ομάδων.

Συμπερασματικά, ο Ζαγορίσιος αναγνώστης φτάνοντας στο τέλος του βιβλίου ισχυροποιεί το ρεαλισμό του για τα σημερινά δεδομένα του τόπου του και των ανθρώπων που ζουν σ' αυτόν. Ο λεγόμενος παραδοσιακός πολιτισμός και στο Ζαγόρι ήδη έχει οδηγηθεί στη διαδικασία της «απεδαφοποίησης», δεν είναι δηλαδή συνδεδεμένος με την ιδιαιτερότητα του τόπου, αλλά οι γενικότερες μεταβολές οδήγησαν στην κατάρρευση του οικονομικού και κοινωνικού πλαισίου του περασμένου αιώνα, το οποίο συντηρούσε και αναπαρήγαγε το συγκεκριμένο πολιτισμικό μοντέλο για την κάθε ομάδα ανθρώπων που διαβίωσε εδώ.

Ωστόσο, έκφραση αλήθειας και αισιοδοξίας είναι και το γεγονός ότι το Ζαγόρι όντως παραμένει ένας χώρος ζωντανός, εφ' όσον έχει την τύχη να ζουν σ' αυτόν άνθρωποι που αξιοποιούν στο έπακρο τις ιστορικές μνήμες του, τις καταγράφουν, τις ερμηνεύουν και φέρνουν στο φως έργα περισπούδαστα, όπως «η πένα και η γκλίτσα». Κείμενα που έχουν το προτέρημα να μπορούν να απευθύνονται με εξαιρετικό ενδιαφέρον σ' ένα ευρύ αναγνωστικό κοινό και συγχρόνως να αποσπούν τη θετική κριτική της επιστημονικής κοινότητας. Δανείζομαι την ιδιική ιστορία του επιλόγου για να απευθυνθώ στο συγκεκριμένο λέγοντάς του ότι στο συγκεκριμένο πεδίο μελέτης του έμαξε και βρήκε τη χελώνα που βρίσκεται στον πάτο!

Μαρία Τσούπη

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ, ΚΑΙΝΟΤΟΜΟ ΚΑΙ ΠΟΛΥΠΛΕΥΡΟ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΡΙΖΑΡΕΙΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΠΟΥ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΖΕΤΑΙ

Την Κυριακή 4 Ιουνίου, βρεθήκαμε μαζί με δημοσιογράφους του Γιαννιώτικου Τύπου στην έδρα του Ριζαρείου Ιδρύματος στην Αθήνα, εκπροσωπώντας την Ι.Α.Ε.Ζ. και το περιοδικό «Το Ζαγόρι μας» προσκαλεσμένοι από τον ακαταπόνητο πρόεδρό του, τον δικό μας Άγγελο Κίτσο, για μια σε βάθος ενημέρωση για το τι έγινε χθες, τι γίνεται σήμερα και ποιοι οι μελλοντικοί στόχοι και δράσεις του Ιδρύματος.

Ήταν κατά την γνώμη μας, μια σωστή και πολύ χρήσιμη πρωτοβουλία και ενέργεια η ενημέρωση αυτή.

Παρότι η ΙΑΕΖ και το περιοδικό μας, βρί-

σκεται σε συνεχή επαφή και αγαστή συνεργασία με το Ίδρυμα, αυτή η επίσκεψη και ενημέρωση, ήταν καταλυτική και για μας ως προς την μέχρι τώρα πορεία του, την προσφορά και προβολή του Ζαγορίου και των Ζαγορίσιων σ' ολόκληρη την Ελλάδα και πέραν αυτής.

Μας εξέπληξε θετικά, θαυμάσαμε και εκτιμήσαμε τον δημιουργικό οίστρο και οργασμό και τη συνεχή έγνοια και προσπάθεια του Συμβουλίου του Ιδρύματος και του προέδρου της Άγγελου Κίτσου.

Από όσα είδαμε και ακούσαμε αλλά και από το σχετικό ενημερωτικό δελτίο που μας δόθηκε και που στη συνέχεια δημοσιεύουμε,

(όπως έκανε και ολόκληρος ο Γιαννιώτικος Τύπος), αναδεικνύεται ολοκάθαρα το σημαντικό, καινοτόμο και πολύπλευρο έργο που επιτελείται από το μεγάλο αυτό Ζαγορίσιο Κληροδότημα, που εκσυγχρονίζεται συνεχώς για ν' ανταποκριθεί καλύτερα στις σημερινές συνθήκες, υποσχόμενο το έργο αυτό, στο μέλλον, να γίνεται όλο και πιο πλούσιο.

Σαν Ζαγορίσιοι νιώθουμε περήφανοι για τους ενεργέτες μας τους Ριζάρηδες και το κληροδότημά τους. Συγχαίρουμε το Α. Συμβούλιο και τον πρόεδρό του και ευχόμαστε καλό κουράγιο.

Β. Τζιόβας - Γ. Τσεκούρας

Έργα, δραστηριότητες και προοπτικές του Ριζαρείου Ιδρύματος

Το Πολυμελές Συμβούλιο του Ριζαρείου Ιδρύματος προσκάλεσε στην Αθήνα το διήμερο 3-4 Ιουνίου εκπροσώπους των εφημερίδων των Ιωαννίνων, του περιοδικού «Το Ζαγόρι μας» που εκδίδει η Ιστορική και Λαογραφική Εταιρεία Ζαγορίου (ΙΛΕΖ) καθώς και του Πολιτιστικού Συνδέσμου Ζαγορίσιων Ιωαννίνων, προκειμένου να τους ενημερώσει σχετικά με τα νέα έργα και τις δραστηριότητες του Ιδρύματος και τις διανοιγόμενες προοπτικές του.

Σημειώνεται ότι είχε προηγηθεί στα κεντρικά γραφεία του Ιδρύματος ανάλογη ενημέρωση του νεοεκλεγένος Πρυτάνεως Ιωαννίνων κ. Ι. Γεροθανάση, του Προέδρου και του Γεν. Γραμματέα της Ενώσεως Αποφίτων της Ριζαρείου Σχολής (ΕΑΡΕΣ) και του Προεδρείου της

Τα δίδυμα κτίρια του συγκροτήματος της Ριζαρείου στο Φαληρικό Δέλτα εξασφαλίζουν μόνιμα έσοδα που επαρκούν για την ζσαεί αυτόνομη λειτουργία του Ιδρύματος.

Ενώσεως Ζαγορίσιων Αθηνών.

Οι πράγματι καινοτόμες προ-

σπάθειες της Διοίκησης του Ριζαρείου Ιδρύματος, οι οποίες είναι εναρμονισμένες στις σύγχρονες κοινωνικές και εκπαιδευτικές συνθήκες της χώρας μας, συνδέονται και από την επιτυχή, λελογισμένη και σταδιακή αξιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων του μεγάλου Εθνικού Κληροδοτήματος.

Οι εκπρόσωποι του Γιαννιώτικου Τύπου και των οργανώσεων ενημερώθηκαν με επί τόπου επισκέψεις σε εγκαταστάσεις και χώρους του Ιδρύματος και με συνέντευξη Τύπου στα Κεντρικά Γραφεία της Ριζαρείου αναλυτικότερα για τα παρακάτω θέματα:

Ι. ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΚΙΝΗΤΩΝ:

Ι. Συγκρότημα Φαληρικού Δέλτα

Μετά από πολυετείς προσπάθειες και αγώνες, γραφειοκρατικές αγκυλώσεις και πολύπλευρες αντιδράσεις, αποπερατώθηκε η κατα-

Ο Άγγελος Κίτσος παρουσιάζει τα έργα.

σκευή των κτιρίων που δόθηκαν με αντιπαροχή κατόπιν διεθνούς διαγωνισμού στη ΔΙΕΘΝΗ ΤΕΧΝΙΚΗ Α.Ε.

Στο Ριζάρειο Ίδρυμα περιέρχονται δύο χωριστά εντυπωσιακά κτίρια για χρήσεις γραφείων και καταστημάτων, συνολικού εμβαδού 9.500 τ.μ. περίπου και υπόγειο γκαράζ 500 περίπου θέσεων. Το ακίνητο ευρίσκεται σε περίοπτη θέση, δίπλα στο Ολυμπιακό Ταε κβο ντό, το οποίο προκειται να μεταβληθεί από την Πολιτεία στο πρώτο στη χώρα μας διεθνών προδιαγραφών Συνεδριακό Κέντρο.

1. «Ριζάρειος Πολιτεία» Ιωαννίνων

Έχουν ολοκληρωθεί και έχουν παραδοθεί από τον ανδόχο οικοδομα τα κτίρια της α' και β' φάσης κατασκευής του συγκροτήματος «Ριζάρειος Πολιτεία», τα οποία

Το Πολυμελές συμβούλιο του Ριζαρείου Ιδρύματος

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Άγγελος Κίτσος, Νομικός, τ. Δ/ντής Πολιτιστ.

Δραστηριοτήτων Εθνικού Ιδρύματος

ΜΕΛΗ: (Κατά χρονολογική σειρά εκλογής):

- Κωνσταντίνος Φαφαλίδης, Εφοπλιστής
- Γεώργιος Νουτσόπουλος, τ. Πρύτανης Ε.Μ.Π.
- Πέτρος Γέμτος, τ. Πρύτανης Πανεπ. Αθηνών-Καθηγ.-Δ/ντής Τομέα Μεθοδολογίας Επιστήμης
- Παναγιώτης Τσακίρης, Εκπαιδευτικός, Επιχειρηματίας (Εκπαιδευτήρια «ΟΜΗΡΟΣ»)
- Νικόλαος Χούλης, Καθηγ. Τεχνολογίας Φαρμάκων Πανεπ. Αθηνών
- Γεώργιος Ιωαννίδης, Ηλεκτρολόγος-Μηχανολόγος
- Μιχαήλ Κοπιδάκης, Καθηγ. Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας Πανεπ. Αθηνών
- Άδωνις Κύρου, Συγγραφέας, Εκδότης Εφημερίδας «ΕΣΤΙΑ»
- Κων/νος Λιούμας, Δικηγόρος

Έργα, δραστηριότητες και προοπτικές του Ριζαρείου Ιδρύματος

περιέχονται στο Ριζάρειο Ίδρυμα και το συνολικό εμβαδόν του είναι 8.000 τ.μ. υπολογιζόμενων και 64 θέσεων υπογείου γκαράζ. Τα κτίρια της α΄ φάσης έχουν μισθωθεί στο δημόσιο και σε ιδιώτες και τώρα απομένει η μίσθωση των υπολοίπων.

II. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

1. Αναδάθμιση Σχολής Αθηνών

Όπως είναι γνωστό η ιστορική Ριζάρειος μεταπολεμικά και μέχρι την Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση λειτούργησε, σύμφωνα και με την κείμενη νομοθεσία περί εκκλησιαστικής εκπαίδευσης, ως επταετής Εκκλησιαστικό Γυμνάσιο και στη συνέχεια και μέχρι σήμερα ως τριετής Εκκλησιαστικό Γυμνάσιο και Λύκειο.

Δεδομένης της φθίνουσας πορείας όλων των εκκλησιαστικών λυκείων της χώρας, λόγω ελλείψεως υποψηφίων μαθητών και άλλων ανασχετικών παραγόντων, η Διοίκηση του Ριζαρείου Ιδρύματος σε συνεργασία με τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και με την προσωπική συμβολή του Υφυπουργού κ. Γ. Καλού επέτυχε τα εξής σημαντικά:

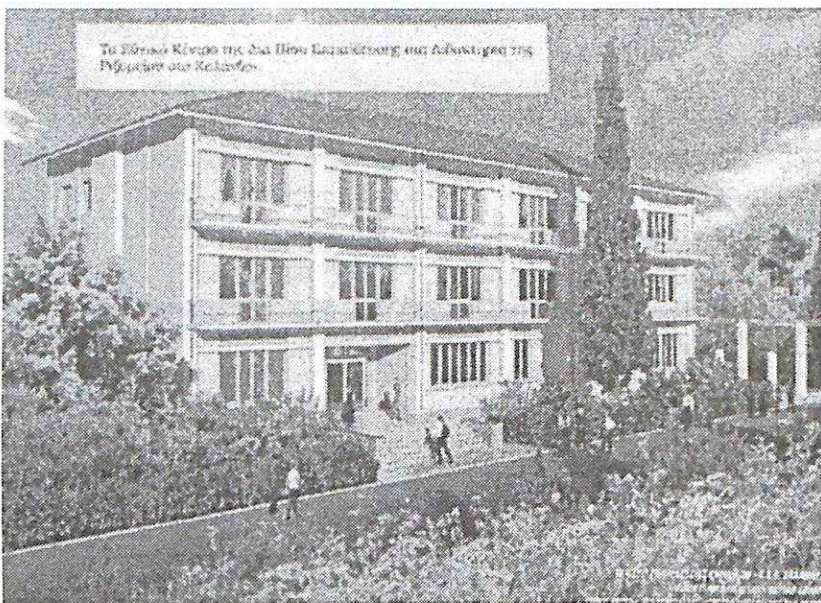
α) Λειτουργία του Ριζαρείου Εκκλησιαστικού Λυκείου ως διπλής κατευθύνσεως (θεωρητικής και θετικής).

Ήδη «προάγεται» από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων Π.Δ. με το οποίο από το επόμενο έτος 2007 θα λειτουργήσει το Εκκλησιαστικό Λύκειο διπλής κατευθύνσεως, δηλαδή θεωρητικής και θετικής, με ενδεχόμενη πρόβλεψη και τεχνολογικής κατευθύνσεως.

β) Λειτουργία στη Ριζάρειο Ινστιτούτου Επαγγελματικής Κατάρτισης για ιερατικές σπουδές.

Με Υπουργική απόφαση και σε συνεργασία με τον Οργανισμό Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΟΕΚ) από τον ερχόμενο Σεπτέμβριο θα λειτουργήσει το Ριζάρειο Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης για Ιερατικές σπουδές για νέους που φυσικά έχουν ιερατικές κλίσεις.

Το Ινστιτούτο θα είναι το πρώτο στη χώρα μας κατά τα ευρωπαϊκά πρότυπα και το μοναδικό στην Περιφέρεια Αττικής. Μελλοντικά θα μπορούν να λειτουργήσουν και

Η Ριζάρειος Σχολή στο Χαλάνδρι.

άλλα στον επαρχιακό όμως χώρο. Οι σπουδές σ' αυτό το ΙΕΚ θα διαρκούν τέσσερα εξάμηνα και οι απόφοιτοί του θα μπορούν μετά να φοιτήσουν για ένα ακόμη εξάμηνο σε χώρα της Ε.Ε., και αντίστροφα φοιτητές προερχόμενοι από χώρες της Ε.Ε. θα μπορούν να φοιτήσουν για ένα εξάμηνο στο Ριζάρειο ΙΕΚ.

2) Αναδιοργάνωση της Ριζαρείου Βιβλιοθήκης.

Μετά από μελέτη ειδικών η Διοίκηση του Ριζαρείου Ιδρύματος αποφάσισε την αναδιοργάνωση της Βιβλιοθήκης της Σχολής ώστε αυτή να καταστεί ένα ζωντανό και αυτόνομο εκπαιδευτικό κέντρο, όπου θα εξυπηρετούνται μαθητές, σπουδαστές, εκπαιδευτικοί όλων των βαθμίδων, θεολόγοι, ερευνητές από τον χώρο των ανθρωπιστικών σπουδών, δημοσιογράφοι, αλλά και οι περίοικοι.

Οι επιμέρους δράσεις και τα έργα για την αναδιάρθρωση της βιβλιοθήκης περιλαμβάνουν ηλεκτρονική τεκμηρίωση του υλικού, δημιουργία ηλεκτρονικού αναγνωστηρίου, δημιουργία μιας πρώτης ιστοσελίδας στο διαδίκτυο, δημιουργία υπηρεσίας πληροφόρησης, εμπλουτισμός της συλλογής σε θεματικούς τομείς που ενδιαφέρουν ιδιαίτερα τη βιβλιοθήκη, αξιοποίηση των αρχείων του Ριζαρείου Ιδρύματος και τέλος συγκρότηση συλλογών μουσικής, εικαστικής και ιστορικής παιδείας.

3) Καθιέρωση θεσμού μεταπτυχιακών υποτροφιών εξωτερικού.

Από το 2007 καθιερώνεται θεσμός μεταπτυχιακών υποτροφιών

εξωτερικού κυρίως στους κλάδους των λεγόμενων ανθρωπιστικών σπουδών. Ήδη έχει παραδοθεί στη Διοίκηση του Ιδρύματος η σχετική μελέτη που ανατέθηκε σε εξειδικευμένο στέλεχος του Εθνικού Μετσοβείου Πολυτεχνείου.

Οι πρώτες υποτροφίες θα είναι περιορισμένου αριθμού και φυσικά μεταξύ των υποψηφίων θα περιλαμβάνονται αναλογικά και φοιτητές από την περιοχή του Ζαγορίου.

4. Λειτουργία σε υπό ανακατασκευή πτέρυγα των διδασκاليών της Ριζαρείου Κέντρου Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

Όπως ανακοινώθηκε προ καιρού, το Ριζάρειο Ίδρυμα παρεχώρησε στη Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων για 16 χρόνια μέρος των εγκαταστάσεων των διδασκاليών του στο Χαλάνδρι για την λειτουργία, κατόπιν ανακατασκευής τους με κονδύλια της Γραμματείας, των παρακάτω Μονάδων.

α) Κέντρο Εκπαίδευσης Ενηλίκων Χαλανδρίου.

β) Κέντρο Μελετών Δια Βίου Εκπαίδευσης και Επιμόρφωσης, το οποίο φέρει το όνομα του Γεωργίου Ριζάρη και θα έχει την μοναδική στη χώρα μας εξειδικευμένη διδασκαλία για τα ως άνω θέματα και

γ) Συνεδριακό και Επιμορφωτικό Κέντρο Δια Βίου Εκπαίδευσης και Επιμόρφωσης το οποίο θα φέρει το όνομα του Μάνθου Ριζάρη.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Ολοκληρωμένη πολιτιστική και περιβαλλοντική παρέμβαση στο χώρο των κεντρικών γραφείων της Αθήνας.

Στο γνωστό στο κέντρο της Αθήνας ως Πάρκο Ριζάρη περιλαμβάνεται απομένονσα από την ανταλλαγή με το δημόσιο έκταση 3.200 τ.μ. ιδιοκτησίας του Ριζαρείου Ιδρύματος. Εντός αυτής ευρίσκεται το παραδοσιακό κτίσμα στο οποίο στεγάζονται τα υπό μεταφορά Κεντρικά Γραφεία του Ιδρύματος καθώς επίσης και ο ιδρυματικός Ι. Ναός του Αγίου Γεωργίου.

Η Διοίκηση του Ιδρύματος επιθυμώντας να αναδείξει τα παραπάνω σημαντικά στοιχεία της πολιτιστικής κληρονομιάς και να αναπλάσει τον περιβάλλοντα ιδιόκτητο χώρο επιχειρεί ολοκληρωμένη πολιτιστική και περιβαλλοντική παρέμβαση με τα παρακάτω έργα:

1. Ανάδειξη του κτίσματος των κεντρικών γραφείων του Ιδρύματος της Ριζαρείου σε Πνευματικό Κέντρο.

Το κτίσμα, το οποίο κατόπιν προτάσεως του Ριζαρείου Ιδρύματος έχει κριθεί πρόσφατα με απόφαση του Υφυπουργού ΠΕΧΩΔΕ κ. Σ. Καλογιάννη διατηρητέο, είναι νεορομαντικής εποχής των μέσων του 19ου αιώνα, λιθοκτιστο, κεραμοσκεπές και αποτελείται από ισόγειο και πρώτο όροφο, συνολικού εμβαδού 332,00 τ.μ. Είναι το απομείναν κομμάτι από τα κεντρικά διδασκάλια της Ριζαρείου Εκκλησιαστικής Σχολής, την οποία λάμπρυνε με την παρουσία του ως Σχολάρχης ο Άγιος Νεκτάριος, και συγκεκριμένα στέγαζε το παλιό αναρρωτήριο της.

Με την μελετώμενη ανακαίνιση, διαρρύθμιση εσωτερικών χώρων και προσθήκη σύγχρονου εξοπλισμού, θα λειτουργήσει ως Κέντρο Εκθέσεων και Εκδηλώσεων υψηλού επιπέδου, το οποίο εκτός των άλλων θα φιλοξενεί τις αδιάτημτες αξίας φωτογραφικές συλλογές, τα ιστορικά ντοκουμέντα και τα παλαιότυπα (οπάνινες εκδόσεις του ΙΣ αιώνα και μετέπειτα) της Ριζαρείου. Στο Κέντρο θα μπορούν επίσης να πραγματοποιούνται συναντήσεις μικρών ομάδων, παρουσιάσεις βιβλίων, συνεντεύξεις Τύπου, να διατίθενται τα έντυπα που έχουν

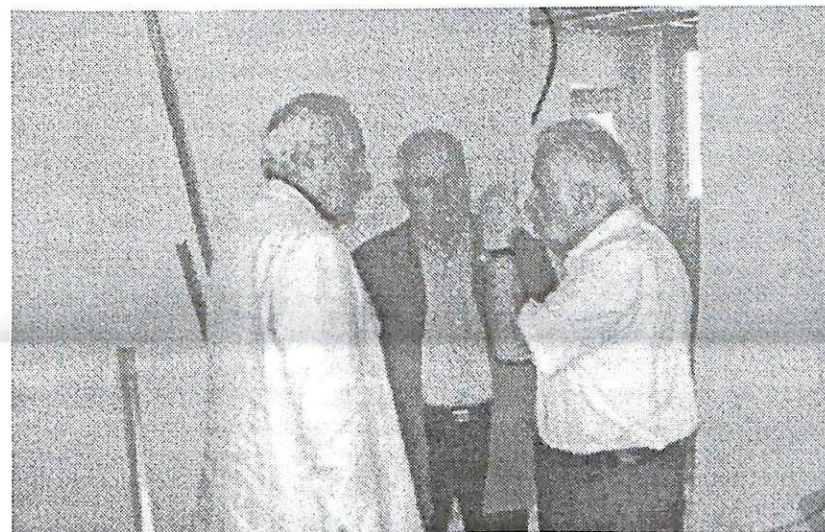
Έργα, δραστηριότητες και προοπτικές του Ριζαρείου Ιδρύματος

σχέση με το Ριζάρειο Ίδρυμα αλλά και τον Ηπειρωτικό χώρο, αποτελώντας στο σημείο αυτό ζωντανό πυρήνα προβολής της καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας της Ηπείρου.

Η ανακαίνιση του ως άνω κτιρίου πραγματοποιείται με χορηγία του Ιδρύματος «Σταύρου Σ. Νιάρχου».

2. Ανακαίνιση του ιδρυματικού Ναού Αγ. Γεωργίου και αναμόρφωση του προαυλείου χώρου.

Ο ως άνω Ναός είναι κτίσμα των αρχών του 20ου αιώνα και έχει επίσης κριθεί διατηρητέος. Στις όψεις του, όπως και σε εκείνες του

Οι εκπρόσωποι της ΙΑΕΖ συζητούν με τον πρόεδρο Άγγ. Κίτσιο

γειτνιάζοντας κτίσματα των Γραφείων της Ριζαρείου, αποτυπώνονται εμφαντικά οι αισθητικές επιλογές της εποχής τους.

3. Δημιουργία Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης.

Το ως άνω κέντρο, 240 τ.μ. περίπου κατασκευάστηκε κάτω από το προαύλειο του ως άνω Ιερού Ναού από το ΥΠΕΧΩΔΕ βάσει, του Ν. 2947 με τίτλο «Θέματα Ολυμπιακής Φιλοξενίας Έργων Ολυμπιακής υποδομής και άλλες διατάξεις».

Οι δραστηριότητες του Κέντρου θα συνδεθούν με την ανάδειξη του Ριζαρείου Θεματικού Άλσους, το οποίο περιγράφεται παρακάτω, και θα συμπληρώνουν τη λειτουργία του Ριζαρείου Κέντρου Εκθέσεων κλπ., με το ισόγειο του οποίου συνδέεται άμεσα. Πέραν των άλλων εκθεμάτων, στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης θα παρουσιάζονται σε μόνιμη βάση σπάνια συλλογή οστράκων των θαλασσών, λιμνών και των ποταμών της Ελλάδος. Επί-

σης συλλογή απολιθωμένων οστράκων από όλο τον κόσμο. Ένα μέρος των συλλογών θα προέλθει από ευγενή δωρεά του Καθηγητού του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων κ. Παυλίδη, γνωστού για το μεγάλο ερευνητικό πάθος στον συγκεκριμένο τομέα.

4. Ριζάρειο Θεματικό Άλσος

Δημιουργείται στο υπόλοιπο της ιδιόκτητης έκτασης του Ριζαρείου και συμπληρώνει τους στόχους της Ολοκληρωμένης Πολιτιστικής και Περιβαλλοντικής Παρέμβασης. Τα σχέδια του Ιδρύματος προβλέπουν ανάπτυξη του χώρου με ήπιες παρεμβάσεις και με οικο-

προϊόν πολυετούς έρευνας του συγγραφέα, πραγματεύεται την εσωσχολική και εξωσχολική δράση του Αγίου Νεκταρίου Πενταπόλεως στη Ριζάρειο, της οποίας διετέλεσε Σχολάρχης κατά το διάστημα 1894-1908.

θ) «Η Ζωγραφική των σπιτιών του Ζαγορίου»

Πρόκειται για τη διδακτορική επίσης διατριβή του Στέφανου Τσιόδουλου, Ζαγορίσιου ζωγράφου με ευρύτερα ενδιαφέροντα και ιδιαίτερες ευαισθησίες.

Η εργασία αυτή, η οποία, πέρα από το θεωρητικό και ιστορικό μέρος, περιλάμβανε δυσεύρετο και σπάνιας ομορφιάς έγχρωμο φωτογραφικό υλικό, συμπληρώνει σημαντικό βιβλιογραφικό κενό και αναδεικνύει με εντυπωσιακό τρόπο ένα άλλο στοιχείο της πολιτιστικής κληρονομιάς του Ζαγορίου: την εν γένει εσωτερική δομή και την διακόσμηση των παλιών αρχοντικών του.

Η εργασία του Στέφανου Τσιόδουλου αναμένεται να κυκλοφορήσει στις αρχές του επόμενου έτους και είναι βέβαιο ότι θα εντυπωσιάσει και ως έκδοση και ως περιεχόμενο.

ΑΛΛΕΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Ημερίδα της Εταιρείας Συγγραφέων στο Μονοδένδρι.

Όπως δημοσιοποιήθηκε ήδη, η εταιρεία Ελλήνων Συγγραφέων, η οποία αποτελεί το πιο σημαντικό, συμπαγές και αξιόπιστο συλλογικό όργανο στη χώρα μας των ανθρώπων της πνευματικής δημιουργίας στους χώρους της Λογοτεχνίας, του Δοκιμίου και της Κρητικής, πραγματοποιεί με τη συνεργασία του Ριζαρείου Ιδρύματος έκδρομή στο Ζαγόρι για τα μέλη της και ιδίως εκείνα που δεν έχουν γνωρίσει την περιοχή του, με παράλληλη οργάνωση ημερίδας με θέμα «Ο Συγγραφέας ως Επαγγελματίας». Η Εταιρεία θα είναι ο πρώτος φορέας που θα εγκαταστήσει επίσημα το μικρό Ριζάρειο Συνεδριακό Κέντρο Μονοδενδρίου, του οποίου διαγράφονται λαμπρές προοπτικές.

2. Φωτογραφική έκθεση: «Παρίσι, Βαλκάνια, Ελλάδα» του Willy Ronis

Στις 11 Αυγούστου θα εγκατασταθεί στο Ριζάρειο Εκθεσιακό Κέν-

Ο Πρόεδρος του Ριζ. Ιδρύματος Άγγελος Κίτσιος

τρο Μονοδενδρίου μια σημαντική φωτογραφική έκθεση, η οποία θα αποτελέσει καλλιτεχνικό γεγονός για τη χώρα μας.

Είναι η αναδρομική έκθεση του Γάλλου Willy Ronis, ο οποίος θεωρείται ο φωτογράφος της «πόλης του φωτός» και σε ηλικία 95 ετών είναι ο μεγαλύτερος εν ζωή κλασικός φωτογράφος.

Το υλικό της έκθεσης προέρχεται από τις ανεπανάληπτες λήψεις του στο Παρίσι και στη Γαλλία γενικότερα και συμπληρώνεται από 25 περίπου φωτογραφίες του εποχής 1938-1950 από τα Βαλκάνια και την Ελλάδα.

Η έκθεση πραγματοποιείται με χορηγία του Ιδρύματος Λάτση και στα εγκαίνια της, εάν το επιτρέπει η υγεία του θα παραστεί και ο αειθαλής καλλιτέχνης.

Η ΜΕΡΙΜΝΑ ΤΟΥ ΡΙΖΑΡΕΙΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

Παράλληλα με τις λειτουργίες Σχολές και τις άλλες τωρινές δραστηριότητες (Ριζάρειο Εκθεσιακό Κέντρο, Ριζάρειο Συνεδριακό Κέντρο, Λαζαρίδιο Ίδρυμα κλπ.) θα συνεχισθεί η ενίσχυση της συντήρησης των Εκκλησιαστικών Μνημείων του Ζαγορίου, θα συνεχισθεί η διακοπεία με το θάνατο της αλησμόνητης Αρχαιολόγου Ιουλίας Κουλεσιμάνη-Βοκοτοπούλου, ανακαφή στον Αρχαιολογικό χώρο της Βίτσας, θα τεθεί πλαίσιο ετήσιας συνεργασίας με τους δραστηριότερους πολιτιστικούς φορείς του Ζαγορίου επί τη βάση συγκεκριμένων και αξιολογούμενων προτάσεών τους και τέλος θα μελετηθεί η δυνατότητα ενσωμάτωσης της Λαμπριαδείου Ιδρύματος με αναδιοργάνωσης των δραστηριοτήτων της.

Ριζάρειο Συνεδριακό Κέντρο Μονοδενδρίου

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ
ΜΕ ΘΕΜΑ: «Ο συγγραφέας ως επαγγελματίας»

Καθιερώνεται ετήσια εκδήλωση της εταιρείας στο Μονοδένδρι

Ο νεοεκλεγείς Πρύτανης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων Ι. Γεροθανάσης αναπτύσσει τις ενδιαφερόντες απόψεις του.

Η Εταιρεία Συγγραφέων, το σημαντικότερο στη χώρα μας συλλογικό όργανο των λογοτεχνών, ποιητών και δοκιμογράφων πραγματοποίησε, ως γνωστόν, στο Μονοδένδρι στις 9 τρέχοντος με την συνεργασία του Ριζαρείου Ιδρύματος ημερίδα με θέμα: «Ο συγγρα-

Από αριστερά, οι Πρόεδροι του Ριζαρείου Ιδρύματος και της Εταιρείας Συγγραφέων Α. Κίτσος, Θ. Βαλτινός και το μέλος της Εταιρείας Η. Γκρίης, δημοσιογράφος.

φέας ως επαγγελματίας».

Η εκδήλωση συνδυάστηκε και με ομαδική εκδρομή στο Ζαγόρι κυρίως μελών της που δεν είχαν γνωρίσει την περιοχή.

Ειδικότερα τα κυριότερα θέματα που συζητήθηκαν στην ημερίδα ήταν η κατοχύρωση του επαγγέλματος του συγγραφέα, το πρόβλημα της ασφαλιστικής κάλυψης και των τιμητικών συντάξεων σε λογοτέχνες που πρόσφεραν με το έργο τους στα Ελληνικά Γράμματα καθώς και τη στάση της Πολιτείας απέναντι στους δημιουργούς σήμερα.

Όμως υπήρχε και μια άλλη παράμετρος της εκδήλωσης: ήταν ο προβληματισμός και η ανταλλαγή ποικιλίας ενδιαφεροσών απόψεων για τα ποιοτικά πρώτιστα κριτήρια με τα οποία πρέπει να χαρακτηρίζεται ένας πνευματικός δημιουργός ως επαγγελματίας, για τις σχέσεις των συγγραφέων με τους εκδότες στη χώρα μας και στο εξωτερικό κ' ακόμη για τους ερασιτεχνισμούς στην τέχνη και στην επιστήμη.

Ήταν κρίμα που οι δυσμενείς καιρικές συνθήκες και η εντύπωση πολλών πνευματικών ανθρώπων της πόλης μας ότι η ενδιαφέρουσα ημερίδα ήταν καθαρά εσωτερικό θέμα της Εταιρείας Συγ-

γραφέων δεν τους επέτρεψαν ή δεν τους παρακίνησαν να μοιραστούν με τα μέλη της Εταιρείας στιγμές υψηλής διαλεκτικής και ευρύτερης κοινωνικής σημασίας. Σίγουρα έχασαν...

Όμως, όπως ανακοίνωσε ο Πρόεδρος της Εταιρείας Συγγραφέων Θανάσης Βαλτινός, με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της, ανάλογες εκδηλώσεις θα πραγματοποιούνται εφεξής κάθε χρόνο στο Μονοδένδρι που συνεχώς χάρις στο Ριζάρειο Ίδρυμα ενισχύει το ρόλο του ως πόλου πολιτιστικών εκδηλώσεων υψηλού επιπέδου και ως άξονα πολιτιστικού τουρισμού τα οφέλη του οποίου καρπύονται όλο το Ζαγόρι.

Ως προς το τελετουργικό τώρα μέρος, ύστερα από τις εναρκτήριες εισηγήσεις του Προέδρου της Εταιρείας Θανάση Βαλτινός και του μέλους Ηλία Γκρή, ανέπτυξαν τις απόψεις τους οι συγγραφείς Ρούλα Κακλαμανάκη, Κατερίνα Ζαρκώστα, Μαρία Λαμπαδαρίου-Πόθου, Λεϊά Χατζοπούλου, Ντίνος Σιώτης, Μάνος Στεφανίδης, Δημήτρης Χουλιαράκης, Γιάννης Τσιώλης, Γιώργος Παναγιώτου κ.α.

Παρενέβησαν επίσης με σύντομες ομιλίες τους ο κριτικός κινηματογράφου Γιάννης Μπακογιαννόπουλος, ο ζωγράφος Γιώργος Λαζόγιανς και ο Πρόεδρος του Ριζαρείου Ιδρύματος Άγγελος Κίτσος, ο οποίος είχε συνοδεύσει τα μέλη της ημερίδας στο ταξίδι τους από την Αθήνα.

Ο Άγγελος Κίτσος ενημέρωσε επίσης αναλυτικά τους συνέδρους για τα θαυμάσια έργα που πραγματοποιήθηκαν στο Μονοδένδρι με σημαντικές χορηγίες του λαμπρού Ιδρύματος «Σταύρος Σ. Νιάρχος», όπως το Ριζάρειο Εκθεσιακό Κέντρο, το οποίο φιλοξενεί την επίσης χρηματοδοτηθείσα από το ίδιο Ίδρυμα μαζί με το ομότιπλο βιβλίο φωτογραφική έκθεση «Η Ελλάδα του μόχθου», το Γήπεδο Αθλοπαιδιών, το περίτεχνο προαύλιο του Χειροτεχνικού Κέντρου κ.α.

Από τις σημαντικές όμως στιγμές της ημερίδας ήταν η τελευαία παρέμβαση που έγινε από τον νεοεκλεγέντα Πρύτανη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων Ιωάννη Γεροθανάση. Οι καίριες επισημάνσεις του εξείρετου επιστήμονα, με τον συγκροτημένο και παραστατικό λόγο, προβληματίσαν ιδιαίτερα τους συνέδρους. Μεταξύ των άλλων ο κ. Πρύτανης αναφέρθηκε και στα κοινά προβλήματα που υπάρχουν ανάμεσα στους πνευματικούς δημιουργούς και τους επιστημονικούς ερευνητές ως προς τα κριτήρια καθορισμού των ως επαγγελματιών και ως προς την επαγγελματική κατοχύρωση πολλών εξ αυτών. Ακόμη επεσήμανε τον ακατοχύρωτο των τίτλων σπουδών δεκάδων τοιμίων ελληνικών Πανεπιστημίων.

Προηγούμενως ο Πρύτανης κ. Ι. Γεροθανάσης, εξέδρασε το γενικότερο εκπαιδευτικό, πνευματικό και πολιτιστικό έργο του Ριζαρείου Ιδρύματος, του οποίου έργου πτυχές, πέραν εκείνων των Μονοδενδρίου και του Ζαγορίου,

Αριστερή πλευρά του Ριζαρείου Συνεδριακού Κέντρου. Διακρίνονται μεταξύ των άλλων ο Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Ν. Υόρκης Ι. Τσιώλης, ο κριτικός κινηματογράφου Ι. Μπακογιαννόπουλος, οι συγγραφείς Ντίνος Σιώτης, Γ. Κακλαμανάκη, Μ. Λαμπαδαρίου-Πόθου, Λεϊά Γιαννοπούλου, οι δημοσιογράφοι-συγγραφείς Δ. Χουλιαράκης, Ν. Δαβέττας κ.α.

εγνώρισε με πραγματική έκπληξη εκ του σύνεγγυς στην Αθήνα πρόσφατα, όπου οι Διοικούντες το ιστορικό κληροδότημα του ανέπτυξαν παράλληλα και τις διαγραφόμενες εντυπωσιακές προοπτικές περαιτέρω ανάπτυξης.

Στο περιθώριο της ημερίδας ο Επιμελητής της Εθνικής Πινακοθήκης Μάνος Στεφανίδης εντυπωσίασε με την ομιλία του συνοδεία slides με θέμα «Τέχνη και τρέλα: Οι περιπτώσεις των Γιαννούλη Χαλεπά και Βισσέντ Βαν Γκογκ».

Ενθουσίασαν ακόμη οι «μπομπιραί-οι» του Ριζαρείου Δημοτικού Σχολείου, οι οποίοι έδωσαν ακόμη μια επιτυχημένη παράσταση με το «Όνειρο του σκάχτρου» του Ευγενίου Τριβίζα, ο οποίος, λόγω εξετάσεων στο Πανεπιστήμιο του Reading όπου διδάσκει Εγκληματολογία δεν μπόρεσε τελικά να απολαύσει το έργο του και να είναι κοντά στους φίλους του της Εταιρείας Συγγραφέων, της οποίας είναι εκλεκτό μέλος.

Από την πλευρά των τοπικών φιλοφρονήσεων επισημαίνουμε τα γεύματα που παρέθεσε η Ριζαρείαος στο Χειροτεχνικό Κέντρο (με τον Γιώργο Νάκο, Καλλιτεχνικό Διευθυντή του ΔΗΠΕΘΙ απαγγέλλοντα ενδιάμεσα με πάθος το ποιήμα του «Οι Ανένιαχτοι») και ο Δήμος Κεντρικού Ζαγορίου στη δροσόλουστο Ελάτη (με το Δήμαρχο Γαβριήλ Παπαναστασίου να ευχαριστεί, να συγχαίρει και να υπόσχεται στους εκλεκτούς προσκεκλημένους ενθάρρυνση από πλευράς Δήμου κάθε πρωτοβουλίας τους σχετικά με το Ζαγόρι).

Την Κυριακή 11 Ιουνίου οι νέοι φίλοι του Ζαγορίου και των Γιαννίνων (πολλοί απ' αυτούς που για πρώτη φορά επισκέπτονταν την πρωτεύουσα του Νομού δεν έκρυβαν τον ενθουσιασμό τους) έτασαν μέχρι τις Νεγάδες με την ανεπαλήπτη εκκλησία τους, αφού ενδιάμεσα πέρασαν από το μοναδικό Λαογραφικό Μουσείο του Αγάππου Τόλη και εντυπωσιάστηκαν από τα περίτεχνα γεφύρια των Κήπων και της ευρύτερης

περιοχής.

Δυστυχώς η δικαιολογημένη επιμηκυνση των επισκέψεων στους παραπάνω χώρους ματαίωσε την επίσκεψη των φίλων στο Καπέσοβο και την Πασχάλειο καθώς και στο επίσης ιστορικό Τσεπέλοβο, που πολλοί θα ήθελαν να το γνωρίσουν ως γενέτειρα της μεγάλης Μαρίας Κοτοπούλη και ως τόπο στον οποίο κείνται τα οστά του Ιωάννη Βηλαρά.

Γενικά η ημερίδα της Εταιρείας Συγγραφέων σημείωσε μεγάλη επιτυχία όχι μόνο για το θεματικό της ενδιαφέρον, αλλά και την άφλογη συνδιοργάνωση της από το Ριζάρειο Ίδρυμα με τις τοπικές Υπηρεσίες του να κινούνται αθόρυβα και μεθοδικά κάτω από μια γνωστή και αενάως κινούμενη μπαγκέτα.

Κρατώντας στη μνήμη μας τις διαβεβαιώσεις του επικεφαλής της Εταιρείας Συγγραφέων Θανάση Βαλτινός, του Πρύτανη Ιωάννη Γεροθανάση και του Προέδρου της Ριζαρείου Αγγέλου Κίτσου ότι η φετινή εκδήλωση στο Μονοδένδρι ήταν η πρώτη μιας ανάλογης σειράς που θα πραγματοποιηθούν στο εγγύς μέλλον με στενότερη συνεργασία και των τριών φορέων, θα περιμένουμε με χαρά τις νέες δραστηριότητες.

Και μέχρι τότε, ως επιστέγασμα των όσων οι πολλοί λιγοστοί Ηπειρώτες, όπως ο υπογράφων, ζήσαμε επί τρεις ημέρες στην Γενέτειρα των Εθνικών Ευεργετών, θα θυμολογούμε ζωντανά τα παρακάτω λόγια που ακούστηκαν από γνωστό συγγραφέα πρωτοεπισκεπτόμενο τα ωραία χωριά μας: «Το Ζαγόρι εμπνέει!... Δεν μπορεί κανείς να γράφει ή να μιλάει για ορεινή Ελλάδα χωρίς να γνωρίζει την πιο όμορφη γωνιά της. Θα γράψουμε, θα ξαναγράψουμε και θα 'ρθουμε ξανά από μόνοι μας και με τις συντροφικές μας στους μικρούς ορεινούς παραδείσους σας...».

(Αναδημοσίευση από την εφημ. «Πρωινός Λόγος» Ιωαννίνων

ΜΙΑ ΞΕΧΩΡΙΣΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ ΜΕ ΤΟΥΣ «ΤΑΚΙΜ»

Είπαν πως «η μουσική είναι τέρψη της ψυχής» και όχι μόνο των αισθήσεων. Με αυτή τη φιλοσοφία, ο Σύνδεσμος Ζαγορισίων έχει προγραμματίσει για φέτος μια σειρά «μουσικών διαδρομών» όπως τις ονομάζει με ακούσματα από διαφορετικές χώρες, διαφορετικές εποχές και διαφορετικά είδη μουσικής.

Σκοπός του να προσφέρει την ευκαιρία στο κοινό της πόλης όλων των ηλικιών να απολαύσει – στα πλαίσια της παραδοσιακής μουσικής – ήχους πέρα από τους γνωστούς και καθημερινούς.

Παράτολμο το εγχείρημα, για ένα Πολιτιστικό Σύλλογο συγκεκριμένου χώρου και συγκεκριμένου ρεπερτορίου. Αλλά ο Πρόεδρος του κ. Πολύβιος Καρράς διαθέτει και «αρετήν και τόλμην»· είναι ειδικός τόσο για τα γνήσια παραδοσιακά όσο και για τα τολμηρά όταν πρόκειται να προσφέρει ποιότητα και να οδηγήσει σε σύγχρονα μουσικά μονοπάτια.

Μετά την επιτυχημένη συναυλία με τα «Δημοτικά του Γραμμοφώνου» τόλμησε να παρουσιάσει τους «Τακίμ», ένα σύγχρονο γνωστό και καταξιωμένο μουσικό σχήμα.

Παρακινδυνευμένο το εγχείρημα. Συνθιβεσμένο στα γνωστά ακούσματα, πως να δεχθεί το κοινό έναν μουσικό καταγισμό ήχων από όλα τα Βαλκάνια – στο βάθος γνωστών – ντυμένων ως χιτώνες της σύγχρονης εκτέλεσης! Το μουσικό σχήμα «Τακίμ» (λέξη που χρησιμοποιούμε στον τόπο μας) απαρτίζεται από τους πλέον δεξιότεχνες της λαϊκής μουσικής.

Επιχειρούν ένα μουσικό πάν-

τρεμα παλιών μουσικών με νέες επιδράσεις με εξαιρετική ομοιογουμενώς επιτυχία. Αποτέλεσμα της εξαιρετικής δουλειάς τους ο καινούριος δίσκος που κυκλοφόρησαν με την τουρκάλα τραγουδι-

στρια Eda Karayıgı που περιέχει τραγούδια από την Ελλάδα, Τουρκία, Βουλγαρία και κλασική Jazz.

Ανασύροντας από τη λίθη, την αφάνεια και τις προθήκες κάποιου μουσείου, παλιά ξεχασμένα όργα-

να, όπως το ούτι και το κανονάκι, τους ξαναδίνουν ζωή και υπόσταση σε παραδοσιακά τραγούδια ζυμωμένα με τους ήχους και τα ακούσματα της εποχής.

Στην αίθουσα της ΕΗΜ που ήταν κατάμεστη από ανθρώπους κάθε ηλικίας με ιδιαίτερη την παρουσία των νέων, ζήσαμε μια άλλου είδους μουσική βραδιά.

Οι «Τακίμ» κατάφεραν να μας μυήσουν με το δικό τους τρόπο στις Βαλκανίες μουσικές διαδρομές με σεβασμό και συνέπεια με τη δεξιοτεχνία τους.

Απολαύσαμε το νοσταλγικό βιολί του Γιώργου Μαρινάκη, το υπέροχο κλαρίνο και το φλάουτο του γνωστού Αλ. Αρκαδόπουλου, το θρηνητικό ούτι και το κανονάκι του Παναγιώτη Δημητράκου και του Θωμά Κωνσταντίνου με την κιθάρα και την ωραία φωνή, τους δεξιότεχνες των κρουστών Κώστα Μερετάνη και Δημήτρη Εμμανουήλ, τον Γιάννη Πλαγιαννάκο στο όρθιο μπάσο, τον Αντώνη Πρίφτη στις πάντα απαραίτητες κιθάρες.

Ένα σύνολο από εξαιρετικούς καλλιτέχνες στο είδος τους με θαυμάσιες φωνές, σε μοναδικές εκτελέσεις. Η βραδιά άφησε τις καλύτερες εντυπώσεις. Φεύγοντας, μουσικόφιλος φίλος μου είπε: «Τολμήσατε οι Ζαγορίσιοι να φέρετε τέτοιο συγκρότημα στα Γιάννινα, απίστευτο, μπράβο σας».

Τα «μπράβο» όλα στον Πολύβιο και τους συνεργάτες του στον Σύνδεσμο Ζαγορισίων.

Ελένη Οικονομίδου – Δούβλη

(Πρωινός Λόγος, 20/04/2006)

ΘΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ

- **2 ΙΟΥΛΙΟΥ 2006 Κυριακή Πρωί:** «Ζαγορίσιο Ζιαφέτι» στην Αρίστη με το Γιάννη Παπακώστα και τον Αλέξανδρο Αρκαδόπουλο
- **9 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2006 Τετάρτη Βράδυ:** «Χοροί και Τραγούδια από το Ζαγόρι, την Ήπειρο και όλη την Ελλάδα» με τον Γρ. Καψάλη και τον Γ. Παπακώστα στο Υπαίθριο Θέατρο Μονοδενδρίου
- **12 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2006 Σάββατο Βράδυ:** «Λόγια Μουσική της Ανατολής», συναυλία στο Καπέσοβο
- **16-23 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2006:** Ταξίδι του Συνδέσμου στην Ουγγαρία

Ανάπτυξη με άνοδο του βιοτικού επιπέδου

τουρισμό θα ήταν μια φτωχή χώρα.

Η περιοχή της Ηπείρου είναι αγροκτηνοτροφική όμως σταδιακά εξασθενεί αυτός ο όρος γιατί πολλοί κάτοικοι τους τραβάει η αστυφιλία αλλά και η εσωτερική μετανάστευση σε άλλες περιοχές και πόλεις. Για καλύτερη ζωή. Χρειάζονται να προσελκυσθούν ξένες και ντόπιες επενδύσεις με στόχο την ανάπτυξη και την εκβιομηχάνιση της περιοχής μας. Πρέπει η Ήπειρος να χρηματοδοτηθεί από το 4ο Κοινοτικό Πρόγραμμα Στήριξης.

Η ύπαιθρος της περιοχής μας ερημώθηκε από τις καταστροφές που προξένησαν τα φασιστικά κατοχικά στρατεύματα. Παράδειγμα, στο Ζαγόρι από τα 46 χωριά κάρηκαν τα 26. Το ίδιο έχει συμβεί και σε άλλες περιοχές της Ηπείρου. Όλες οι μεταπολεμικές κυβερνήσεις της Ελλάδας δεν ενδιαφέρθηκαν να ζητήσουν να πληρώσει η Γερμανία τις αποζημιώσεις-επανο-

θώσεις και να γυρίσει το διπλό κατοχικό δάνειο που υπογράφει στη Ρώμη το 1942.

Η Ήπειρος σιδηροδρομικά παραμένει ασύνδετη. Το τρένο έχει περίπου ένα αιώνα να φανεί. Τα

παραπάνω προβλήματα πρέπει οι αρμόδιοι να τα αντιμετωπίσουν και να δώσουν θετικές λύσεις.

Γιάννης Φίλης

Γενικός Γραμματέας του Παραρτήματος Ιωαννίνων του Συλλόγου Επαναπατρισθέντων πολιτικών προσφύγων

Τι μπορείτε να δείτε
επισκεπτόμενοι το Ζαγόρι

➤ **ΣΤΟ ΡΙΖΑΡΕΙΟ** Εκθεσιακό Κέντρο Μονοδενδρίου φιλοξενείται η φωτογραφική Έκθεση «Η Ελλάδα του μόχθου».

Η Έκθεση λειτουργεί καθημερινά εκτός Τρίτης από τις 10.00 έως τις 17.00. Πληροφορίες 2651071573.

➤ **ΚΕΝΤΡΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ.** Λειτουργεί στο Μικρό Πάμπικο Ζαγορίου με ευθύνη του WWF-Ελλάς. Ανοικτό καθημερινά εκτός Τετάρτης. Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα-Τρίτη-Πέμπτη, Κυριακή 10.30-18.00 και Παρασκευή-Σάββατο 11.00-15.00, 16.00-19.00 τηλ. 2653041071.

➤ **ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ «ΑΓΑΠΙΟΣ ΤΟΛΗΣ»** στους Κήπους. Λειτουργεί καθημερινά. Τηλ. 26530 71826.

➤ **ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ** Πέτρου Φραγκούλη «ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ», Ελάτη Ζαγορίου. Είσοδος ελεύθερη.

➤ **ΛΑΖΑΡΙΔΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ** στο Κουκούλι.

Για να μην καταντήσουν τα πανηγύρια μας για τα πανηγύρια

■ Τα χορευτικά πρέπει να σέβονται την παράδοση
Ελένης Οικονομίδου-Δούβλη

Στο Πανηγύρι του Δεκαπενταύγουστου - Μεσοχώρι Βίτσας 1929.

κάποιοι χωριανός θα σε «γυρνούσε απ' το σπιτ'» ή θα σε κερνούσε «έτσι για τ' αντέτ'», όχι πως είχες ανάγκη ή ή πως δεν είχες ψημένο αραποσ(ι)τ' ή για ένα κομμάτι σκεπασμένο χαλβά (κομμένο με το σκεπάρι).

Εχούμενοι και μη, ντύνονταν, στολίζονταν σαν την Πασκαλιά. Στο σπιτί ας περνούσες και με τραχανά, στο πανηγύρι έπρεπε νάσαι ντυμένος, πουδημένος και σιασμένος.

Δυστυχώς τα πανηγύρια μας κάθε χρόνο γίνονται και πιο υποτονικά. Κάτι φταίει, κάτι πρέπει να γίνει, να το συζητήσουμε, να το σκεφτούμε όλοι με πόνο κι ανοιχτή καρδιά.

Παρά τις υπεράνθρωπες προσπάθειες των μελών των συλλόγων το αποτέλεσμα μας στενοχωρεί. Όλο και λιγοστεύουν οι καλοί χορευτές. Υποκύπτουν στο συρμό που θέλει και στις γυναίκες ψηλά το χέρι και το ποδάρι λες και αυτά δίνουν αέρα και χάρη.

Ίσως φταίνε τα βιολιά. Οι καλές γνωστές Ζαγορίσιες ζυγίες θέλουν πολλούς παράδες. Ίσως φταίει το

ευρύ. Παλιά κολλούσες στη μπάλα του οργανοπαίχτη ένα χιλιάρικο και χόρευες αξιοπρεπώς όσο ήθελες.

Τώρα τολμά κανείς να χορέψει με χαρτονόμισμα των 5 ευρώ; Τα ξένα τακίμια, πάλι ξένα και ως προς την καταγωγή και ως προς τα ακούσματα, αγωνίζονται να συντονίσουν το κλαρίνο τους με τους ήχους της Γενοβέφρας, του Πάπιγκου, του Κωσταντή και των άλλων Ζαγορίσιων θείων μελωδιών με αμφίβολο αποτέλεσμα, απογοητεύοντας τους χορευτές και κόβοντάς τους το κέφι.

Ύστερα πόσα από τα παλιά και ξακουστά μας τραγούδια ακούγονται τώρα πια;

Κοντεύουν να ξεχαστούν..., η Νταλιάνη, η Κακιά Γειτόνισσα, Πώς λάμπει ο ήλιος του μαγιού, η Παπαλάμπρα, ο Αμάραντος, η Δημητρούλα, το Μαργιόλικο. Αραιά ακούγονται ο Σεβντάς και η Μπα-

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΥ & ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΑΒΑΛΛΑΡΗΤΩΝ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Αξιότιμη Επιτροπή

Ο Σύλλογός μας, σας ευχαριστεί θερμότατα για την φιλοξενία του άρθρου μας, που αφορούσε την κοπή της πίτας, εις το μέσον της εφημερίδας σας, λαμβανομένου υπ' όψιν πως κάποιες σελίδες εντύπων και εφημερίδων πλεονεκτούν έναντι των υπολοίπων.

Από μέρους μας θα στηρίζουμε την εφημερίδα, γιατί χωρίς την εφημερίδα αυτή το Ζαγόρι μοιάζει φτωχό και ανύπαρκτο.

Με εκτίμηση
Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΘΑΝΟΣ

Ποδοσφαιρικό πρωτάθλημα στο Ζαγόρι

Για όγδοη χρονιά θα πραγματοποιηθεί το Ποδοσφαιρικό Πρωτάθλημα Ζαγορίου. Η τελική-οριστική συνάντηση θα γίνει την Κυριακή, ώρα 11.30 π.μ. στην Πλατεία του Καπέσσου κατά την οποία θα δηλωθούν οι συμμετοχές των ομάδων και τα επιμέρους θέματα. Τηλέφωνα επικοινωνίας: Γόγολος Ανδρέας (6945778071), Γόγολος Χρήστος (6946504046), Ράπτης Ηλίας (6974443640), άπτης Δημήτρης (6947775955).

«ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

Γι' άλλους γρήγορα, γι' άλλους –τους ντόπιους– αργά και βασανιστικά, κύλησε ο καιρός και φτάσαμε και φέτος με τη βοήθεια του Θεού, στο καλοκαίρι.

Το καλοκαίρι που το καρτερούν τα έρημα ολοχρόνια χωριά μας, σαν το φιλή της ζωής για να ξαναζωντανέψουν.

Μ' αυτή την απαντοχή «αμψώνουν» (σπρώχνουν) τον καιρό. Θ' ανοίξουν τα σπύτια, θα γεμίσουν φωνές τα μεσοχώρια, θα ακουστούν πατήματα στα βουβιά και χορτοριασμένα γκαλντερίμια, θα μοσκοβολήσουν οι πίτες στις γειτονιές.

Και το αποκορύφωμα: Τα πανηγύρια μας.

Τα πανηγύρια μας τα ξακουστά παλιά ήταν τόποι συγκέντρωσης και ψυχαγωγίας μοναδικοί.

Εκεί και τα προξενία και τα λογοδοήματα, όταν ο έρως ήταν ντροπιάρης και μόνο με τα μάτια σάιτεψε. Τα ήθη αυστηρά, ο κυρ-Αφέντης Κέρβερος και δεν αργούσε «να σ' βγει τ' όνομα»...

Ξεκινούσαν με τα πόδια ή με τα ζώα από τα γειτονικά χωριά να προσκυνηθούν πολλές φορές και να κοιμηθούν στην εκκλησιά το βράδυ γιατί ήταν «ταγμένοι» και ύστερα να χορέψουν ή να ξαχλιάσουν στο μεσοχώρι με τα βιολιά.

Ήταν κι ανέξοδη διασκέδαση, αφού όλο και κάποιος συγγενής ή φίλος θα σε φιλοξενούσε όλο και

Αρχισαν στο Ζαγόρι τα γυρίσματα της ταινίας «Γενοβέφα»

Την Πέμπτη 15 Ιουνίου στον «Κάμπο της Δοβράς» και στο Κέντρο «ΚΡΑΝΑ» άρχισε το γύρισμα της ταινίας «Γενοβέφα» του δικού μας νέου σκηνοθέτη Πανωσουδενιώτη Βασίλη Γ. Δούβλη.

Ο Βασίλης Δούβλης που εργάζεται στον τηλεοπτικό σταθμό της Βουλής και έχει γυρίσει τον βραβευμένο «Βετεράνο» –μικρού μήκους– ξεκίνησε την περασμένη εβδομάδα στην επαρχία, τα γυρίσματα «Γενοβέφρας» με πρωταγωνιστή έναν μετανάστη που επιστρέφει από τη Γερμανία με τη νεαρή γυναίκα του και έναν Αλβανό λαθρομετανάστη. Οι δύο τελευταίοι βιώνουν έναν απελπισμένο έρωτα με τραγική απόληξη. Το γύρισμα θα διαρκέσει ολόκληρο το καλοκαίρι σε διάφορα χωριά και τοποθεσίες του Ζαγορίου. Η ολοκλήρωση της θα είναι μιας πρώτης τάξης προβολή για τον τόπο μας.

Οι Ζαγορίσιοι θα πρέπει να βοηθήσουμε όσο και όπως μπορούμε το νέο σκηνοθέτη να ολοκληρώσει την προσπάθειά του. Στο Βασίλη όλες μας οι ευχές για μια καλή επιτυχία. Άλλωστε θα έχουμε μέχρι το τέλος των γυρισμάτων να τα ξαναπούμε.

ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ: Η ΒΙΤΣΑ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ 1940-1950

Του Άγγλου Καθηγητή Jim Potts

Μετάφραση: Σοφία Βλαβιανού

(Στο φύλλο του μηνός Μαρτίου του 2006 δημοσιεύσαμε σχετικό κείμενό του με την εγκατάστασή του στη Βίτσα. Σήμερα δημοσιεύουμε ακόμα ένα κείμενό του, που αναφέρεται στην καινούργια του πατρίδα Βίτσα).

Είμαστε σχετικά πρόσφατοι κάτοικοι ενός οικισμού του οποίου οι ρίζες ανάγονται στον ένατο αιώνα π.Χ., και του οποίου η σύγχρονη ανάπτυξη ως χωριό και κοινότητα ξεκίνησε το δέκατο τέταρτο αιώνα. Το σπιτί μας στην Κάτω Βίτσα, που βρίσκεται ακριβώς κάτω από την παλαιότερη εκκλησία του χωριού (πρώην μοναστήρι που μετατράπηκε σε εκκλησία στις αρχές του δέκατου έβδομου αιώνα), πρέπει να είναι τουλάχιστον τετρακοσίων ετών, από τον καιρό του Ασλάν Πασά: η στέρνα, το ισόγειο και τα θεμέλια σίγουρα είναι από εκείνη την εποχή και μάλλον κατασκευάστηκαν λίγο αφότου το μοναστήρι πήρε τη νέα του υπόσταση ως εκκλησία του χωριού. Αγοράσαμε το σπιτί από τον κύριο Αλέκο Αλεξίου, την κυρία Ελλη και την αείμνηστη κυρία Άννα Βασδέκη το 1983, όταν ερωτευτήκαμε το χωριό και το φαράγγι του Βίκου, αλλά το ανακαινίσαμε μόλις πρόσφατα. Σήμερα είναι τόσο ευχάριστο και άνετο όσο πρέπει να ήταν όταν το χωριό είχε μεγαλύτερο πληθυσμό και τα Ζαγοροχώρια ήταν αυτοδιοικούμενα και απολάμβαναν ένα οπάνιο βαθμό ανεξαρτησίας, ευμαρίας, ελευθερίας και σημαντικής πολιτιστικής ανάπτυξης κατά την Οθωμανική κατοχή.

Λίγο μετά την ιταλική εισβολή στην Ελλάδα το 1940, οικογένειες από τα Ιωάννινα καθώς και πρόσφυγες από την πρώτη γραμμή στο Καλπάκι μεταφέρθηκαν στη σχετική ασφάλεια των ορεινών Ζαγοροχωρίων, όπου θεωρούνταν ότι θα μπορούσαν να ζήσουν ήσυχα σε κάποια από τα άδεια σπύτια ή τα ευρύχωρα αλλά μισοάδεια αρχοντικά. Λέω σχετική ασφάλεια γιατί για σχεδόν εκατό χρόνια, από τον καιρό της Επανάστασης έως την έλευση του Βενιζέλου, δηλαδή την περίοδο 1830-1930 και ειδικότερα το διάστημα 1868-1913, οι κάτοικοι των Ζαγοροχωρίων βρέθηκαν επανειλημμένα στο έλεος βίαιων ομάδων κλεφτών που τριγύριζαν στα βουνά.

Το 1940 οι Ιταλοί, επιτιθέμενοι από την Αλβανία, βομβάρδισαν χωριά που βρίσκονταν κοντά στο μέτωπο, όπως η Βίτσα (που ουσιαστικά αποτελούσε το Δεύτερο Μέτωπο), ενώ τόσο οι Ιταλοί όσο και οι Γερμανοί έκαψαν σπύτια στα οποία πίστευαν ότι υπήρχαν κρυμμένα πυρομαχικά και όπλα, το 1941 και το 1943. Τον προηγούμενο αιώνα φωτιά στα σπύτια έβαζαν και οι κλέφτες όταν οι χωρικοί δεν τους έδιναν αυτό που ζητούσαν. Το ίδιο και οι αντάρτες στη διάρκεια του Εμφυλίου, ως αντίποινα για όσους υποστήριζαν τους αντιπάλους τους. Το 1940, η γειτόνισσά μας η κυρία Βούλα σώθηκε από βεβαίο θάνατο χάρη σε μια ηλικιωμένη μετα-

νάστρια από το Τσερβάρι (Ελαφότοπος), η οποία σκοτώθηκε ακαριαία από την έκρηξη μιας βόμβας. Η γριούλα κατάφερε να σώσει την οχτάχρονη Βούλα πέφτοντας πάνω της όταν έγινε η έκρηξη. Το παιδί τραυματίστηκε σοβαρά στο πόδι από βλήματα και πέτρες –χρειάστηκαν εννέα εγχειρήσεις για να αφαιρεθούν όλα τα θραύσματα. Περίπου οκτώ Έλληνες στρατιώτες και δύο πολίτες σκοτώθηκαν εκείνη την ημέρα, μεταξύ των οποίων και ο τσαγκάρης του χωριού που καθόταν έξω όταν το αεροπλάνο, πετώντας χαμηλά, έριξε τις βόμβες του. Το πρόσωπο του πιλότου το είδαν καθαρά. Μια ιταλική βόμβα (μία από τις τρεις που έπληξαν το χωριό) έπεσε ακριβώς έξω από το σημερινό μας σπιτί την ημέρα των Ταξιαρχών, 8 Νοεμβρίου 1940, καταστρέφοντας την παραδοσιακή πέτρινη βεράντα και τις κολόνες που τη στηρίζαν, και προκαλώντας ζημιές στο σκαλιστό ξύλινο ταβάνι ενός δωματίου. Όταν μάθαιναν ότι έρχεται ο εχθρός, οι χωρικοί κατέβαιναν γρήγορα το απότομο μονοπάτι που οδηγεί στο φαράγγι και κρύβονταν σε μυστικές σπηλιές. Οι οικογένειες των γειτόνων μας μετέφεραν πάνω στα κεφάλια τους τις τεράστιες εικόνες και το ανεκτίμητο αξίως χειρόγραφο Ευαγγέλιο του δωδέκατου ή δέκατου τρίτου αιώνα από τα Ιεροσόλυμα. Τα κειμήλια αυτά φυλάσσονταν στον Ιερό Ναό της Κοίμησης της Θεοτόκου στην Κάτω Βίτσα, αλλά εν καιρώ ειρήνης τα περίφημο Ευαγγέλιο μεταφέρθηκε από έναν πειστικό ιερέα από τα Ιωάννινα και έκτοτε έχει εξαφανιστεί στα βάθη του Μητροπολιτικού Θησαυροφυλακίου. Το 1943, οι χωρικοί βοήθησαν μέλη της Βρετανικής Αποστολής (μάλλον υπό τον Nicholas Hammond), οδηγώντας αυτούς και τα μολύβια τους σε ένα παλιό μονοπάτι που περνούσε κάτω από το χωριό, ώστε να μην εντοπιστούν από τον εχθρό, και δίνοντάς τους φαγητό και νερό (ή μήπως αυτός που θυμούνται είναι ο Ταγματάρχης Chris Woodhouse, που ενδέχεται να πέρασε από εκεί κάποια χρόνια νωρίτερα στη διάρκεια του εξουθενωτικού ταξιδιού του στα βουνά της Πίνδο, σε μια προσπάθεια να έρθει σε επαφή με τους αντάρτες, τους αρχηγούς των αντιστασιακών ομάδων, ως μέλος της Βρετανικής Στρατιωτικής Αποστολής και μετέπειτα Διεύθυνσης Ειδικών Επιχειρήσεων, το 1940-1941.). Οι αναμνήσεις για τα ξεχωριστά αυτά γεγονότα είναι

συγκεκριμένες. Ο Ευριπίδης Μακρής, στο εξαιρετικό του βιβλίο *Κουκούλι, Ζαγόρι* (Ιωάννινα, 2005), αναφέρει ότι η τοπική βάση των ανταρτών ήταν στο Κουκούλι, και ότι αρχηγός και αξιωματικός τους ήταν ο Γεώργιος Αναγνωστάκης από τη Βίτσα.

Οι κάτοικοι της Βίτσας και των Ζαγοροχωρίων δεν έζησαν με τον ίδιο βαθμό την πείνα που μαστίζε τις πόλεις κατά τη διάρκεια της Κατοχής, γιατί πάντοτε είχαν πρόβατα, γάλα και λαχανικά.

Στον Εμφύλιο, και ιδιαίτερα τα χρόνια 1948 και 1949, οικογένειες από το Ζαγόρι μεταφέρθηκαν με τη σειρά τους στα Ιωάννινα, έτσι ώστε οι αντάρτες να μη μπορούν να βρουν τρόφιμα ή ρούχα, νεοσύλλεκτους ή υποστήριξη για τους κομμουνιστές του ΕΛΑΣ –ούτε παιδιά για να στείλουν πέρα από τα σύνορα. Μια νοσοκόμα από τη Βίτσα, η Ελπίνη Βασδέκη, καταδικάστηκε σε θάνατο από στρατοδικείο και εκτελέστηκε μαζί με

έξι άλλους στα Ιωάννινα, γιατί παρείχε υποστήριξη στους Κομμουνιστές. Ο Μακρής γράφει για το Λαοδικείο των Κομμουνιστών, την καταδίκη σε θάνατο και την εκτέλεση, την επόμενη ημέρα, 4 ατόμων στα δάση κοντά στους Κήπους, μεταξύ των οποίων και δύο χωρικοί από το γειτονικό Κουκούλι, η Κλεονίκη Παπαβασιλείου και ο «δεξιός» σύζυγός της Φώτης Δηλιγιάννης (κατηγορήθηκαν άδικα ότι έστειλαν μηνύματα στο Ελληνικό Στρατό στη Βίτσα). Δύο ακόμη χωρικοί από το Κουκούλι απεβίωσαν στον Εμφύλιο, αφού πάτησαν νάρκες στις 20 Ιουλίου 1948, κοντά στο γεφύρι του Μίσου κάτω από τη Βίτσα, επιστρέφοντας από τη Μονή του Προφήτη Ηλία στη Βίτσα. Σκοτώθηκαν ακαριαία στο Φαράγγι του Βίκου και τάφηκαν εκεί αφού κανείς δεν μπορούσε να μεταφέρει τις σωρούς τους στο χωριό (Μακρής, σελ. 205-206).

Τα χωριά δεν ήταν ποτέ πια το ίδιο. Η παράκληση, την αρχή της οποίας κάποιος (π.χ. Γιώργος Δίας και Χαρούλα Σταματοπούλου) χρονολογούν στο 1860, ή στο διάστημα 1912-1913 και μετά τον Πρώτο Παγκόσμιο πόλεμο, έγινε ακόμη εντονότερη.

Λόγω των ενδοοικογενειακών πολιτικών διαφορών, της αυξημένης μετανάστευσης προς τη Γερμανία μετά το τέλος του Εμφυλίου, της καλύτερης υποδομής και των ευκαιριών απασχόλησης στις μεγαλουπόλεις, πολλά από τα πέτρινα σπύτια και αρχοντικά στα Ζαγοροχώρια εγκατα-

λείφθηκαν, ή αν δεν είχαν ήδη βομβαρδιστεί, κήκον ή πουλήθηκαν σε πολύ χαμηλές τιμές σε νομάδες Σαρακατσάνους βοσκούς, καθώς η κυβέρνηση του Μεταξά τους υποχρέωνε να εγγραφούν επίσημα στα κρατικά μητρώα (1938-1940, αν και ο πρώτος τέτοιος νόμος ψηφίστηκε το 1915, όταν λέγεται ότι οι «Σκηνίτες» έφτασαν σε μεγάλους αριθμούς στα βοσκοτόπια και μέλη μόνιμης κοινότητας (και ως εν δυνάμει στρατιώτες σε μια ενδεχόμενη επιστράτευση!). Πολλά από τα σπύτια παραμελήθηκαν και σύντομα δεν έμεινε τίποτα άλλο παρά ένας σωρός από πέτρες, που ελάχιστα διέφεραν από τα ερείπια του οικισμού των Μολοσσών και τις νεκροπόλεις της αρχαίας Βίτσας (9^{ος} αι.-4^{ος} αι. π.Χ.). Οι Σαρακατσάνοι δεν έχαιραν πάντοτε θερμής υποδοχής από τους ντόπιους Ζαγορίσιους. Ο Μακρής (2005) γράφει (σελ. 173) για την εχθρική υποδοχή που επιφύλαξαν σε μια ομάδα Σαρακατσάνων από το Κουκούλι οι χωρικοί σε ένα πανηγύρι στη Βίτσα το 1953. Ένας άνδρας από τη Βίτσα διέταξε τους μουσικούς να σταματήσουν να παίζουν, γιατί οι «Βλάχοι» δεν ήταν καλοδεχούμενοι στο χορό. Ευτυχώς, οι καιροί έχουν αλλάξει από τότε, παρόλο που οι άκρως απαραίτητοι Αλβανοί εργάτες συχνά περιθωριοποιούνται ως «ξένοι» σε αυτές τις εκδηλώσεις.

Τα τελευταία χρόνια, ολόένα και μεγαλύτερος αριθμός σπιτιών ανακαινίζονται με τον παραδοσιακό τρόπο, είτε ως κατοικίες είτε ως ξενώνες, κυρίως χάρη στη διαθεσιμότητα των ικανών Αλβανών μαστόρων και εργατών, και σε κάποιες περιπτώσεις χάρη στη χρηματοδότηση από τα περιφερειακά ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Υπάρχουν ακόμη πολλά ερείπια στην περιοχή, κοντά στα εγκαταλελειμμένα αλώνια. Παρόλο που τα περισσότερα έχουν υποφέρει θάνα, είναι απίθανο να ξαναχτιστούν. Τουλάχιστον όμως τα παλιά τραγούδια μένουν ακόμη ζωντανά στα πανηγύρια, και οι χωρικοί ακόμη χορεύουν Ζαγοριανούς και Βιτοκλαϊτικούς χορούς κάτω από τον τεράστιο πλάτανο στην πλατεία του χωριού, συνοδευόμενοι από το λαούτο, το βιολί, το ντέφι και το κλαρίνο:

Στο χωριό στην Κάτω Βίτσα
Αγαπώ μια κοπελίτσα.
Την αγαπώ, δε μ' αγαπάει.
Α' στο διαβόλο να πάει!

Ίσως η κοπελίτσα να ήταν από τους «Μαύρους» (οικογένειες των οποίων οι μαυροντυμένοι άνδρες μετανάστευαν στο εξωτερικό το δέκατο όγδοο και δέκατο ένατο αιώνα, για επαγγελματικούς λόγους), και ίσως ο θαυμαστής της να ήταν από τους «Ασπρούς», που έμεναν στην πατρίδα για να φροντίζουν τα μεγάλα κοπάδια προβάτων και άλλων ζώων και τα βοσκοτόπια τους (συνήθως φορούσαν τραχιά λευκά παντελόνια). Οι «Μαυροί» συνήθως δεν

Προστασία - αξιοποίηση Πίνδου

Η οροσειρά των 250 χλμ. με τις μοναδικές ομορφιές και τη σπάνια χλωρίδα και πανίδα

Του ΘΑΝΑΣΗ ΤΣΙΓΓΑΝΑ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ. Ολόκληρη σχεδόν η ραχοκοκαλιά της Πίνδου θα αποτελεί τα επόμενα χρόνια ένα σχεδόν ενιαίο εθνικό πάρκο, θα είναι η μεγαλύτερη σε έκταση ορεινή περιοχή της χώρας που θα βρίσκεται υπό καθεστώς προστασίας.

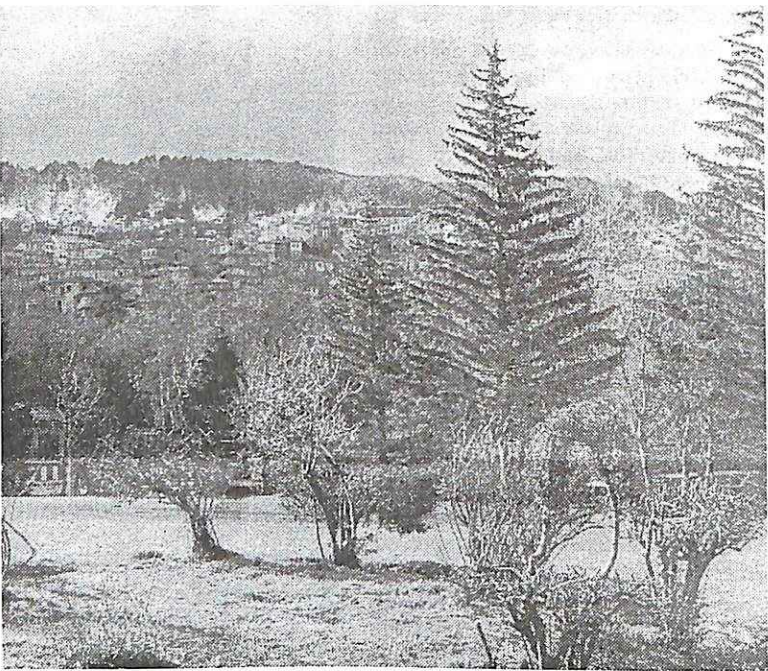
Η υλοποίηση των σχεδίων του ΥΠΕΧΩΔΕ για την Πίνδο, την οροσειρά που διασχίζει ολόκληρη την ηπειρωτική Ελλάδα και ξεχωρίζει για τη σπάνια αισθητική και οικολογική της αξία, βρίσκεται σε εξέλιξη. Ήδη με κοινή υπουργική απόφαση έχουν χαρακτηριστεί Εθνικό Πάρκο οι ορεινοί όγκοι της Βόρειας Πίνδου. Πριν από λίγες ημέρες ολοκληρώθηκε και πα-

ρουσιάστηκε, στα Ιωάννινα, η Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη για τον χαρακτηρισμό των Τζουμέρκων ως Εθνικού Πάρκου και όπως ανέφερε σε εκδήλωση στη Θεσσαλονίκη ο υφυπουργός ΠΕΧΩΔΕ κ. Στ. Καλογιάννης «το επόμενο βήμα είναι να συμπεριληφθεί ο ορεινός όγκος του Γράμμου, έτσι ώστε ολόκληρη η Πίνδος να αποτελέσει μια μεγάλη προστατευόμενη περιοχή».

Η ολοκλήρωση του σχεδιασμού θα καταστήσει την Πίνδο ως την κυριότερη εκ των προστατευόμενων περιοχών της Ελλάδας. Η οροσειρά έχει συνολικό μήκος 250 χλμ., πλάτος 70 χλμ. και τροφοδοτεί με νερό τα 2/3 του ελληνικού πληθυσμού. Στο μεγαλύτερό της μέρος διαθέτει ξεχωριστό φυσικό περιβάλλον και μια πλούσια αρχιτεκτονική κληρονομιά που δεν αποτελεί μόνον ia την Ελλάδα και τη Ν.Α. Ευρώπη ένα τεράστιο οικολογικό απόθεμα, αλλά και για ολόκληρη την Ε.Ε.

Βραχώδεις ορθοπλαγιές, ψηλές κι εντυπωσιακές κορυφές, μόνιμοι και ορμητικοί χείμαρροι, δάση, πολλές πηγές κι ορεινές λίμνες. Η παρουσία ενός χαρακτηριστικού πετρώματος (σερπεντίνη) και τα πολλά επιφανειακά νερά ευνοούν την ανάπτυξη πολλών ενδημικών και σπάνιων ειδών χλωρίδας. Στην Πίνδο σύμφωνα με τα WWF-Ελλάς έχουν καταγραφεί 1.750 είδη και υποείδη φυτών και 250 είδη σπονδυλόζωνων. Ανάμεσα τους μερικά σπάνια όπως η καφέ αρκούδα, το αγριόγινδο, ο λύκος, το ζαρκαδί, ο αγριόγατος, η βίδρα, ο αλπικός τρίτωνας, η μικρή οχιά αλλά και πολλά είδη της ορνιθοπανίδας όπως ο χρυσαιτός, ο γυπαετός, ο μπούφος κ.ά.

Οι κάτοικοι της Πίνδου που δείχνουν να προσαρμόζουν πλέον τη νοοτροπία τους στα νέα δεδο-

Βραχώδεις ορθοπλαγιές, ψηλές και εντυπωσιακές κορυφές, μόνιμοι και ορμητικοί χείμαρροι, δάση, πολλές πηγές κι ορεινές λίμνες: Απλά, η Πίνδος.

μένα που δημιουργεί σύγχρονη επιχειρηματικότητα έχουν φέρει κυρίως την Βόρεια Πίνδο τα τελευταία χρόνια, στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος και των προσταθειών αξιοποίησης.

«Πλατόγραμμα» που στοχεύει στην ανάπτυξη της περιοχής χωρίς να διαταραχθεί η ποικιλιομορφία του τοπίου και να απειλη-

Τι προβλέπει σχετικά πρόγραμμα για το τεράστιο οικολογικό απόθεμα

θούν τα ευαίσθητα οικοσυστήματα, θεωρείται το πενταετές «Πρόγραμμα Ολοκληρωμένης και Βιώσιμης Ανάπτυξης της Βόρειας και Κεντρικής Πίνδου», προϋπολογισμού 80 εκατομμυρίων ευρώ.

Το «Πίνδος», φιλοδοξεί να αποτελέσει παράδειγμα αξιοποίησης και ενίσχυσης της οικονομικής και τουριστικής δράσης σε μια περιοχή που χαρακτηρίζεται προστατευόμενη και επιζητεί την ορθή διαχείριση.

Συμμετέχουν σ' αυτό τρεις περιφέρειες (Δυτ. Μακεδονίας, Ηπείρου και Θεσσαλίας) κι αποτελεί πιλοτικό σχέδιο δράσης 'για αντίστοιχες πρωτοβουλίες ανάπτυξης μειονεκτικών περιοχών στην ορεινή Ελλάδα. Μόνο στη Βόρεια Πίνδο από το πρόγραμμα 100 χωριά και δύο μικρές πόλεις.

Η περιοχή εφαρμόζει του προγράμματος περικλείει σημαντικά «αναπτυξιακά αποθέματα», όπως χιονοδρομικά κέντρα (Βασιλίτσα Γρεβένων, Μετσόβου Ιωαννίνων, Περτουλίου Τρικαλίων), τους εθνικούς δρυμούς Πίν-

δου, Βίκου-Αώου, περιοχές Natura και ανεπτυγμένες ήδη τουριστικά περιοχές όπως είναι το Πάπιγκο, τα Ζαγοροχώρια, το Μέτσοβο, η Ελάτη και το Περτούλι καθώς και η ευρύτερη περιοχή της Βασιλίσσας.

Όπως ανέφερε μιλώντας στην «Κ» ο γ.γ. περιφέρειας Δυτ. Μακεδονίας κ. Ανδρ. Λεούδης «ήδη έχουν ενταχθεί 53 έργα υποδομής κι έχουν εκδοθεί συλλογικές αποφάσεις ένταξης προϋπολογισμού 59 εκατ. ευρώ καθώς και 14 μελέτες προϋπολογισμού 1,3 εκατ. ευρώ».

Οι βασικοί άξονες που αναπτύσσεται το πρόγραμμα για την Πίνδο είναι:

– Η βελτίωση των υποδομών και της ποιότητας ζωής (με έμφαση στα έργα διασύνδεσης περιοχών που ανήκουν σε διαφορετικά διοικητικά σύνολα).

– Η ενίσχυση του παραγωγικού περιβάλλοντος (αιχμή ο τουρισμός και η ορεινή ζώνη να παράγει ποιοτικά προϊόντα-τρόφιμα που θα καταναλώνουν οι επισκέπτες).

– Η ανάδειξη και η αξιοποίηση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς (εκκλησιαστικά μνημεία, γεφύρια, νερόμυλοι, βρύσες, διατηρητέα κτίσματα) και

– Η αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού με κρισιμότερο παράγοντα σ' αυτό την ενεργοποίηση των νέων της περιοχής για να βλαστηγούν νέες δραστηριότητες ή να ενισχυθούν παραδοσιακές. Η συνέχιση των οποίων προϋποθέτει την ενσωμάτωση νέων τεχνικών και μεθόδων.

(«ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ»
ΣΑΒΒΑΤΟ 10 ΙΟΥΝΙΟΥ 2006)

BOMBΙΔΕΣ ΚΙΝΗΤΗΣ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑΣ

Του Φωκίωνα Καψάλη

Δεν είναι μόνον η αιμόρροια των ασυδώς διακινουμένων ναρκωτικών, που απειλεί με ολοκληρωτική νωθρότητα κι αποχαύνωση το εύρωστο κομμάτι της ήδη υπογεννητικής μας κοινωνίας, αλλά προστρέχει αλματώδως προς επικουρίαν στο διαβρωτικό τους έργο και η πληγή της κινητής τηλεφωνίας, ραδιοϋγείας και υποκλοπών. Των ανέκαθεν υποκλοπών.

Απλώς τώρα σκάνε εγκαίρως φλεγές οι υπονομεύσεις και τα κακοφουρισμένα αποστήματα του παρελθόντος.

Καθίσταται γνωστό τόσο από τις απαντώς δημοσιεύσεις και επιστημονικές ανακοινώσεις, που είδαν κατά καιρούς το φως της δημοσιότητας, όσο κι από πρόσφατη ανακίνηση του θέματος από το πανεπιστήμιο Λουντ της Σουηδίας, καθώς και του εργαστηρίου Βιοιατρικών Προσομοιώσεων κ' Απεικονιστικής τεχνολογίας του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, που εκπονεί, σε συνεργασία με άλλα έξι παγκόσμια ιδρύματα, σχετικές έρευνες, ότι τα αθώα φαινομενικώς κινητά τηλέφωνα εκπέμπουν ισχυρή δόση «φλυκταινώδους» ακτινοβολίας.

Και ως εκ τούτου επιφέρουν ανήκεστες εγκεφαλικές βλάβες και η χρήση τους, ιδιαίτερα σε ευαίσθητες ηλικίες κάτω των 18 ετών, κρίνεται λανθασμένη.

Στις ηλικίες αυτές, όπως υπογραμμίζει η συντονίστρια της Ελληνικής συμμετοχής κ. Κωνσταντίνα Νικήτα, «ο εγκέφαλος των παιδιών, ευρισκόμενος ακόμη σε στάδια διαπλάσεως, είναι πολύ ευπρόσβλητος και άκρως δεκτικός στην αδιάλειπτη έκθεση της ακτινοβολίας».

«Ο εγκέφαλος του χρήστη», όπως τονίζει και ο επίκουρος καθηγητής Ηλεκτρονικής φυσικής του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Κώστας Λιολιούσης (Οικονέα Ιαν. 2006), «φωτίζεται και θερμαίνεται, καθώς απορροφά έως και 70% της ισχύος που εκπέμπει το κινητό».

Στο ίδιο μήκος, σχετικά με τους επικρεμάμενους κινδύνους, έρχονται και οι απόψεις ερευνητών του Δημοκρίτου (διαφεύγει τ' όνομα), ο οποίος επισημαίνει: Δύσλεπτα χρήσεις κινητού επιφέρουν διαταραχές των κυττάρων του εγκεφάλου για δύο τουλάχιστον ώρες, έως επανέλθουν στη φυσιολογική τους λειτουργία.

Υποδεικνύει δε, ως ασφαλεστέρα θέση της συσκευής επάνω μας, όχι το τσεπάκι της καρδιάς, ή λόγω ευαισθησίας των γεννητικών οργάνων, τα θυλάκια του παντελονιού μας, αλλά εντός ειδικής θήκης στο πιάσ μέρος της σπονδυλικής μας στήλης.

Τις βραδινές ώρες επιπλέον, όταν το τηλέφωνό μας παραμένει ανοιχτό, πρέπει να απέχει από το χρήστη 1,5 μ κι πλέον. Επομένως, που μπορεί κανείς να εντάξει την

φρενιτιδα αγοράς ενός αντικειμένου, που ως φορέας ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας υποκρύπτει τόσους κινδύνους, ιδιαίτερα σοβαρούς για μικρά παιδιά: Έλλειψη ενημερώσεως από το κράτος, που είναι και το κατεξοχήν αρμόδιο επί του θέματος, ένδεια σοβαρότητας και προβληματισμού, σκέτος πιθηκισμός, αλληλομιμούμενοι ο ένας τον άλλον, τηλεοπτικός επηρεασμός από τα ανθρωποφάγα κέρδη, ή ενδοτισμός στις παράλογες απαιτήσεις των παιδιών μας κι ως εκ τούτου, εγκληματική άγνοια κινδύνου;

Πότε οι επικρεμάμενοι αυτοί κίνδυνοι θ' αφιπνίσουν, ειδικά την κάθε μάνα, το πιο βαρύτιμο, πολυεργαζόμενο και πολυβραβευμένο από τη φύση «κομμάτι» της ταλαιπωρημένης κοινωνίας μας; Μήπως, όταν ως τραγική φιγούρα πια, θα συνοδεύσει το χαλκοπράσινο παιδί της στην τελευταία του κατοικία, με καταθρμισματισμένα τα μελίγεια από τους κραδασμούς και τ' απορυμθμιστικά τραντάγματα του κινητού του;

Αλλά αφού έτσι έχει μέχρι στιγμής η παγκοσμιοποιημένη ροή των πραγμάτων, που σαν τσάφλι, δίχως καμιά απολύτως αντίσταση, μας παρασέρνει δώθε κειθε, να κοιμόμαστε δηλαδή και να ξυπνάμε με μια ύπουλη κ' απομυζητική βομβίδα κυριολεκτικά κάτω από το μαξιλάρι μας.

Αφήστε δε, το τι τρώμε, τι πίνουμε, τι αγγίζουμε και το τι εισπνέουμε καθημερινά...

Κι εδώ ακριβώς έγκειται η ευθύνη της πολιτείας: Δεν θα 'πρεπε, κάθε νεότευκτο και νεοεισερχόμενο στη χώρα μας προίον, να εξελέγχεται εμπεριστατωμένα, αν διαθέτει τα εχέγγυα κυκλοφορίας;

Ή μήπως θα αναμένουμε πρώτα συνωστισμό στους ογκολογικούς θαλάμους κι ύστερα θ' αρχίσει να μας τσούζει σοβαρά το θέμα;

Ήδη η πολιτεία της Καλιφόρνιας μεριμνώντας για την υγεία των πολιτών της θ' απαγορεύσει οσονούπω τα κινητά idods καθώς και ετέρων ηλεκτρονικών συσκευών, καθόσον περιέχουν τοξικά υλικά.

Ωσαύτως, η ίδια πολιτεία, υιοθετώντας οικολογικά μέτρα, συνέστησε ανεξάρτητη πανεπιστημιακή αρχή, με στόχο τη διερεύνηση επικινδύνων χημικών ουσιών, που χρησιμοποιούν οι Αμερικανικές βιομηχανίες!

Για φαντάσου, αν σε μια Αμερική, που θεωρείται Μέκκα του καπιταλισμού, λαμβάνονται αυτά εις βάρος του, τότε εμείς, τόσο πριν, που είχαμε σαν αφετηρία του κακού, όλη τη χρονική ευχέρεια λήψεως καπνισμένων ανασταλτικών μέτρων, όσο και σήμερα, τι κάνουμε ώστε να εφοκίσουμε αυτόν τον ευμετάδοτο ιό, που γεμίζει με αγγειοκρανικά αμύγματα και κακοήγη εξοιδήματα ανύποπτα κι ανυπεράσπιστα παιδιά;

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΑΜΗΣ

Συνταξιούχος Δάσκαλος

Την 4η Απριλίου 2006 απεβίωσε στα Ιωάννινα και την επομένη κηδεύτηκε και τάφηκε στο χωριό του Κρουόβρυση Ιωαννίνων (Νοτίου Ζαγορίου), ο συνταξιούχος Δάσκαλος, Γεώργιος Τσάμης.

Τον επικήδειο εκδώνησε ο συγχωριανός του Χρήστος Γαμπρίτος, όπως κατωτέρω ακολουθεί.

Ο σεβαστός μας Δάσκαλος και καλός συγχωριανός μας Γεώργιος Τσάμης, έφυγε χθες από τη ζωή, σε ηλικία 95 ετών, και σήμερα κηδεύεται εδώ στο χωριό του και χωριό μας.

Την όμορφη αυτή εποχή της άνοιξης, που ανθίζουν τα κλαριά και βγάζει η γη χορτάρι, διάλεξε ο χάροντας τη ζωή του για να πάρει.

Λουλούδια ευωδερὰ και καλαίσθητο τριφυλλοχορτάρι πρόσφεραν σήμερα στον νεκρό Δάσκαλό μας τα ανθισμένα δέντρα και η φρεσκοπράσινη γη του χωριού μας.

Τα πουλιά τον αποχαιρέτησαν με ένα κελάηδημα πικρό και λυπητερό. Ο θάνατός του δημιούργησε σε όλους μας θλίψη και συγκίνηση.

Ήταν ο μόνος χωριανός μας Δάσκαλος που δίδαξε τα παιδιά του χωριού μας τριάντα (30) περίπου χρόνια συνεχώς.

Σε όλο το χρονικό διάστημα αυτό ζούσε οικογενειακά και μόνιμα στο χωριό μας. Μαζί μας μοιραζόταν τις χαρές και τις λύπες. Ήταν έτσι ψυχικά δεμένος με το χωριό μας και είχε την εκτίμηση και τον σεβασμό όλων μας.

Γεννήθηκε στο χωριό μας το έτος 1911. Ήταν γιος του Αντωνίου Τσάμη και της Βασιλικής Δημητρ. Καρβέλα. Ορφάνεψε από τη μητέρα του σε ηλικία τριών (3) ετών. Τελειώνοντας το Δημοτικό Σχολείο του οποίου υπηρέτησε και δίδαξε επί τριάντα έτη συνεχώς.

Παντρεύτηκε την Κλεονίκη Νιζίνα από τα Ιωάννινα, με την οποία έκαναν τέσσερα παιδιά, από τα οποία ζουν σήμερα μόνο τα δύο: η Πηνελόπη και η Ιωάννα.

Ο πρόωρος θάνατος των δύο γιών του, και ιδίως του τελευταίου, τον στενοχώρησε πολύ και τον βασάνισε ψυχικά.

Ο επίσης πρόωρος θάνατος της συζύγου του, του στέρησε τα τελευταία χρόνια τον αναγκαίο σύντροφο της ζωής του, αλλά του συμπαραστάθηκαν και τον περιποιήθηκαν τα αντάξια κορίτσια του.

Ήταν άνθρωπος καλού χαρακτήρα. Απλός, φιλήσυχος και καλόψυχος. Κρατούσε τη θέση του εκεί που έπρεπε και προσπαθούσε να δείχνει το καλό παράδειγμα.

Ως γονέας, έκανε ό,τι μπορούσε για την μόρφωση και τακτοποίηση των παιδιών του.

Έζησε αρκετά χρόνια και έφυγε φυσιολογικά από τη ζωή, ήσυχος και ικανοποιημένος.

Σεβαστέ μας Δάσκαλε. Στον Αθανάσι, που θα αναπαύεσαι, θα ακούς το θρόισμα των φύλλων και θα απολαμβάνεις την σκιά των δέντρων που φύτευες με τους μαθητές σου.

Από το ύψωμα αυτό θα αγναντεύεις το χωριό σου, το σπίτι σου, το Σχολείο που δίδασκες, την Εκκλησία που έφελνες, τις πλαγιές που κυνηγούσες λαγούς και πέρδικες και θα ευφραίνεται η ψυχή σου.

Σεβαστέ μας Δάσκαλε. Με θλίψη, συγκίνηση και δακρυσμένα μάτια σου απευθύνουμε τον τελευταίο χαιρετισμό, σου προσφέρουμε τον τελευταίο ασπασμό και ευχόμαστε ο Πανάγαθος Θεός να αναπαύσει την ψυχή σου στην επουράνια ζωή.

Συμπονούμε και συλλυπούμαστε τα παιδιά μας, τα εγγόνια σου, τους γαμπρούς σου, την πονεμένη νύμφη σου, τις αδελφές σου και όλους τους συγγενείς σου και παρακαλούμε τον Θεό να απαλύνει τον πόνο τους, που δημιούργησε ο χαμός σου, και να τους χαρίσει μακροχρόνια ζωή.

Θα σε θυμούμαστε σεβαστέ μας Δάσκαλε.

Αιώνια θα είναι η μνήμη σου.

Jim Potts

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

ΕΛΕΝΗ ΒΛΑΧΟΥ-ΦΑΝΤΑΚΗ

Ανοιξιάτικα έφυγε από κοντά μας στην Αθήνα, πρόωρα και αναπάντεχα η γλυκύτατη Σκαμνελιώτισσα Ελένη Βλάχου-Φαντάκη. Αφροισωμένη σύζυγος, στοργική μάνα στα παιδιά της και στη γερόντισσα μάνα της, ήταν πολύ αγαπητή στους απόδημους Σκαμνελιώτες. Βαθεία είναι η θλίψη μου και ολόθερμα τα συλλυπητήριά μου στο σύζυγό της το Μάνο, στη γερόντισσα μάνα της, στα παιδιά της, Νίκο και Μιχάλη, στη μονάκριβη αδελφή της Ευανθούλα και λοιπούς συγγενείς.

ΚΩΣΤΑΣ Γ. ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΣΟΥΚΟΒΕΛΟΣ

Άφησε την τελευταία του πνοή στα Γιάννινα, ο αγαπητός μας Απόστολος Σπ. Σουκοβέλος. Η κηδεία του έγινε στο χωριό μας το Σκαμνέλι που τον τίμησε για τη μεγάλη του προσφορά. Ανοιχτόκαρδος και εγκάρδιος, ήταν από τους πιο πολύτιμους ανθρώπους του χωριού μας. Για πολλά χρόνια Επίτροπος των Εκκλησιών, προσέφερε τα μέγιστα και δεν θα ήταν υπερβολή να πούμε, πως η συντήρησή τους οφείλεται κατ'εξοχήν στην αφοσίωση, την διαρκή φροντίδα και τις άοκνες ενέργειες του Αποστόλη. Και γενικότερα η κοινωνική του προσφορά στο χωριό μας ήταν διαρκής και εποικοδομητική. Θα ήταν παράλειψη να μην αναφέρουμε την ανωτερότητα του χαρακτήρα του, την καλοσύνη της ψυχής του, με την άσφον συμπεριφορά του στους εξορίστους στα «πέτρινα χρόνια» όταν υπηρετούσε στη χωροφυλακή στα νησιά της εξορίας.

Ο Αποστόλης υπήρξε άριστος οικογενειάρχης, αφοσιωμένος σύντροφος στην γυναίκα του την Αθηνά και στα προκομμένα παιδιά του το Σπύρο και το Γιώργο που ευτύχησε να τον δει στο αξίωμα του Δημάρχου στο Δήμο Τύμφης της περιοχής μας. Ο θάνατός του αφήνει πραγματικά κενό δυσαναπλήρωτο. Ο Αποστόλης θα μας λείψει στο Σκαμνέλι.

Στη γυναίκα του, στα παιδιά του, εγγόνια, αδελφια και λοιπούς συγγενείς τα πιο εγκάρδια συλλυπητήριά μου.

ΚΩΣΤΑΣ Γ. ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ

ΕΙΡΗΝΗ ΤΣΟΥΜΑΝΗ

Τρίτη 23 Μάη του 2006 στα Άνω Ραβένια. Ξαν βόμβα στον ουρανό, απλώθηκε η είδηση σ' όλο το χωριό... Σκοτώθηκε η αξιολάτρευτη φίλη, η πρόσχαρη γειτόνισσα, η άτυχη 64χρονη Ρηνιώ... όχι από όπλο ή κεραυνό, αλλά από τον εκσυχρονισμό, το ηλεκτρικό ρεύμα.

Κόρη από μεγάλο σόι, του Γιάννη Φερεντίνου από το Τσεπέλοβο. Πριν από 45 χρόνια παντρεύτηκε το Θόδωρο Τσουμάνη στα Άνω Ραβένια.

Νοικοκυρά άφθαστη. Λατρεμένη σύζυγος, στοργική μανούλα, υπέροχη γιαγιά, μοναδική. Γλυκομίλητη, καλόκαρδη, ευγενέστατη, φιλότιμη, πανέξυπνη. Τους καθήλωνε όλους στο πέρασμά της, με το χορό της και τη λεβεντιά της. Σαρακατσάνα τετραπέρατη. Τύπος δυναμικός. Με τις ικανότητές της κρατούσε το τιμόνι της οικογένειας, πάντα στο σωστό δρόμο. Άξια γυναίκα... Ακούραστη, ασταμάτητη, δουλενταρού, με τα ζωντανά της, τα σπίτια της, τις αυλές της, τα λουλούδια της, όχι μόνο στο χωριό, αλλά και στα Γιάννινα.

Απαρηγόρητος ο Θόδωρος. Παιδιά, εγγόνια, παραπονεμένα. Συγγενείς, φίλοι, περίλυποι, όλοι. Ένα πελώριο πως και γιατί έγινε αυτό το κακό, ακουγόταν από τα χείλη όλων, όσων την ξεκινήσαμε για το τελευταίο της ταξίδι.

Ανάλαφρο το Πανωραβενιώτικο χώμα που σε σκέπασε, Ρηνιώ, θα σε θυμούμαστε πάντα. Ποτέ δεν θα ξεχάσουμε τον λόγο τον καλό, το καταπληκτικό χαμόγελό σου το ζεστό... Στο δρόμο προς τον ουρανό... Καλό σου ταξίδι, Ρηνιώ...

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΓΚΕΡΛΕ ΜΠΙΤΣΑ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΑΝΩ ΠΕΔΙΝΑ

Θάνατοι

– Στις 25 Μαΐου 2006 πέθανε πλήρης ημερών η εκλεκτή συμπατριώτισσά μας **ΧΡΥΣΑΝΘΗ ΣΠ. ΛΩΛΗ**. Τα πιο θερμά συλλυπητήρια στα παιδιά της και τα εγγόνια της.

Πέτρος Γεωργιάδης

ΑΝΩ ΡΑΒΕΝΙΑ

Γάμοι

– Η Πανωραβενιώτισσα νευρολόγος γιατρός **Ευφροσύνη** Παναγιώτη **Δημουλά** παντρεύτηκε τον εκλεκτό της Λευκαδίτη παθολόγο γιατρό **Βασίλη Γράφα** στη Μεταμόρφωση Αττικής στις 29 Απριλίου του 2006.

– Στον Καναδά παντρεύτηκε ο Πανωραβενιώτης **Χρήστος** του Φώτη **Μήλιου** και της Σπαρτιάτισσας Χάιδως Λάδη την εκλεκτή του πανώρια Γιουγκοσλάβα **Έβα** στις 27 Μαΐου 2006.

Νέος αγροτικός γιατρός

– Θερμά συγχαρητήρια στον **Δημήτρη Μπουραντά** που τελείωσε την Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και ανέλαβε για ένα χρόνο τον Αγροτικό Ιατρείο των Άνω Ραβενίων.

Συλλυπητήρια

– Η εκ Μεσοβουνίου καταγόμενη καλοσυνάτη 95χρονη πολύτεκνη μάνα πέντε θυγατέρων **Ανδρομάχη**, χήρα του αείμνηστου Πανωραβενιώτη Μιχάλη **Ζαρίτα** από το Μάρτη του 2006 αναπαύεται για πάντα στην Αθήνα. Θερμά συλλυπητήρια στους συγγενείς της.

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΓΚΕΡΛΕ ΜΠΙΤΣΑ

ΑΡΙΣΤΗ

Θάνατοι

– Στις 5 Ιουνίου έφυγε αδόκητα μόλις στα 49 του χρόνια ο **Θωμάς Ηλ. Τόζιος**, αστυνομικός.

Στη σύζυγό του, τη μάνα του, τα παιδιά του και όλους τους συγγενείς του, θερμά ειλικρινή συλλυπητήρια.

«Το Ζαγόρι μας» - Β.Τ.

– Πέθανε στην Αθήνα και κηδεύτηκε στην ιδιαίτερα του πατρίδα την Αρίστη στις 15 Ιουνίου 2006 σε ηλικία 68 ετών ο **Μιχαήλ Κ. Παπακώστας** συνταξιούχος δάσκαλος. Στη σύζυγό του, τα παιδιά του και σ' όλους τους συγγενείς του τα θερμά μας συλλυπητήρια.

«Το Ζαγόρι μας»

Συλλυπητήρια

– Για τον αδόκητο θάνατο του αγαπητού μας **Θωμά Τόζιου** τα πιο θερμά και ειλικρινή μας συλλυπητήρια στη γυναίκα του Βασιλική και τα

παιδιά του Μαρία και Ανδρέα καθώς και στη μανούλα του Λευκοθέα και λοιπούς συγγενείς του. Ο Πανάγαθος Θεός να αναπαύσει την ψυχούλα του και να είναι ελαφρύ το χώμα της Αρίστης που τον σκέπασε.

Οικογένεια Πέτρου Ματοίκα

Θάνατοι

– Ο υπέροχος γιος, ο έξοχος σύζυγος, ο στοργικός πατέρας, ο λεβέντης 49χρονος αστυνομικός **Θωμάς** του αείμνηστου Ηλία και της Λευκοθέας **Τόζιου** αναπάντεχα έφυγε προδομένος από την καρδιά του και από τις 5 Ιουνίου 2006 αναπαύεται στην Αρίστη. Ο Θεός ας αναπαύσει την ψυχούλα του και ας απαλύνει τον πόνο των δικών του ανθρώπων.

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΓΚΕΡΛΕ ΜΠΙΤΣΑ

ΝΕΓΑΔΕΣ

Θάνατοι

– Η καλοσυνάτη νοικοκυρά **Ελένη Βούρβου** από την Κυριακή 28 Μάη 2006 αναπαύεται στις Νεγάδες, όπου ήταν παντρεμένη με τον Πέτρο **Φώλα**. Ελαφρύ το χώμα που τη σκέπασε για πάντα. Θερμά συλλυπητήρια στους συγγενείς.

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΓΚΕΡΛΕ ΜΠΙΤΣΑ

ΚΟΥΚΟΥΛΙ

Βαπτίσεις

– Στις 30-4-2006 ο τέως Πρόεδρος Τ.Σ. Δ.Δ. Κουκουλίου **Κώστας Τάγκας** και η **Μελπομένη Γαζέτη** βάπτισαν το τρίτο παιδάκι τους και το είπαν **Άγγελο**.

– Τέλη Μαΐου 2006 2006 ο εκ Κουκουλίου **Χρήστος Γόγολος** και η **Στασινή Μανούση** βάπτισαν το τρίτο κοριτσάκι τους και το είπαν Δημήτρη.

Να ζήσουν τα μωράκια με υγεία και στα στεφάνια τους να χαρούν.

Νέοι επιστήμονες

– Ο **Παντελής** των εκπαιδευτικών Χριστόδουλου **Γουνόπουλου** και της Χρυσάνθης Ζήγου εκ Κουκουλίου, τελείωσε την **Ιατρική Σχολή** και τώρα ειδικεύεται στην **καρδιολογία**. Θερμά συγχαρητήρια, καλή σταδιοδρομία και μ' ένα καλό τυχερό.

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΓΚΕΡΛΕ ΜΠΙΤΣΑ

ΛΑΪΣΤΑ

Γάμοι

– Ο **Θανάσης** του Θωμά **Παπαρούνα** και της Κων/νας Κεραμάρη παντρεύτηκε την Κυριακή της Πεντηκοστής 11-6-2006 την εκλεκτή του **Ευαγγελία** του Γιάννη και της Σοφίας **Τόλη** στον Ιερό Ναό Περιβλέπτου Ιωαννίνων. Να ζήσουν.

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΓΚΕΡΛΕ ΜΠΙΤΣΑ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΠΑΠΙΓΚΟ

Γεννήσεις

– Στα ξαδελφία μας **Ηλία** και **Βίκυ Μητσιάδη** που απέκτησαν το πρώτο τους παιδί πρόσφατα στην Αθήνα τους ευχόμεθα με όλη μας την καρδιά να τους ζήσει και να είναι σε όλη του τη ζωή υγιείς και τυχερό.

Στους θείους μας Βύρωνα και Φρειδερίκη Μητσιάδη ευχόμεθα να χαίρονται το εγγονάκι τους και γρήγορα να αποκτήσουν και άλλα.

Με αγάπη τα ξαδελφία του Δάφνη και Δημήτριος Φέτας

Βαπτίσεις

– Στις 18 τρέχοντος μηνός στην Ιερά Μονή στο Ντουραχάνι ο **Δημήτριος** και η **Άρτεμις Παππά** βάπτισαν τον πρωτότοκο υιό.

Το όνομα αυτού **Αθανάσιος**. Μετά τη βάπτιση παρατέθηκε γεύμα στο Κέντρο Φώτης στην Αμφιθέα Ιωαννίνων και ακολουθήσε γλέντι με βιολιά και λαούτα.

Στους ευτυχείς γονείς, στις γιαγίες και στον παππού Αθανάσιο Μπίτο, ευχόμεθα να τους ζήσει ο νεοφώτιστος και να είναι υγιής και τυχερός σε όλη του τη ζωή.

«Το Ζαγόρι μας»

Θάνατοι

– Τον περασμένο μήνα έφυγε για τας αιωνίας μονάς η **Ευφημία Αγνη**. **Σακελλαριδί** αφού συμπλήρωσε ένα αιώνα ζωής.

Η Ευφημία, το γένος Πανταζή Δερβένη γεννήθηκε και μεγάλωσε στο Παπίγκο. Σε νεαρή ηλικία παντρεύτηκε με τον εξ Ελαφοτόπου Αηγάλαον Σακελλαριδίδη.

Συμβίωσε μετ' αυτού επί μακρόν με ομόνοια και αγάπη. Αρχοντική και αξιοπρεπής στο μακρύ της βίο και υπόδειγμα συζύγου.

Στους στενούς της συγγενείς θερμά συλλυπητήρια και ευχόμεθα να μακροζήσουν όπως και αυτή.

«Το Ζαγόρι μας»

ΠΕΤΡΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Συγχαρητήρια

– Τα θερμά μας συγχαρητήρια εκφράζουμε στην εγγονή μας **Κατερίνα** κόρη της Ρούλας και του Τάσου **Ζώμπρα** από την Πέτρα Ζαγορίου που πήρε επάξια το διδακτορικό πτυχίο **Ιατρικής Χημείας** και **Έρευνας Φαρμακευτικών Σκευασμάτων** από το Πανεπιστήμιο Πατρών.

Της ευχόμαστε δε ολόψυχα να εξελιχθεί σε διακεκριμένη επιστήμονα και να προσφέρει πολύτιμες υπηρεσίες στο χώρο της υγείας με την πρόοδο της έρευνας.

Ηλίας και Χαρίκλεια Τσόντζου

ΣΚΑΜΝΕΛΙ

Νέοι επιστήμονες

– 7 Ιουνίου 2006 ορκίστηκε πτυχιούχος **Λογιστικής** στην Πάτρα η Σκαμνελιώτισσα **Ειρήνη** του αείμνηστου Γιώργου **Δερέκα** και της Ολβίας Γιαννώρα. Θερμά συγχαρητήρια και καλή σταδιοδρομία.

Θάνατοι

– Ο 94χρονος **Κων/νος Αρβανίτης** του Θεόδωρου και της Μαρίας από τις 29-5-2006 αναπαύεται στο Σκαμνέλι. Συλλυπητήρια στους οικείους του.

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΓΚΕΡΛΕ ΜΠΙΤΣΑ

Ευχαριστήριο

– Για τις συλλυπητήριες ευχές σας και τη συμμετοχή σας στο πένθος από τον αδόκητο θάνατο του προσφιλιού μας **ΚΩΣΤΑ ΙΩ. ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ** από το Σκαμνέλι, ευχαριστούμε την εφημερίδα σας και τη δ/ση θερμά.

Η σύζυγος

Ευγενούλα Θεοδοσίου

- Γενναδίου

Οι λοιποί συγγενείς

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ

Αρραβώνες

– Ο συνοριοφύλακας **Σταύρος** του Νίκου **Σιούλα** και της Τσεπελοβίτισσας Ρίκης **Δ. Σουλτάνη** και η εκλεκτή του, γειτονοπούλα μου **Αλέκα** του Θανάση και της Ευγενίας **Γκρέμου** έδωσαν λόγο.

Θερμά συγχαρητήρια και καλά στεφανά...

Νέος αγροτικός γιατρός

– Στο Τσεπέλοβο ανέλαβε υπηρεσία ο νέος αγροτικός γιατρός **Γιώργος Μαλακασιώτης** από την ορεινή Καλαμπάκα. Θα επισκέπτεται εκτός από την έδρα και τα Δ.Δ. Σκαμνελίου, Ηλιοχωρίου, Βρυσόχωρι, Λάιστας, Βραδέτου, Καπεσόβου και Κουκουλίου.

Συλλυπητήρια

– Ο 45χρονος **Στέφανος** του Αλέξανδρου **Σιμόπουλου** και της αείμνηστης Τσεπελοβίτισσας Βιργινίας Βαζίμα από τις αρχές Μαΐου του 2006 αναπαύεται για πάντα στην Αθήνα. Συλλυπητήρια θερμά στους συγγενείς του.

– Ο ευγενέστατος καλονοικοκύρης 67χρονος **Φώτης Σανοζίδης**, προδομένος από την καρδιά του στη Θεσ/νίκη, άφησε γυναίκα, παιδιά, εγγονάκια και όλους τους φίλους και συγγενείς και από 20 Μάη 2006 αναπαύτηκε για πάντα στην γενέτειρά του Παλαιοκώμη Σερρών. Ο Θεός να αναπαύσει την ψυχούλα του και να δίνει κουράγιο στα παιδιά του Μωυσή Σανοζίδη, Τσεπελοβίτισσα Βάσω Δέμκα και λοιπούς συγγενείς.

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΓΚΕΡΛΕ ΜΠΙΤΣΑ

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ

ΑΓΙΟΣ ΜΗΝΑΣ

– Στη μνήμη του **Θωμά Τόζιου**, αντί στεφάνου προσέφεραν στην Κεντρική Εκκλησία «Γέννησης Θεοτόκου» Αγ. Μηνά χρηματικά ποσά οι:

– Γεώργιος Τσοούκαλης Ε500
– Ελευθερία (Λίτσα) Τσοούκαλη Ε50

– Ρωξάνη Καραφλιά, η κόρη της, Φρόσω και ο γαμπρός της Μάρκος Ε80

– Οικογ. Βασιλείου Βρόσγου Ε100

– Τα αδελφία Φώντας και Αλέκα Βρόσγου Ε70

– Τα αδελφία Γεώργιος και Πόπη Κούγκλη Ε150

– Οικογ. Άγγελου Χρονόπουλου Ε50

– Οικογ. Δημητρίου Ι. Στεργίου Ε20

– Τα αδελφία Βαγγέλης και Κώστας Γκουρογιάννης Ε50

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί θερμά.

ΑΡΙΣΤΗ

– Στη μνήμη **Θωμά Τόζιου** αντί στεφάνου στην Κεντρική Εκκλησία προσέφεραν χρηματικά ποσά οι:

– Ο Δήμαρχος και το Δ.Σ. Δήμου Κ. Ζαγορίου Ε50

– Γιάννης Βασδέκης Αντιδήμαρχος Δήμου Κ. Ζαγορίου Ε20

– Η Αναπτυξιακή Επιχείρηση Δήμου Κ. Ζαγορίου Ε50

– Ο Σύνδεσμος Ζαγορισίων Ε30

Οι οικογένειες:

– Ανθής και Κώστα Χατζηγιάννη και Ελισάφ Μωυση Ε150

– Μαριάνθης και Ιωάννη Τσιαπούνη Ε50

– Δημητρίου Γκατζέ Ε50

– Ιωάννη Γέπη Ε50

– Αθανασίου Πρίτσου Ε50

– Θωμά Λογοθέτη Ε30

– Σωκράτη Φώτου Ε30

– Νικολάου Κύρκου Ε30

– Νικολάου Γκοτζέ Ε30

– Θωμά Σπύρου Ε30

– Χριστοφόρου Φωτόπουλου Ε20

– Αφών Νικολαΐδη Ε20

– Γεωργίου Γιαννάκη Ε20

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Αν θέλετε τον γάμο σας, την βάπτισή, το χορό ή οποια άλλη εκδήλωση να την κάνετε στο χωριό ή στην πόλη ή σε δικό σας χώρο, μπορούμε να σας εξυπηρετήσουμε με όλον τον εξοπλισμό του μαγειρείου.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΣΙΓΙΑΝΝΗΣ

θα μας βρείτε στο τηλέφωνο 6939508235.

– Ιπποκράτη Μιχαήλ Ε20

– Ιωάννη Μιχαήλ Ε20

– Κων/νου Μιχαήλ Ε20

– Μιχαήλ Μιχαήλ Ε20

– Στέφανου Γκατζέ Ε20

– Παύλου Γέπη Ε20

– Δημητρίου Τσουμάνη Ε20

– Ιωάννη Κλούμπα Ε20

– Αλεξίου Γάρου Ε20

– Βασιλείου Ντινούλη Ε20

– Βασιλείου και Δημητρίου Κοντοκάλη Ε20

– Ρωξάνη Σκαμνέλου Ε20

– Σωτηρίου Τσιόγκα δωρεά Ε100.

– Θωμάς Λογοθέτης εις μνήμην **Κύρκα Σπανού** Ε20.

– Μιχαήλ Χαχαράκης στην Κεντρική Εκκλησία Αρίστης Ε50.

– Βασιλική Δεμάτη (Ανω Πεδινά) εις μνήμην **Δημητρίου** και **Ευγενίας Σκαμνέλου** στην Αγ. Παρασκευή.

– Στη μνήμη **Μιχαήλ Παπακώστα** αντί στεφάνου προσέφεραν χρηματικά ποσά στην Κεντρική Εκκλησία οι οικογένειες:

– Θ. Λογοθέτη, Γ. Λογοθέτη και Β. Λογοθέτη Ε50

– Χρήστου Βούρδα Ε50

– Κώστα και Αμαλίας Οικονόμου Ε50

– Βασιλείου Κοντοκάλη Ε20

– Γεωργίου Ζαχάρη Ε20

– Το νέο Δ.Σ. έχει ως ακολούθως:

– Πρόεδρος: Νικόλαος Βλαστός

– Αντίεδρος: Προκόπης Γκογιάννης

– Γ.Γ.: Παύλος Εμμανουήλ

– Ταμίας: Γιολάντα Γκογιάννου

– Ειδική Γραμματέας: Σοφία Οικονομίδου

– Εφορος Δημοσίων Σχέσεων: Ηρακλής Τζόκας

– Μέλος: Δημήτριος Δάλλας

– Εκπρόσωπος της Ενώσεώς μας στο Νομό Ιωαννίνων: Πολύμνια Πριμικήρη.

– Εκπρόσωπος της Ενώσεώς μας στο Νομό Θεσσαλονίκης: Ιοκάστη Κολακασίδη Τότσα.

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ

- Βασιλείου Τζιόβα Ε20
- Κων/νου Φωτέτσιου Ε20.
- Χριστόφορος Μαδιάς
Ιατρός Καρδιολόγος Παν/μίου
TUFTS στη μνήμη των παπού-
δων του Ουρανίας και Αριστο-
τέλη Γέπη, Κατίνας και Χριστο-
φόρου Γέπη Ε1.000.
- Οικογ. Αικατερίνης Φ.
Πέτσα Ε150.
- Αγγελική Συκιώτη Ε50.
- Βασιλική Βανδέρα Ε50.
- Θέκλα Λούπα Ε30.

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ

Το Δ.Σ. του Πολιτιστικού Συλ-
λόγου Ασπραγγέλων ευχαριστεί
θερμά τους κάτωθι για τις προ-
σφορές τους:

- Εις μνήμην Ευθαλίας Τσο-
λάκη: Ευρύκλεια Καμτσίκια 30Ε,
Γαβριήλ Παπαναστασίου 20Ε.
- Εις μνήμην Κωνσταντίνου
Τσακαλογιάννη: Βασίλης και
Στέλλα Λαμπρίδη 100Ε, Οικ. Νεο-
φύτου Λαμπρίδη 50Ε, Ιωάννη
Κορέλη 50Ε.

- Εις μνήμην Θωμά Τόζιου
οικ. Κων/νου Τσαπάρη 20Ε.

Επίσης ευχαριστεί θερμά τον
αντιδήμαρχο του Δήμου Κεντρι-
κού Ζαγορίου κ. Ζαρκάδα Βασι-
λειο για την οικονομική ενίσχυση
των 420Ε και τον Κωνσταντίνο
Λαδιά, ιδιοκτήτη του ξενοδοχείου
«Μελίτειον», για την προσφορά
αθλητικών εμφανίσεων και ποδο-
σφαιρικού υλικού για την ομάδα
του χωριού μας.

ΒΙΤΣΑ

- Εις μνήμην Λεμονιάς Παλιά-
τσιου αντί στεφάνου κατέθεσαν
χρηματικά ποσά για τις ανάγκες
του Ιερού Ναού Κοιμήσεως Θεο-
τόκου Κάτω Βίτσας οι οικογένει-
ες:

- 1) Δημητρίου Παλιάτσου
- 2) Ιωάννου Παπανικολάου

- 3) Νικολάου Βασδέκη
Η εκκλησιαστική επιτροπή
Κάτω Βίτσας ευχαριστεί.

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

- Η Ευφροσύνη Βλαστού, στη
μνήμη της μητέρας της Αικατερί-
νης, κατέθεσε στην Εκκλ/κή Επι-
τροπή 150 ευρώ.

- Ο Ηλίας Βλαστός, στη
μνήμη της Αικατερίνης Βλαστού,
κατέθεσε στην Εκκλησιαστική
Επιτροπή 20 ευρώ.

- Η Αθηνά Ντιναλέξη, στη
μνήμη του συζύγου της, γονέων,
αδερφών, πεθερικών και κουνιά-
δων, κατέθεσε στην Εκκλησιαστι-
κή Επιτροπή 50 ευρώ.

- Η κ. Αγγαία Λευτεριώτου
κατάθεσε στην Εκκλησιαστική
Επιτροπή Ι. Ναού Αγίου Νικολά-
ου, το ποσό των 300 ευρώ, για τις
ανάγκες της.

- Ο κ. Χριστόφορος Βολο-
γιαννίδης κατέθεσε στην Εκκλ.
Επιτροπή το ποσό των 300Ε για

την επισκευή της στέγης της Κοι-
μήσεως Θεοτόκου (Παναγία).

Η Εκκλ. Επιτροπή ευχαριστεί

ΣΟΥΔΕΝΑ

- Συνεχίζονται οι προσφορές
των Κάτω-Σουδενιωτών για τις
εργασίες συντήρησης των εκκλη-
σιών του χωριού:

- Αρχιμανδρίτης Αθανάσιος
Σιουσιόπουλος 300Ε

- Κων/νος Σιουσιόπουλος
50Ε

Η Εκκλ. Επιτροπή ευχαριστεί

ΣΚΑΜΝΕΛΙ

- Στη μνήμη του αγαπητού
φίλου και συμπατριώτη μας
Κώστα Θεοδοσίου, που έφυγε
πρόσφατα απ' τη ζωή, καταθέσα-
με υπέρ των Γιατρών Χωρίς Σύνο-
ρα το ποσό των (50) πενήντα
ευρώ με την ευχή όπως το χρώμα
που τον σκεπάζει να είναι ανάλα-
φρο.

Οικογ. Δημ. Τζούφη.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΕΥΡΩ 50

Λιούμας Κων/νος
Ιερομόναχος Χαρίτων
Στέφα-Χατζηγιάννη Ευανθία
Παπανδρέου Μαρίκα
Αλεξιάδη Θάλεια
Πετράκης Σπυρίδων
Ζηκοπούλου Άρτεμις

ΕΥΡΩ 45

Βελλιόπουλος Αλέκος

ΕΥΡΩ 35

Τσιγιάννης Βασίλειος

ΕΥΡΩ 30

Τζαμπούρα Σοφία
Δόση Κλεοπάτρα
Βασιλά Ελένη

ΕΥΡΩ 25

Καραϊσκος Γεώργιος
Κάτσενος Μάκης

ΕΥΡΩ 20

Βαραδίνης Δημήτριος
Νουσιάδη Σοφία
Πανταζής Λάζαρος
Καπρίτσιου Αγγελική
Τζούφης Δημήτριος
Παπιγκιώτης Δημήτριος
Τσιατούρας Γιώργος
Παπαληθεία Έλλη
Σκούρτη-Παπαδάκη Ελένη
Σκούρτης Κων/νος

Πασπαλιάρης Φάνης
Αδελφότητα Τριστένου
Στυλίδης Γεώργιος
Δάφλου Ελένη
Κοινότητα Πλατάνια
(Τσερίτσιανα)
Κωσταγιάννη-Μάρη Πανα-
γιώτα
Καψάλη-Τριανταφυλλίδη
Βασιλική
Μήλιος Φαίδων
Κυριάκη-Βαγγελή Ελένη

ΕΥΡΩ 15

Ντιναλέξη Αθηνά
Φράγκα Λαμπρινή
Ρίζος Πέτρος
Κατσαβριάς Παντελής
Παπιγκιώτης Χρήστος
Τάγκας Δημήτριος
Τζούρδα Φρειδερίκη
Μπότσιου-Σαχρόνη Χρυσού-
λα
Αποστόλου Κων/νος
Χριστοδούλου Ελένη
Παπακώστα-Συκιώτη Χρυσή
Μυριούνη Κλεοπάτρα
Χαρίσης Κων/νος
Κολακές Σπύρος
Κολακές Αθανάσιος
Γκάνος Βασίλειος
Δαλκαβούκης Γιώργος
Δαλκαβούκη Πόπη
Γκίωκα-Φωτίου Αλεξάνδρα
Τσουμάνη-Μπάρκα Μιράντα

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

Ιδρυτής:
ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ
★

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:
ΙΣΤΟΡΙΚΗ
ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ:
ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ Ι.Λ.Ε.Ζ.

Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΣΟΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ
★

ΣΥΝΤΑΣΣΕΤΑΙ
ΑΠΟ ΤΟ Δ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΓΚΕΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
Πρόεδρος
ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
Α' Αντιπρόεδρος
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑΣ
Β' Αντιπρόεδρος
ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
Γεν. Γραμματέας
ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
Ταμίας
ΚΥΡΙΑΖΗΣ ΚΑΛΛΥ
Μέλος
ΖΑΧΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Μέλος
Αριστίνδην μέλη:
ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ-ΔΟΥΒΛΗ ΕΛΕΝΗ
ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

ΒΑΚΑΜΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΚΙΚΟΠΟΥΛΟΣ ΜΕΝΕΛΑΟΣ
ΜΕΡΤΖΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΡΕΜΟΥ-ΤΣΟΥΠΗ ΜΑΡΙΑ
ΣΚΟΥΡΤΗ ΕΛΕΝΗ
ΥΦΑΝΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
★

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ - ΕΙΣΦΟΡΕΣ

Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»
Σίνα 4 Ιωάννινα 454 44
και Μυροπολιείο
ΚΑΛΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗΣ
Λόρδου Βύρωνος 21
Τηλ. 26510 26266
Ιωάννινα 45444

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Εσωτερικού 15 ΕΥΡΩ
Ευρώπης 40 ΕΥΡΩ
Εκτός Ευρώπης 50 \$ ΗΠΑ

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ
ΡΟΥΛΑ ΕΥΘΥΜΙΟΥ
★

Τυπογραφεία:

Μ. ΔΟΥΒΛΗ - Π. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμπένη)
Τηλ. 26510 20544 - 26510 27845
Ιωάννινα 454 44

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ

- Ο Βολογιαννίδης Χρι-
στόφορος προσέφερε στο
περιοδικό μας το ποσό των
50 ευρώ στη μνήμη της αγα-
πημένης του ξαδέρφης Θέας
Λίλη.

- Ο Βύρων Καψάλης
100Ε.

Το Δ.Σ. της ΙΛΕΖ ευχαρι-
στεί θερμά.